האוניברסיטה העברית בירושלים . המכון ליהדות זמננו
והמפעל לחקר תנועת הפועלים היהודית
מקורות ומחקרים

הפועל־המזרחי בארץ־ישראל

כרונולוגיה וביבליוגרפיה, תרפ"א-תרפ"ח (1920-1928)

ירושלים תשכ"ח
סדרה ב'
(יוצא לאור בשיתוף עם המפעל לחקר תנועת הפועלים היהודית והמכון ליהדות זמננו)

הפועל-המזרחי בארץ-ישראל

כרונולוגיה וביבליוגרפיה, תרפ"א-תרפ"ח (1920-1928)

כתב וערך: יוסף שלמון

בסיוע משרד-הדתות

ירושלים תשכ"ח

Digitized by Project Zikaron
Touro University-NY Libraries
www.zikaron.tourolib.org
2026

ה ק ד מ ה

הרשימות הכרונולוגיות והביבליוגרפיות המובאות בזה באות למלא חסרון בכלי-עזר ראשוניים לחקירת תולדותיהן של תנועות 'המזרחי' והפועהמ"ז (הפועל-המזרחי) בארץ. כל מחקר היסטורי נזקק ללוח-אירועים ולסיווג ראשוני של המקורות שלפניו לפי נושאים וזמנים, כעבודת-הכנה לשחזור האירוע הנחקר. חיבור זה משמש כעבודת-הכנה למחקר של תולדות הפועהמ"ז בא"י בשנים תרפ"א-תרפ"ח (1920-1928). יחד עם זאת ניתן למצוא בחיבור פריטים רבים רלבנטיים למחקרים הקרובים לתחום מחקרנו, כמו - תולדות-המזרחי והמזה"צ (המזרחי-הצעיר) בא"י, תולדות צעיהמ"ז (צעירי-המזרחי) וחלוצי-המזרחי בחו"ל, לתולדות הה. הכ. (ההסתדרות-הכללית-של-העובדים בא"י), ולתולדות המוסדות של ההסתדרות-הציונית בארץ: ההנה"צ (ההנהלה-הציונית), ומחלקותיה: עבודה, עלייה והתיישבות.

ההערות המובאות אגב ציון המקורות חורגות לעתים מתחום הדיון הכרונולוגי והביבליוגרפי לעבר המסקנות ההיסטוריות. מאחר ומחקר יסודי ושיטתי עדיין לא נערך בתחום עיוננו יש להתייחס למסקנות אלה כחלקיות לפי שעה.

רשימות אלה מתייחסות לתקופה-הראשונה בתולדות-הפועהמ"ז בארץ. יש להניח כי תקבלנה את צורתן הסופית עם השלמת מלאכת הכרונוגראפיה והביבליוגרפיה של תולדות 'המזרחי' והפועהמ"ז בארץ.

החיבור כולל שני חלקים: הראשון - רשימה כרונולוגית לתולדות הפועהמ"ז בא"י בשנים תרפ"א-תרפ"ח (1920-1928), המביאה את עיקרי ההחלטות בכינוסים ועידות ומוסדות של ההסתדרות בשנים אלה. השני - רשימה ביבליוגרפית לתולדות הפועהמ"ז בא"י בשנים תרפ"א-תרפ"ח (1920-1928). הרשימה הביבליוגרפית מחולקת לשלושה חלקים: חלק כללי; פרשה א' - הפועהמ"ז בשנים תרפ"א-תרפ"ה (1920-1924); פרשה ב' - הפועהמ"ז בשנים תרפ"ה-תרפ"ח (1924-1928). סעיפיו של כל חלק מפורטים בתוכן-הענינים. מבנה הפרשיות הוא: א. התפתחותה הפנימית של הסתדרות-הפועהמ"ז: ארגון, אידיאולוגיה, פרוגרמה. ב. מערכת יחסיה החיצוניים של הסתדרות-הפועהמ"ז: ל'מזרחי', לצעיהמ"ז וחלוצי-המזרחי, להס. הכ., להסתדרות-הציונית ולמוסדות-היישוב.

תודתי נתונה בזאת לד"ר י' קולת מהמכון ליהדות-זמננו באוניברסיטה-העברית בירושלים אשר בהדרכתו נכתב חיבור זה, לד"ר ז' וורהפטיג - שר הדתות, אשר גילה עניין בפרסום החיבור, ולד"ר מ' קטן מבית-הספרים הלאומי והאוניברסיטאי בירושלים, אשר הערותיו המיתודיות היו לי לעזר רב.

ניסן, תשכ"ח.

יוסף שלמון

תוכן - ענינים

הקדמה

חלק א׳:

רשימה כרונולוגית לתולדות-הפועהמ"ז בא"י בשנים תרפ"א-תרפ"ח (1920-1928).

	מבוא	עמ׳	2
כרוניקה:	תרפ"א	עמ׳	3-8
	תרפ"ב	עמ׳	9-10
	תרפ"ג	עמ׳	11-14
	תרפ"ד	עמ׳	15-19
	תרפ"ה	עמ׳	19-24
	תרפ"ו	עמ׳	24-29
	תרפ"ז	עמ׳	29-32
	תרפ"ח	עמ׳	32-34

חלק ב׳:

רשימה ביבליוגרפית לתולדות הפועהמ"ז בא"י בשנים תרפ"א-תרפ"ח (1920-1928).

	מבוא	עמ׳	36
כללי:	א. ביבליוגרפיות עתונות וספרות עזר	עמ׳	37-41
	ב. זכרונות וסקירות	עמ׳	42-49

פרשה א׳: הפועהמ"ז בשנים תרפ"א-תרפ"ה (1920-1924).

א. ארגון		עמ׳	50-57
ב. אידיאולוגיה		עמ׳	57-61
ג. פרוגרמה		עמ׳	61-64
ד. ל׳מזרחי׳		עמ׳	64-68
ה. לצעירי-המזרחי וחלוצי-המזרחי		עמ׳	68-69
ו. להסתדרות-הציונית		עמ׳	70
ז. להסתדרות-העובדים-הכללית		עמ׳	70-77

(המשך תוכן ענינים)

פרשה ב': הפועהמ"ז בשנים תרפ"ה-תרפ"ח (1924-1928).

פועהמ"ז-ימין

א.	ארגון	עמ'	77-87
ב.	אידיאולוגיה	עמ'	88-93
ג.	פרוגרמה	עמ'	93-97
ד.	ל'מזרחי'	עמ'	97-102
ה.	לצעירי-וחלוצי-המזרחי	עמ'	102-105
ו.	לפועהמ"ז-שמאל	עמ'	106-108
ז.	להסתדרות-הכללית	עמ'	108-113
ח.	להסתדרות-הציונית	עמ'	114-118
ט.	למוסדות-היישוב	עמ'	118-120

פועהמ"ז-שמאל

א.	ארגון	עמ'	121-123
ב.	אידיאולוגיה	עמ'	123-125
ג.	פרוגרמה	עמ'	126-127
ד.	ל'מזרחי'	עמ'	127-129
ה.	לצעירי-המזרחי וחלוצי-המזרחי	עמ'	129-130
ו.	לפועהמ"ז-ימין	עמ'	130-131
ז.	להסתדרות-הכללית	עמ'	131-133

רשימת קיצורים עמ' 134

JEWISH PUBLIC LIBRARY

חלק א': רשימה כרונולוגית לתולדות הפועל המזרחי בארץ-ישראל

תרפ"א - תרפ"ח (1920 - 1928)

מ ב ו א

הרשימה הנ׳תנת בזאת כוללת את ע׳קרי האי׳רועים בתולדות הפועהמ"ז בא"י, בשנ׳ים תרפ"א - תרפ"ח (1920 - 1928).

החומר נאסף בע׳קרו מתוך העתונות של "המזרחי" והפועהמ"ז (הפועל-המזרחי) בארץ בשנ׳ים אלה, "התור", "הפועהמ"ז", "האהלה" ו"נתיבה". במקום שמצאתי אירועים בתולדות תנועת-המזרחי והמזה"צ בארץ הקשורים בתולדות הפועהמ"ז, צירפתים לרשימה. הרשימה נערכה בסדר כרונולוגי שוטף. סדר זה נשמר גם לאחר הפילוג בפועהמ"ז בשנת תרפ"ה (1924), בין המצטרפים כחטיבה להסתדרות-הכללי׳ת לבין המצטרפים להסתדרות-העובדי׳ם-המזרחי׳ים - מסגרת-גג למזה"צ ולפועהמ"ז אשר הוקמה בוועידה העולמית של "המזרחי" בברלין (אלול תרפ"ד - 9.9.24-11), ליד המרכז-העולמי-של-המזרחי בארץ. הפלג הראשון כונה בשם "פועהמ"ז-שמאל", והפלג השני "פועהמ"ז-ימין". ע׳קרי ההחלטות שנתקבלו בוועידות אסי׳פות וכי׳נוסי׳ם של התנועות הנ"ל הובאו ליד ציון זמני האי׳רועי׳ם.

רשימה כרונולוגית לתולדות הפועהמ"ז בא"י

מקורות:

1. ברקאי, ש'. "רעיון ומעשה" (רשימה כרונולוגית של פעולות ומעשים שנעשו במשך ארבע שנות קיומו של הפועל-המזרחי).
   מתוך: 'הפועל-המזרחי', תרפ"ה, גל' ג' (ט"ו), עמ' צ'-צ'ב.

2. רוזן, ח"ז. "מימים ראשונים" (תאריכים ותעודות מהשנים תרפ"א-תרפ"ב)
   מתוך: 'הצופה', תש"ז (1947), כ' ניסן (10.4.47).

3. חזני, מ'. "תחנות בהתישבותנו".
   מתוך: 'משדה יעקב עד טירת צבי', ת"א, תרצ"ח.

4. כרוניקה על צעיהמ"ז בפולין.
   מתוך: 'הצופה' כ' ניסן תשכ"ב.

5. ברנשטין, צבי. 'כה לחי', ת"א, ת"ש (1940).

6. מצפה - שנתון 'הצופה' לשנת תשי"ג, בעריכת י' ברנשטיין, הוצאת המרכז-העולמי-של-המזרחי, ירושלים, תשי"ג.

7. העתונות-המזרחית והפועהמ"ז.

תרפ"א

תשרי (8-9.20): סידור לשכה מיוחדת לעניני עלייה ועבודה ביפו ע"י 'המזרחי', לקליטתם וסידורם של החלוצים-הדתיים בארץ.

כ"ח תשרי (10.9.20): 120 עולים מקרב צעירי-המזרחי וצעירים דתיים מרוסיה יצאו לעבודות סלילה בכביש ראש-פינה טבחה, 'המזרחי' קיבל את העבודה בחוזה שעשה עם קבלני-העבודה של הכביש. העבודה נפסקה מחמת חוסר הכשרתם של הפועלים ואי-היכולת של הקבלנים

לעמוד בתנאי החוזה. חלק מהקבוצה, כ-35 חבר, נשארו בראש-פינה והסתדרו בעבודת חפירת תעלות להולכת המים מראש-פינה אל מחנה הצבא באזור, יתרם התפזרו ע"פ הארץ.

ז' חשון (19.10.20): אסיפת הועד-המרכזי של הצעיר-הא"י שליד הסתדות-המזרחי בארץ. בין ההחלטות העיקריות:

א. ההסתדרות-הצעיר-בא"י תיקרא מעתה בשם: הסתדרות-המזרחי-הצעיר-הא"י.

ב. הסתדרות-המזרחי-הצעיר-הא"י עומדת על בסיס הפרוגרמה של המזרחי-העולמי ועובדת עמו יחד להגשמת הפרוגרמה הזאת.

ג. המזרחי-הצעיר-הא"י עובד יחד עם המרכז-הארצי של הסתדרות-המזרחי, משתתף בועידות הארציות - בהתאם למספר חבריו - ובוחר חברים בועדים ובועדות שיוסדרו ע"י 'המזרחי' לכל העבודות הכלליות.

ד. המזרחי-הצעיר-הא"י בא בדברים עם ההסתדרויות הארציות של צעירי-המזרחי שבגולה לברוא הסתדרות עולמית של צעירים 'מזרחיים' אשר מרכזה יהיה בא"י.

ה. המזרחי-הצעיר משתתף בכל ועדי-העליה של 'המזרחי' ומשתדל להמציא עבודה להעולים, בעבודה כלכלית ותרבותית בין החברים הוא עובד באבטונומיה גמורה.

נבחר ועה"פ של עשרה חברים. ליו"ר נבחר מר ש"י ראובני, ולמזכיר ראשי הרב י' שפירא.

חשון: סודרו לשכות לענייני עליה ועבודה בירושלים וביפו, הלשכה בירושלים מתנהלת על-ידי מר א"ח צובנר בצירוף ועדה של חברי 'המזרחי-הצעיר', הלשכה ביפו עומדת תחת הנהלת מר ש"ח קוק, וע"י ועדה של חברי ועה"פ של 'המזרחי' אשר ביפו.

י"ז חשון (29.10.20): אסיפת הועד המרכזי של הסתדרות-המזרחי בארץ, בירושלים.

כ"ו חשון (7.11.20): באסיפת פועלים בפ"ת בהשתתפות הרב י' שפירא והרב י"א ציטרון הוחלט לייסד את סניף המזרחי-הצעיר בפ"ת, על יסוד צעירי המקום וחלוצים.

כ"ט חשון (10.11.20): התקיימה אסיפת-פועלים מחלוצי-המזרחי בעקרון בהשתתפות הרב המקומי והרב י' שפירא, יסדו סניף של המזרחי-הצעיר.

ה' כסלו (16.11.20): סידור קבוצות פועלים מחברי-המזרחי אצל האיכרים במושבות, בהשתדלות 'המזרחי'. בפ"ת - 50 חבר. בעקרון - 22 חבר.

טבת (12.20.): נוסד סניף של המזרחי-הצעיר בזכרון-יעקב ע"י פועלים תימנים.

ט"ז-י"ז טבת (27-28.12.20): אסיפת המרכז של הסתדרות המזרחי-הצעיר-הא"י, נוכחו החברים: הרב י' שפירא, מר מ' זקס, נ' ויס, א' שרלין וי' אורנשטיין - מירושלים, הרב כהנא שפירא, מ"א פרידמן, מ' מן - מיפו, מ' שיפמן - מעקרון.

מההחלטות:

"לייסד אגודות פרופסיונליות מבין החברים".

"להשתדל בדבר קריאת ועידה-עולמית את ב"כ ההסתדרויות הארציות של הצעירים המזרחיים שבארץ ושבגולה".

"לבוא במו"מ עם מרכז-העולמי-של-המזרחי ע"ד אישור תקציבים משרדיים בערים טבריה, צפת וחיפה, ובמושבות: פתח-תקוה וזכרון-יעקב".

"לייסד בתי לימוד למלאכה ואומנות".

"לסדר בין החברים חברה לרכישת קרקעות על יסוד של מניות. נמסר לועד-הפועל להתענין בייסוד ערי גנים לירק וגידול עופות".

"לבוא בדברים עם הנהלת-המזרחי-העולמי".

"לעזור לקופות-מילווה, שנוסדו בירושלים ויפו - ע"י פקדונות מהחברים".

"להשתמש בחניכי ישיבות א"י להושבת רבנים ושוחטים בערים ומושבות בא"י".

"לסדר מטבחים ובתי-לינה במחיר הקרן בירושלים, יפו וחיפה, לסדר מטבחים ובתי-לינה בכל המושבות שאפשר להעסיק שמה פועלים-מזרחיים".

" לייסד קופת-חולים בשביל החברים המקומיים והעולים".

ז' שבט (16.1.21): פגישה של פועלים דתיים ביפו בהשתתפות הרב י"ל פישמן, הרב י' שפירא, ש"ח קוק, הוחלט על ארגון הפועלים הדתיים-לאומיים תחת דגל 'המזרחי'.

ט"ו שבט (24.1.21): פגישה של חלוצים דתיים בפ"ת בהשתתפות הרב י"ל פישמן. בפגישה הוחלט להכריז על ארגון מיוחד של פועלים דתיים בשם הפועהמ"ז, תחת דגל "דת ועבודה".

ה' אדר א' (13.2.21): נוסדה האגודה של הפועהמ"ז בירושלים. האסיפה התקיימה בלשכת המרכז-העולמי-של-המזרחי בהשתתפות הרב י"ל פישמן והרב י' שפירא. הרב י' שפירא הציע שהפועלים יתארגנו בתוך הסתדרות המזרחי-הצעיר. הרב י"ל פישמן דיבר על הצורך של עבודה במסגרת המזרחי-הצעיר כדי לא להכניס פירוד ע"י יצירת הסתדרות מיוחדת.

מההחלטות:

א. "אסיפת-הפועלים מחליטה להסתדר לאגודת-פועלים 'מזרחי' בתור סניף להמזרחי-הצעיר".

ב. " לחבר באגודה מתקבל כל פועל המתנהג עפ"י התורה בחייו הפרטיים והחברותיים, ושאינו שייך למפלגת-פועלים אחרת".

כ' אדר א' (28.2.21): בהשתדלות 'המזרחי' סודרה קבוצת פועלים בת 50 פועל בעבודה ממשלתית בניקוי בריכות המים בבריכות שלמה ע"י ירושלים. העבודה נפסקה בחודש ניסן בעקבות המאורעות. 23 פועלים עברו לפתח-תקוה, היתר הסתדרו בירושלים.

א' אדר ב' (11.3.21): הנציב-העליון, הרברט סמואל, ביקר את קבוצת-הפועלים שעסקה בניקוי בריכות-שלמה.

חוהמפ"ס (4.21.): אסיפה מארגנת של חלוצים חיים בתל-אביב, לארגון אגודת הפועהמ"ז במקום. הוקמה אגודה פועהמ"ז בראשון-לציון.

י"ז-י"ח ניסן (25-26.4.21): התקיימה בירושלים אסיפת-המרכז של המזרחי-הצעיר-הא"י. השתתפו חברי המרכז-העולמי-של-המזרחי וראש קבוצת הפועלים בבריכות-שלמה.

מההחלטות:

- "להתחיל בתעמולה רחבה בכל הארץ לארגן את צעירי א"י ומהעולים תחת דגל המזרחי-הצעיר, ולייסד סניפים חדשים בערי א"י והמושבות שיש בהן מספר מסויים של צעירים דתיים.

- לאחד את כל ההסתדרויות של המזרחי-הצעיר וצעירי-המזרחי שבארץ ובגולה להסתדרות אחת בתכנית עבודה משותפת."

הרב מ' אוסטרובסקי נבחר ליו"ר ועה"פ ומנהל ההסתדרות.

כ"ג ניסן (1.5.21): התנגשויות בין יהודים וערבים ביפו. בין ההרוגים מספר חברים 'מזרחיים'.

א' אייר (9.5.21): סידור מטבח לפועלים 'מזרחיים' בפתח-תקוה.

ו' סיון (12.6.21): אסיפה כללית של פועלים דתיים ביפו, שהניחה יסודות לארגון עצמאי של הפועהמ"ז בארץ.

מההחלטות:

- ארגון "התארגנות של פועלים דתיים-לאומיים, השואפים לבנין הארץ ברוח ישראל על יסוד של עבודה, בשם הפועל-המזרחי".
- "לבסס את מצב החברים בחומר וברוח, לחזק את הרגש הדתי בין הפועלים ולאפשר את קיומם בתור פועלים-דתיים".

התפקידים:

"ביצור העבודה-העברית בכל מקום שהוא";
"יצירת קבוצות-פועלים וקבוצות-מתנחלים";
"המצאת האפשרות ללמד ולהשתלם בעבודה מקצועית";
"ייסוד מוסדות-קואופראטיביים";
"סידור מטבחים-כשרים ובתי-לינה, קופות-חולים וקופות-מילווה";
"עבודה-תרבותית בין החברים: הפצת ידיעות היהדות והשפה העברית ע"י סידור שיעורי-תורה, עברית, היסטוריא וידיעת-הארץ, וע"י סידור ספריות ובתי-קריאה, הרצאות ושיחות חברים".

קבלת חברים:

"לחבר מתקבל כל עובד-דתי החי מיגיע-כפיו מבלי לנצל את אחרים, ומתנהג עפ"י התורה בחייו הפרטיים והחברותיים ואינו שייך למפלגת פועלים אחרת. (המובן מפלגת פועלים אינו כולל את 'הסתדרות הפועלים הכללית', היחס ל'הסתדרות הפועלים הכללית' ייקבע בועידה הקרובה)".

סיון (6.21): אישור תקנון המזרחי-הצעיר ע"י הועה"פ המרכזי של "המזרחי".

מהתקנון:

"המזרחי-הצעיר - הסתדרות ארצית של צעירים בעלי הכרה דתית-לאומית העובדת להגשמת הפרוגרמה הציונית-מזרחית: ארץ-ישראל, לעם-ישראל עפ"י תורת-ישראל, ולשם הרמת מצבם החומרי והרוחני של הצעירים הדתיים-לאומיים.

פעולות:

כלכליות: ההסתדרות שואפת להגשמת הרעיון של ייסוד ישובים-חקלאיים בעד הצעירים המתאימים להסתדרות שהוכשרו לכך, ולסדר קבוצות-פועלים לעבודות-חקלאיות שונות למען הכשירם להתנחלות-חקלאית על יסוד של עבודה-עצמית.

- ההסתדרות עוסקת בסידור קבוצות של מתישבים עירוניים לחבריה העירוניים.
- ההסתדרות שואפת להרים את המצב החומרי של החברים באופן שתהא להם האפשרות להסתדר בארץ.
- ההסתדרות משתדלת להרים את מצב חבריה בני-הישיבות ולבססם וכן להמציא עזרה-חומרית ורוחנית לחבריה השואפים להשתלמות...
- ההסתדרות לוקחת חלק אקטיבי בכל ההופעות המדיניות והציבוריות של עמנו בארצנו בהתאם לרוח "המזרחי" ושאיפותיו.
- ההסתדרות משתדלת לעזור לסידור עליית חלוצים מבין הצעירים הדתיים-לאומיים שבגולה ולהתעניין בסידורם בארץ.
- החובה על כל חבר להתנהג בכל דרכי חייו והליכותיו עפ"י חוקי היהדות המסורתית.
- על החברים להשתדל לפתח את רעיון "המזרחי" בין כל החוגים השונים בארץ עליהם להשתתף בעבודות לאומיות כלליות...".

כ"א סיון (27.6.21): ארגון אגודת-הפועהמ"ז בפ"ת .

ה' תמוז (11.7.21): ייסוד קופ"ח עצמאית ע"י אגודת-הפועהמ"ז בת"א.

ג' אב (7.8.21): השתתפות אגודות-הפועהמ"ז בבחירת צירים לקונגרס הציוני הי"ב שהתכנס בקארלסבאד.

כ"ה-כ"ז אב (29.8-31.8.21): הועידה העולמית של "המזרחי" בקארלסבאד. התקיימו ויכוחים על דרכו של הפועהמ"ז. מועצה עולמית של נוער-המזרחי. המרכז הועבר לווארשה. למרכז נבחרו: ש"ח לנדוי, א' נייפלד, ש' ווסרמאן.

תרפ"ב:

חשרי (10.21.): ליד אגודת-הפועהמ"ז ביפו סודרה ועדה לסידור שכונה בשביל החברים בסביבות בית-וגן, המטרה לרכוש ע"י חסכון "בית וגן".

חשון (11.21.): אסיפה-כללית של חברי הפועהמ"ז ביפו. סיכום הפעולות מאז הקמת האגודה בז' שבט. הוחלט לפתוח מטבח כשר במחיר הקרן בת"א. נבחר ועד וועדת-ביקורת.

כ"ו חשון (27.11.21): אסיפת חברי-סניף המזרחי-הצעיר בירושלים. הבעת צער על הפירוד בצעיהמ"ז בא"י, בין המזרחי-הצעיר והפועהמ"ז.

כ"ח חשון (29.11.21): ישיבת הועדה הארצית המארגנת של הפועהמ"ז ביפו בלשכת-העלייה והעבודה של 'המזרחי'. השתתפו שמונה חברים ב"כ הסניפים: יפו, ירושלים, פתח-תקוה וראשון-לציון. יו"ר הועדה היה החבר נ' עמינח. נבחר ועה"פ משלושה חברים שמתפקידו היה להכין את כינוס המועצה-הראשונה של הפועהמ"ז. ויכוחים על הקריטריונים לקבלת חברים: כל מי שמכיר בפרוגרמה של הפועהמ"ז או רק מי שהוא פועל בפועל. ההכרעה נדחתה למועצה הראשונה.

ט'-י' שבט (7-8.1.22): התקיימה בירושלים אסיפת הועד-המרכזי של הסתדרות-המזרחי-בא"י. לישיבה השניה הוזמנו גם ב"כ של הפועהמ"ז.

י"ח ניסן (16.4.22): המועצה-הראשונה של הפועהמ"ז בארץ התכנסה בירושלים. הוכרז על ארגון הסתדרות-הפועהמ"ז בארץ, בחירת ועד-מרכזי בן שמונה חברים, וועה"פ בן שלושה חברים, לועד-המרכזי נבחרו החברים: הרב י' שפירא, י"ל יונגסטר, מ"ש גשורי, מ' גולד (זהבי), י"מ זקרושינצקי (זכאי), מ' מסלובטי, נ' גורד'ינסקי (גרדי), א' בנצ'קובסקי (מברך). לועה"פ נבחרו: הרב י' שפירא, י"ל יונגסטר, מ"ש גשורי.

מההחלטות:

"מגמתנו: א. הפועהמ"ז שואף לבנות את הארץ ע"פ התורה והמסורה על יסוד של עבודה.

התפקידים: ב. לבסס את מצב החברים בחומר וברוח, לפתח ולחזק את הרגש הדתי בין הפועלים ולאפשר את קיומם בתור פועלים דתיים...

קבלת חברים:

- חבר חדש מתקבל ע"י הודעת שני חברים שהנו חבר דתי.
- לחבר מתקבל כל עובד שאינו מנצל אחרים המתנהג ע"פ התורה והמסורה בחייו הפרטיים והחברותיים ואיננו שייך להסתדרות או מפלגת-פועלים אחרת.

היחסים להסתדרויות אחרות:

- הפועהמ"ז נשאר בתור חטיבה מיוחדת בתוך המזרחי-העולמי בכל הדברים שאינם מתנגדים לעניני הפועהמ"ז.
- מרכז-הפועהמ"ז עומד בקשר הסתדרותי עם צעיהמ"ז בכל העולם לשם עבודה משותפת ומחנך אותם ברוח הפועהמ"ז.
- הסתדרות-הפועהמ"ז לא נכנסת לעת-עתה בהסתדרות-הכללית-של-העובדים ויחד עם זה מצהירה המועצה שמרכז הפועהמ"ז עומד בקונטאקט עם ההסתדרות-הכללית בעניינים כלכליים המשותפים לכל הפועלים.
- המועצה דורשת מההנהלה-העולמית של 'המזרחי' למסור את עניני העליה והעבודה להסתדרות-הפועהמ"ז.
- המועצה מחליטה לדרוש ב"כ בהנהלה-העולמית של 'המזרחי'.
- המועצה מחליטה לסדר קיבוץ כספים ומכשירי כלי-עבודה תחת השם "דת ועבודה". "

ט"ו אייר (13.5.22): ייסוד 'קרן תורה ועבודה' לאיסוף כלים ומכשירי-עבודה בחו"ל לפועהמ"ז בארץ-ישראל. רכישת אדמה ע"י 'המזרחי' בקירבת המושבה מוצא וייסוד נקודת 'עמק הארזים'. חברי הנקודה נכנסו במשך הזמן לפועהמ"ז.

אייר (5.22 .): קול-קורא ראשון לפועלים הדתיים בא"י שיצטרפו לפועהמ"ז, וקול-קורא ראשון לצעירי-המזרחי בחו"ל המסביר את מטרות הסתדרות-הפועהמ"ז.

ב' תמוז (28.6.22): פתיחת מטבח הפועהמ"ז בירושלים בשכונת בית-ישראל.

י"א אלול (4.9.22): השתתפות הפועהמ"ז במועצה-העולמית של 'המזרחי' בקרלסבאד. בבחירות לועד-העיר ירושלים נבחרו 9 נציגים מהפועהמ"ז.

ט"ו אלול (8.9.22): השתתפות הפועהמ"ז בוועידה-הציונית השנתית בקרלסבאד.

9) JEWISH PUBLIC LIBRARY

תרפ"ג:

חוהמ"ס (10.22.): ישיבת-המרכז של הפועהמ"ז. בין המשתתפים הרב י"ל פישמן בשם המרכז-העולמי-של-המזרחי. דנים ארוכות בשאלה שעדיין לא הוקמה שום נקודה-דתית בין כל הקבוצות והמושבות שסודרו ע"י ההנה"צ. נתקבלה החלטה להוציא לאור ירחון בשם הפועל-המזרחי.

כ"ז תשרי (19.10.22): בביקור שערך מ"ש גשורי בפולין מטעם הפועהמ"ז, הוחלט על אקציה לטובת קרן-תו"ע של הפועהמ"ז.

כ"ח תשרי (20.10.22): התיישבות קבוצת-הפועהמ"ז בת 9 חברים על שטח של 400 דונם (200 מהם של הקק"ל), בכפר-אוריה.

א' כסלו (21.11.22): יסוד קבוצת-שמואל (ע"ש הרב מוהילבר) של הפועהמ"ז על אדמת סלבנדי בעין-גנים.

ו' כסלו (26.11.22): במכתב של ההנה"צ אל הפועל-המזרחי נאמר "ההנהלה הציונית דנה בענין המו"מ שהיה בין קופת-חולים והפועל-המזרחי ומביעה את דעתה שלהסתדרות הפועל-המזרחי יש אותן הזכויות ליהנות מהעזרה המדיצינית המוגשת מצד ההסתדרות-הציונית כמו להסתדרות-הפועלים-הכללית".

י"ב כסלו (2.12.22): פתיחת המטבח של הפועהמ"ז בתל-אביב בסימטת בית-הבד.

ב' טבת (21.12.22): סידור לשכת-העבודה של הפועהמ"ז בת"א.

ד' טבת (23.12.22): האסיפה הראשונה לבנין שכונת עובדים-מזרחיים ע"י ירושלים בשם מקור-חיים.

ט"ו טבת (3.1.23): בישיבת המרכז-העולמי-של-המזרחי הוחלט ליסד בנק "מזרחי" על יסוד של מניות שמתפקידו לעזור להתפתחות הפועהמ"ז.

ט"ו בשבט (1.2.23): הופיעה החוברת ה-1 של הירחון הפועהמ"ז בעריכת א"י שחראי. בסה"כ הופיעו י"ט חוברות במשך השנים תרפ"ג-תרפ"ה.

י"ז שבט (3.2.23): ישיבת הועד-המרכזי של הפועהמ"ז בת"א.

"מההחלטות:

- מקבלים בשביעות רצון את גילוי-הדעת של חבר-המורים הדתיים ביפו ות"א שהביעו את רצונם להיכנס להסתדרותנו.
- חברי-המרכז מעירים בזה את ההנהלה-המרכזית של "המזרחי" על הנחיצות לסדר תיכף בחיפה מטבח ולשכת-עליה ועבודה. כמו"כ מעירים את תשומת לב ההנהלה "המזרחית", לעניני העבודה בירושלים, אשר נמצאים במצב עזוב מאד בשביל חוסר האמצעים וחברינו מסתובבים בלי עבודה.
- אם המרכז-העולמי לא יסכים לסדר את המטבח בחיפה על הועה"פ להתאמץ לפתח את המטבח הזה בלי עזרת המרכז.
- חברי-המרכז מביעים בזה את התמרמרותם הגדולה נגד יחסה השלילי של מחלקת-ההתישבות שע"י ההנה"צ כלפי קבוצותינו החקלאיות, בזה שאינה ממציאה להם את התקציבים שהוקצבו בשבילן וגורמת להרס הקבוצות האלו.
- אחרי ועידת-העובדים, בהתברר צורתה העתידה שתהיה בלי שאיפות סוציאליות קיצוניות אלא שתדאג רק להיטיב את מצב הפועלים - עלינו לנסות עוד פעם להתאחד בעניני כלכלה בהתאם להחלטת המועצה שהיתה בחוהמ"פ ".

כ"ט שבט (15.2.23): אסיפה-שנתית של חברי הכפר-העברי מייסודו של המזרחי-הצעיר. מספר חברי אגודת הכפר-העברי הוא מאתיים-ועשרים.

ז' אדר (23.2.23): פתיחת מטבח-הפועהמ"ז בחיפה בהשתתפות חבר הועה"פ של "המזרחי", הרמן שטרוק.

י"ב אדר (28.2.23): התנגשויות בין פועלי ההסתדרות-הכללית לחברי-הפועהמ"ז בת"א ויפו בעקבות קבלת העבודה לאפיית מצות ע"י הפועהמ"ז במאפית רוזנמן ושות' ובמאפית זליוגסקי.

ט"ו אדר (3.3.23): יסוד קבוצת-ריינס (ע"ש הרב י"י ריינס) של הפועהמ"ז על אדמת "סלבנדי" בעין-גנים.

אדר (2.23): בחירות לועד-המושבה בפ"ת. הפועהמ"ז התאחד לקראת הבחירות עם המורים הדתיים וזכה ב-2 צירים.

חוהמפ"ס (4.23.): מועצה לעניני העליה והעבודה של 'המזרחי' בלשכת מרכז-המזרחי בירושלים, השתתפו בה חברי-המרכז-העולמי, מנהלי לשכות-העליה והעבודה של 'המזרחי' בירושלים, וב"כ הפועל-המזרחי.

הוחלט כי "המטבחים עומדים תחת השגחת הוועדות לעליה ועבודה. בוועדות אלו יהיו להפועל-המזרחי שלושה באי-כח וכן להמזרחי-הצעיר".

"ביפו תתנהלנה שתי המחלקות לעליה ולעבודה, בהשגחת הוועדות, כל מחלקה יש לה מנהל מיוחד".

חוהמפ"ס (4.23.): ישיבת הועד-המרכזי של הפועהמ"ז בהשתתפות ב"כ הסניפים הקבוצות והפועלים.

מההחלטות:

- "דורשים מהמרכז-העולמי לסדר מיד את לשכות-העליה והעבודה לפי התכנית המוצעת. לסדר תיכף בחיפה לשכת-עבודה שעליה להמציא עבודה בשביל העולים הדתיים הרבים המסתובבים בלי עזרה כל שהיא.
- מסדרים ועדה חקלאית מרכזית שעליה לפקח על כל העניינים החקלאיים של הסתדרותנו וכמו"כ לעבד תכניות להתישבות ולהכינן להקונגרס הבא.
- אנו דורשים מההנהלה-הציונית למלאות את הבטחתה בנוגע לקבוצת פג'ה. הפועל-המזרחי תומך ביצירת קבוצות כאלו מעין קבוצת-ריינס.
- אנו דורשים מההנהלה-הציונית בכל תוקף להגשים בהקדם האפשרי את סידור מושב-העובדים אשר הבטיחה בקונגרס".

אייר (4.23.): אסיפה-כללית של חברי סניף-הפועהמ"ז ביפו-ת"א. נתקבלה החלטת מחאה נגד עיריית-ת"א בגלל יחסה להפועהמ"ז.

כ"ג סיון (7.6.23): אסיפת המרכז של המזרחי-הצעיר הא"י.

י' תמוז (24.6.23): ישיבת-המרכז של הפועהמ"ז.

מההחלטות:

- "הסתדרות-הפועהמ"ז דורשת מהועידה-העולמית-של-המזרחי להכניס ב"כ מהפועהמ"ז בתוך ההנהלה של המרכז-העולמי.

- כל ענייני עליה, עבודה והתישבות צריכים להימסר תחת הנהלתו של בא-כוחנו במרכז-העולמי.
- היות והגדלת היישוב-הדתי בארץ וביסוסו הוא יסוד היסודות לכל עבודות "המזרחי", צריכים להקדיש לעניני עליה עבודה והתישבות לכל הפחות ששים אחוז מהתקציב הכללי של "המזרחי" בארץ.
- לעמוד בקשר תכוף עם כל מרכזי החלוץ-המזרחי בגולה, לכוון את זרם העליה מתוך חברינו צעירי-המזרחי בהמצאת ההוראות הנחוצות בהתכוננותיהם, ודרישות כניסה לארץ בהכמות האפשרית ולייצור מרכז-עליה בחו"ל.
- היות שסבלנו מאד כל השנה מהיחס השלילי של מחלקת שונות של ההנהלה-הציונית כלפי הפועל-המזרחי, אנו דורשים לשתף בכל הוועדות המסדרות ע"י המחלקות הנ"ל, כמו: התישבות, עבודה וכדומה, ב"כ מהפועל-המזרחי.
- מדגישים את החשיבות הכי גדולה לסדר בהקדם האפשרי ועידה-עולמית של צעירי-המזרחי והפועל-המזרחי ולייצור התאחדות הפועל-המזרחי וצעירי-המזרחי העולמית."

כ"ו תמוז (10.7.23): בחירות של "המזרחי" אל הקונגרס הציוני הי"ג, שני הצירים הם: 1 - מזרחי, 1 - מזה"צ. שני הסגנים - חברי הפועהמ"ז.

כ"ז תמוז - ז' אב (20.7 - 11.7.23.): התנגשויות בין פועלי ההסתדרות-הכללית וחברי-הפועהמ"ז בת"א, בקשר לקבלת עבודה ע"י האחרונים בבנין שמואל דוד, ברחוב אלנבי.

ט"ז אב (29.7.23): הנחת אבן-היסוד לבנין השכונה "מקור-חיים".

י"ט אב (1.8.23): הוועידה-העולמית השמינית של "המזרחי" בקארלסבאד.

כ"ד אב - ז' אלול (19 - 6.8.23): השתתפות הפועהמ"ז בקונגרס-הציוני הי"ג. ויכוחים על הפועהמ"ז בעקבות ההפרעות בעבודה מצד ההסתדרות-הכללית. בבחירות לועד-הקהילה בת"א נבחרו מהפועהמ"ז 3 נציגים.

כ"ה אב (7.8.23): הוועידה-העולמית של צעירי-המזרחי והפועהמ"ז בקארלסבאד.

תרפ"ד:

י"ח תשרי (28.9.23): אסיפת-המרכז של הסתדרות-המזרחי-הצעיר. הרב פישמן העיר על הבנה הדדית שצריכה לבוא בין המזרחי-הצעיר והפועהמ"ז. כן גם קבע כי המרכז-העולמי הכיר את הכפר-העברי לגולת הכותרת של ההסתדרות.

מההחלטות:

- "לבוא בדברים עם הנהלת-המזרחי בדבר קביעת ביסוס החברים החקלאיים והשגת הלוואה בשבילם מתקציב ההנהלה-הציונית למטרה זו.
- לסדר קופות-מילווה וקופות-חולים בכל הסניפים ע"י תשלומים חודשיים של החברים במקומות שאינן.
- לבוא בקשר יותר תקיף עם ההסתדרויות-הארציות של צעירי-המזרחי בחו"ל ע"ד העבודה בא"י".

א' כסלו (9.11.23): ייסוד קבוצת 'יהודה הלוי' בפתח-תקוה.

ב' כסלו (10.11.23): ייסוד קבוצת "צבי" (ע"ש הרב קלישר) בחדרה.

ו' - י' כסלו (14 - 18.11.23): המועצה-הארצית השניה של הפועהמ"ז בפתח-תקוה. נבחרו לועה"פ: י"א קסטנבוים, נ' עמינוח, י' שפירא. במקום עמינוח נכנס מ"ש גשורי.

מההחלטות:

- "היות שאין בין חברי המרכז-העולמי-של-המזרחי אחד שיהיה מיוחד אך ורק לעניני העליה והעבודה וההתישבות, וזה גורם הרבה עיכובים בעבודה, דורשת המועצה שהמזכיר הראשי לעניני עליה עבודה והתישבות יהיה ג"כ המנהל של המחלקה הזאת והוא יהיה המכריע במועצה המרכזית.
- היות שמצב החברים ביפו קשה מאד ורבים מהם סובלים רעב לרגלי חוסר העבודה ואי-הסידור של מחלקת-העבודה, מפנים בזה את תשומת-לב מרכז-המזרחי-העולמי לגשת תיכף ומיד לסידור עניני העבודה ביפו וכ"כ להכניס סידורים רדיקליים בלשכת-העליה והעבודה בירושלים".

ט' כסלו (17.11.23): קבוצה של 15 חברי "המזרחי" מניחה יסוד למושב-העובדים "המזרחי" בחיטין.

י"ח-י"ט כסלו (26-27.11.23): אסיפת-המרכז של הסתדרות-צעירי-המזרחי בפולין.

ב' טבת (10.12.23): ייסוד קבוצת "הנציב" בראש-פינה.

ט"ו שבט (21.1.24): ייסוד חבורת "יעבץ" בפתח-תקוה.

שבט (24.1.): ייסוד קבוצה לחברי המזרחי-הצעיר בראשון-לציון בשם "רמב"ן".

ז' אדר א' (12.2.24): המועצה-החקלאית הראשונה של הפועהמ"ז בפתח-תקוה. לועד-המרכזי נבחרו חברים מהמושבות והקבוצות השונות.

כ"ה אדר א' (11.3.24): נפתחה לשכת-העליה והעבודה של "המזרחי" בחיפה.

ד'-י"א אדר ב' (10-17.3.24): הוועידה-השלישית של הפועהמ"ז בירושלים. לועה"פ נבחרו: הרב י' שפירא, נ' עמינוח וא' קסטנבוים.

מההחלטות:

- " המרכז-העולמי לא מילא חובתו כלפי הפועל-המזרחי וכתוצאה מכך חברי הפועהמ"ז במצב קשה. יש לקרוא לוועידה-עולמית של "המזרחי" שתעסוק בעניינים הקשורים בא"י לא במסגרת הכנסיות-הציוניות שאז עוסקים רק בעניינים ציוניים כלליים.
- פונה לצעיהמ"ז לקרוא לוועידה-עולמית משותפת עם הפועהמ"ז לתאם את העבודה בא"י.
- שאלת האיחוד עם ההסתדרות-הכללית תתברר בוועידה משותפת בין הפועהמ"ז והסתדרות-עולמית של צעיהמ"ז. הוועידה מוסרת רשות לועה"פ לבוא בקשרים עם ההסתדרות-הכללית בעניינים כלכליים בזמן שימצא לנחוץ.
- המועצה-המרכזית שהמרכז-העולמי רוצה לסדר תהיה מורכבת רק מב"כ העובדים ולא מב"כ מפלגות. עקב המצב הקשה מסכימה הוועידה באופן זמני להחלטות מרכז-המזרחי בתנאי שחלוקת העבודה תהיה בידי ועדות העובדים".

י"א ניסן (15.4.24): התחדשות הופעת הירחון הפועהמ"ז, מספר ד', בעריכת מ"ש גשורי.

י"א ניסן (15.4.24): ייסוד חברת 'כנען' על הר-כנען בין צפת וראש-פינה.

י"ז-י"ח ניסן (21-22.4.24): המועצה של הסתדרות המזרחי-הצעיר.

בין ההחלטות:

- " מועצת המזרחי-הצעיר מביעה את צערה העמוק על הפירוד השורר במחנה של הצעירים הדתיים-לאומיים הפועלים והעובדים הנמנים על דגל-המזרחי. המועצה מכריזה ומצהירה בגלוי כי יד המזרחי-הצעיר לא היתה במעל הזה. המועצה מצהירה גם הפעם כי המזרחי-הצעיר מוכן גם עכשיו לעבוד עבודה הדדית ומשותפת עם כל הזרמים שבתוך 'המזרחי' בכדי להצעיד קדימה את עבודת-המזרחי בא"י ולסייע להתגשמות השאיפה הכללית והמשותפת לכל הזרמים שבתוך 'המזרחי'.
- המועצה מביעה את מחאתה לוועידת צעירי-המזרחי בפולניה ביחסה לחילוקי-דעות השוררים בין המזה"צ והפועהמ"ז בא"י, עמדה אשר יותר ממה שמועילה להפועהמ"ז עלולה היא להגדיל את הפירוד.
- המועצה מחליטה לשלוח ב"כ למועצה המרכזית לעניני עליה ועבודה אשר על-יד המרכז-העולמי במקצוע העליה העבודה והיישוב עפ"י התנאים האלה: כל התקציב לעניני עליה ועבודה והתישבות הבאים ישר מאת מרכז-המזרחי-העולמי או ההנהלה-הציונית וכן כל קיבוצי כספים וכלי-עבודה הנעשים ע"י חברינו בגולה בשביל העובדים 'המזרחיים' יימסרו לרשות המועצה ויחולקו על פיה באופן צודק ושווה בין העובדים אשר לכל הזרמים שבתוך 'המזרחי'.
- לעובדי 'המזרחי' המאורגנים בתוך הסתדרויות המזרחי-הצעיר והפועל-המזרחי אין רשות להיות באותה השעה גם חברים להסתדרות-פועלים אחרת.
- המועצה של המזרחי-הצעיר מביעה את מחאתה נגד קיפוח זכותו של המזרחי-הצעיר מצד מרכז-המזרחי-העולמי בסידור הקבוצות בשנת תרפ"ד, בזה שמסר את רוב התקציב שאושר בקונגרס לסידור קבוצות 'מזרחיות' לרשותו של הפועהמ"ז, המכיל בתוכו רק אחוז קטן של פועלים 'מזרחיים' ".

י"ג אייר (17.5.24): השתתפות קב' 'שמואל' בביתן הארצישראלי בתערוכת לונדון.

ה' סיון (7.6.24): ייסוד קבוצת 'התקוה' של הפועהמ"ז ביבנאל.

ט"ז סיון (18.6.24): בישיבת הועד-המרכזי של הפועהמ"ז הוחלט לייסד "קרן הפועהמ"ז לסידור בתי-פועלים, מטבחים, שכונות-עובדים ע"י הערים, קבוצות-הכשרה, בתי-מלאכה וקואופרטיבים". לייסד קופת-מילווה לשם סידור הלוואות בטוחות לחברים. להוציא את הח' מסלובטי מן ההסתדרות ולהשעות את הח' י"מ זכאי כחבר הועד-המרכזי עד לבירור ענינו בוועדה המשפטית. הרקע הוא הוצאת חיבור אופוזיציונרי להנהגת הפועהמ"ז בשם "מכתב".

ח' תמוז (10.7.24): הנחת אבן-היסוד למושב נוה-יעקב אשר התיישבו בו חברי המזרחי-הצעיר.

כ"ז תמוז (29.7.24): בישיבת הועד-המרכזי של הפועהמ"ז בהשתתפות הרב מאיר ברלין הוחלט "לפנות למרכז-העולמי בדרישה להוציא מכתב חוזר אל כל העובדים המזרחיים ע"ד קריאת ועידה כללית של כל העובדים. מכתב החוזר מתאשר ע"י המרכז-העולמי, הפועל-המזרחי והמזה"צ. החברים המשתתפים בוועדה זו הם רק עובדים".

כ"ח תמוז (30.7.24): "יסוד קב' "חבצלת השרון" של הפועהמ"ז בשרונה ע"י ת"א.

ב' אב (2.8.24): העברת קבוצת "הנציב" לחיטין.

ד' אב (4.8.24): העברת קבוצת "כנען" ליבנאל.

י"ח אב (18.8.24): המועצה-המרכזית של המזרחי-הצעיר בא"י קיבלה הצעתו של הרב ברלין לייסד הסתדרות-עובדים-כללית ליד המרכז-העולמי של "המזרחי".

כ"א אב (21.8.24): "יסוד קבוצת "חתם סופר" בעין-גנים.

כ"ד-כ"ה אב (24-25.8.24): המועצה של המזרחי-הא"י .

כ"ה אב (25.8.24): בישיבת המרכז בהשתתפות של ב"כ הסניפים והקבוצות הוחלט "להביע במועצה-העולמית אי-אמון גמור למרכז-העולמי של "המזרחי" שלא הצטיין בשום פעולה ממשית לטובת העולים והפועלים "המזרחיים", לדרוש מהמועצה שיכירו בהסתדרות-הפועהמ"ז בתור ההסתדרות היחידה וביאת-כוח העובדים והפועלים המזרחיים".

י'-י"ב אלול (11-9.9.24): המועצה העולמית של 'המזרחי' בברלין. הוחלט לייסד הסתדרות-עובדים-מזרחיים כמסגרת-גג למזרחי-הצעיר ולפועהמ"ז, ליד המרכז-העולמי של 'המזרחי'.

מההחלטות:

- "המועצה מחליטה ומחייבת את המרכז-העולמי של 'המזרחי' בא"י לייסד הסתדרות-עובדים-מזרחיים בא"י שלתוכה ייכנס כל עובד החי על עבודה-עצמית והוא חבר להסתדרות-המזרחי.
- המרכז-העולמי יכיר את ההסתדרות בתור הסתדרות-עובדים-מזרחיים היחידה ורק עם ב"כ יבוא בדברים בכל הנוגע לענינים של עובדים 'מזרחיים' בתוך ההסתדרות.
- הסתדרות-העובדים-המזרחיים היא חלק בלתי נפרד מן הסתדרות-המזרחי הכללית ועליה להיות נשמעת להנהלת המזרחי-העולמי.
- כלפי חוץ וביחס להסתדרויות אחרות מופיעה ההסתדרות-המזרחית העולמית בתור ב"כ של כל הסיעות שבתוך 'המזרחי' ובכללן גם בתור ב"כ הסתדרות-העובדים-המזרחיים.
- לחבר בהסתדרות-העובדים-המזרחיים אסור להיות חבר בהסתדרות-עובדים אחרת".

י"ז אלול (16.9.24): יריית אבן-הפינה לבנין בית-הפועלים של הפועהמ"ז בפתח-תקוה, על המגרש שניתן לו במתנה מהנהלת 'קרן גאולה'.

אלול (24.9.): התנגשויות בין פועלי המזרחי-הצעיר ופועלי ההסתדרות-הכללית אגב עבודות בנין בכפר-העברי, מייסודו של המזרחי-הצעיר.

תרפ"ה:

י"ב-ט"ז חשון (9-13.11.24): הוועידה-הרביעית של הפועהמ"ז בפתח-תקוה. הקרע בהסתדרות הפועהמ"ז לאחר קבלת ההחלטה להצטרף להסתדרות-הכללית. השתתפו 30 צירים. בעד האיחוד הצביעו 17 חברים, 12 נמנעו, 1 פרש.

מההחלטות: המועצה של הפועהמ"ז, שהצטרף להסתדרות-הכללית.

- " הוועידה רואה באיחוד כל כוחות העובדים העבריים את היסוד לבנין הארץ. כמו-כן לקיומם ולביסוסם, ומחליטה על האיחוד של הסתדרות-הפועהמ"ז עם ההסתדרות-הכללית,

בהעמידה תנאים מוקדמים להבטחת עניניו הדתיים של הפועל-הדתי.

- הוועידה דורשת מאת ההסתדרות-הכללית למנוע בעד חילול-שבת במוסדות ואסיפות רשמיים.
- כל הסידורים הנוגעים בשאלת כשרות, במקום שנמצא מספר פועלים דתיים - דורשת הוועידה למסרם תחת הנהלת חברי-הפועהמ"ז או לסדר כאלה באופן מיוחד בשביל הפועלים-הדתיים.
- הסתדרות הפועהמ"ז שוקלת את השקל-הציוני ע"י "המזרחי" ומשתתפת בוועידות "מזרחיות" ובקונגרסים ציוניים".

י"ט-כ' חשון (16.17.11.24): המשכת הוועידה-הרביעית בירושלים ע"י הפלג שלא הצטרף להסתדרות-הכללית.

מההחלטות:

- " הוועידה מצהירה שהסתדרות הפועל-המזרחי הנה חלק בלתי נפרד מהסתדרות "המזרחי" העולמית צעירי-המזרחי והחלוץ-המזרחי והיא נכנעת להחלטות הוועידות העולמיות של של "המזרחי" צעירי-המזרחי והחלוץ-המזרחי.
- הוועידה מטילה על הועה"פ לארגן את כל העולים והחלוצים "המזרחיים", ולחנכם ברוח המקורי של תורה-ועבודה.
- הוועידה מוצאת פתרון חיובי ורצוי לסידור עניני-הפועלים והעובדים "המזרחיים" בהחלטת המועצה-העולמית של "המזרחי" בברלין, לייסד הסתדרות עובדים "מזרחיים"... ביחד עם זה מצהירה הוועידה שהסתדרות הפועל-המזרחי נשארת בתור גוש מיוחד אידיאלי וחינוכי בתוך הסתדרות-העובדים-המזרחיים ".

כ"א חשון (18.11.24): ייסוד חברת "עולים בונים" כחברת בנין של הסתדרות-העובדים-המזרחיים. בהנהלה - 2 חברי הפועהמ"ז, 2 חברי המזה"צ, ב"כ המרכז-העולמי של "המזרחי", שהיה למעשה חבר הפועהמ"ז (קלמן פרנקל). מטרת החברה: "לנהל עסקי עבודה וחרושת על יסודות קואופראטיביים ולהוציא לפועל עבודות קבלניות בכל המקצועות של עבודות-ציבוריות, בנין ותעשיה. לעזור לחברים להתמחות בכל מקצועות עבודתם ולסייע להטבת מצבם החומרי והרוחני על יסוד עזרה-הדדית".

כ"ד חשון (21.11.24): ישיבת הועד-המרכזי של הפועהמ"ז-שמאל לניסוח התנאים להצטרפות להסתדרות-הכללית.

כ"ה חשון (22.11.24): ייסוד קבוצת 'מלכיאל' ברמת-גן.

ב' כסלו (29.11.24): ייסוד קבוצת 'בנימין' בפתח-תקוה, 15 חבר.

ג' כסלו (30.11.24): ייסוד חבורת 'ידי משה' של הפועהמ"ז בפתח-תקוה.

כ"ט כסלו (26.12.24): ייסוד קבוצת רמש"ג של הפועהמ"ז בראשון-לציון.

א' טבת (28.12.24): ישיבת הועד-המרכזי של הפועהמ"ז-הימני בתל-אביב.

מההחלטות:

- " להטיל על הועה"פ לגשת בהקדם הכי אפשרי לארגון וסידור הסניפים ולהתחיל בהרשמת חברים חדשה בכל הארץ.
- על הועה"פ והמרכז-העולמי של 'המזרחי' לעמוד בכל תוקף על הדרישה שקופת-החולים של 'המזרחי' תימסר כולה לרשותנו, היות שקופת-חולים נתאשרה בוועדה הציונית השנתית בקרלסבד ע"י 'המזרחי' בשביל פועלי-המזרחי ".

ג' טבת (30.12.24): ייסוד ספריה-מרכזית לפועהמ"ז בירושלים בשם "עקדת יצחק" (ע"ש י' ניסנבוים) לאות-הוקרה לנדבתו את חלק מספריו לפועהמ"ז.

י"ח טבת (14.1.25): ייסוד קבוצת 'יהושע' של הפועהמ"ז על אדמת 'מנוחה ונחלה' ביפה-נוף.

כ"ד טבת (20.1.25): התחלת בנין 'תחכמוני' בתל-אביב ע"י 'עולים בונים'.

ז' שבט (1.2.25): ייסוד קבוצת 'רבי עקיבא' של הפועהמ"ז בבני-ברק.

ז' שבט (1.2.25): הופיע כתב-העת 'האהלה', הוצאת הפועהמ"ז-השמאלי שהצטרף להסתדרות-הכללית. סה"כ הופיעו שישה קבצים.

א' אדר (25.2.25): נפתח בית-הלינה של הפועהמ"ז בירושלים. ייסוד קבוצת 'ירושלים' של הפועהמ"ז בראשון-לציון.

כ"-כ"ח אדר (16-24.3.25): מועצה-ריאורגניזציונית של הפועהמ"ז-הימני בירושלים. השתתפו 16 צירים מהסניפים: ירושלים, תל-אביב, חיפה, פתח-תקוה, עין-גנים, ראשון-לציון, חיטין, נוה-יעקב, יפה-נוף.

מההחלטות:

- " המועצה מצהירה שאין שום הבדל ברעיון ובמטרה בין הסתדרות הפועהמ"ז, החלוץ-המזרחי וצעירי-המזרחי שהנן ביחד גוש מאוחד המגשים רעיון של בנין הארץ והחיים העבריים על יסוד של תו"ע. מטילה על הועה"פ לאחוז באמצעים נמרצים מתאימים לכינוס הוועידה העולמית, וליצור בהקדם הכי אפשרי את ההסתדרות-העולמית של הנוער הדתי-הלאומי.
- להעביר את המרכז-העולמי הזמני של החלוץ-המזרחי, צעירי-המזרחי והפועל-המזרחי לירושלים.
- המועצה מביעה את מחאתה הכי נמרצה נגד הקשיים והמכשולים מצד מחלקות העבודה שע"י המשרדים הא"י כלפי העולים והחלוצים-המזרחיים המפריעים את עלייתם לארץ, ודורשת ביאת-כוח להחלוץ-המזרחי וצעיהמ"ז במשרדי הא"י ובמחלקות-העבודה.
- המועצה מכירה שכובד הפעולות צריך להיות מכוון לביסוס החברים בעבודה עצמית במשקים ישוביים ועירוניים".

לועה"פ נבחרו: מ"ש גשורי, ש"ז שרגאי, ל' יונגסטר.

לשכות-העבודה הועברו מרשות הפועהמ"ז להסתדרות-העובדים-המזרחיים.

א' ניסן (26.3.25): פתיחת מחצבה ע"י 'עולים בונים' בנוה-יעקב. 'יסוד קבוצת 'יהודה אריה' ברחובות. (הערה: לפי 'התור' רק בשבט תרפ"ו, פברואר 1926).

כ"ט סיון (21.6.25): ישיבת הועד-המרכזי של הסתדרות הפועהמ"ז-הימני.

מההחלטות:

- " דורשים מהוועידה-העולמית של 'המזרחי' להכריז על שינוי-ערכין בנוגע לעבודה מעשית של 'המזרחי' בא"י שעליה להתנהל להבא לא בתור גורם משפיע על עבודות אחרים אלא בתור כוח יצירה עצמי.
- המרכז-העולמי יורכב מ-5 חברים, נציגים לברית-העולמית של נוער-המזרחי.
- ב"כ במחלקות ובלשכות העלייה של 'המזרחי'.

- הפועהמ"ז מכיר שהועד-הלאומי הוא כלי-שרת בידי מפלגות-השמאל בארץ והתנגד לדרישות היהדות-החרדית בכלל ושל הפועהמ"ז בפרט.
- הפועהמ"ז אינו יכול להשתתף בועד-לאומי כזה שחסרים בו ב"כ היהדות-החרדית בא"י ומטעם זה אין הוא מכיר בה בתור ביאת-כוח של כל הישוב-העברי בא"י.
- הפועהמ"ז רואה בתור יסוד לבנין א"י והתגשמות רעיון 'המזרחי' את נחיצות ארגונה של היהדות-החרדית בא"י והשתתפותה בארגון הישוב כולו, ולכן הוא דורש ישיבה תכופה של כל הזרמים שב'מזרחי' בהשתתפות המרכז-העולמי כדי למצוא דרך ולהוציא-לפועל את השאיפות הנ"ל ".

ט"ז-י"א אב (6-9.8.25): התנגשויות בין חברי הפועהמ"ז לפועלי ההסתדרות-הכללית על רקע קבלת העבודה בבניני נירנשטיין בחיפה, ע"י הפועהמ"ז.

אב (.8.25): בקונגרס-הציוני הי"ד בוינה, הוחלט על הכללת צורכי-הדת בחוק התקציב של קרן-היסוד.

אב (.8.25): בקונגרס-הציוני בוינה השתתפו 3 נציגים של הפועהמ"ז. בוועידה-העולמית של 'המזרחי' בוינה נבחר ב"כ הפועהמ"ז, ש"ח לנדוי, למרכז-העולמי של 'המזרחי'.

ט"ו-כ' אב (5-10.8.25): הוועידה-העולמית של הסתדרויות צעירי-מזרחי, החלוץ-המזרחי והפועהמ"ז בוינה, החליטה והכריזה על יצירת ברית-עולמית של שלוש ההסתדרויות הנ"ל ובחרה בהנהלה-ראשית שמקום מושבה בירושלים. הברית נוסדה על יסוד הסיסמה של 'תורה ועבודה'. להנהלה נבחרו: ש"ח לנדוי, מ' שפירא, ר' ווינשנקר, ש' ווסרמאן ו"ל יונגסטר.

ז' אלול (27.8.25): ישיבת הועד-המרכזי של הסתדרות הפועהמ"ז-השמאלי.

מההחלטות:

- " הפועהמ"ז (השמאלי) בתור חלק מציבור-הפועלים הכללי מביע את מחאתו הנמרצה נגד התערבותה המעליבה של הממשלה והתנקשותה בציבור-הפועלים בשעת הגנתם על זכויותיהם הכי אלמנטריות.
- הפועהמ"ז מציין בצער רב את המאורעות הללו שאחד הגורמים העיקריים הוא הפירוד וההתפלגות שבין הפועלים וקורא לכל הפועלים הדתיים להיספח לציבור העובדים-העברים

הכללי, כי רק על עבודה משותפת ואיחוד הכוחות יוסחו הקוצים ויוסרו המכשולים על דרך התפתחות העם העברי ובנין ארצו.

- בקשר עם הידיעה ... שאגודת עובדי-הבנין ומרכז בעלי-מלאכה נספחו להסתדרות "המזרחי", הפועהמ"ז מוחה בכל תוקף נגד סיפוח ב"קבלנות" כזה של "אגודות" שאין להם שום בסיס ואופי מדיני-דתי-תרבותי, כי אם קבלני-מקצועי המאפשר גם כניסת חברים בלתי-דתיים ".

תרפ"ו:

תשרי (ספט'-אוקט' 1925): נוסדה קבוצת מהר"ל בכפר-סבא.

כ"ח חשון (15.11.25): המועצה של הפועהמ"ז-השמאלי.

מההחלטות:

- " המועצה מביעה את דאבונה על החלטת הוועידה "המזרחית" האומרת "לא להכיר בתור מזרחיים את אלה המאורגנים בהסתדרות הכללית", השוללת מאתנו את האפשרות לעבודה משותפת בתוך "המזרחי".
- המועצה מציינת כי הפירוד במחנה הפועלים-הדתיים מביא לידי החלשת תפקידנו בבנין הארץ.
- המועצה מראה על אי-הריכוז וההתלכדות של הנוער-הדתי בגולה מסביב לתפקידנו בבנין-הארץ, שעי"ז לא נוצר עדיין הכוח הגלוי שיבליט את הוויתנו בחיי הציבור-העברי בארץ, וקוראת לו להתרכז לשם ריזרבה חלוצית בשביל בנין א"י עובדת-דתית.
- המועצה מציינת כי במוסדות ההסתדרות נתקבלנו לפעמים בהופעות שליליות שונות ובחילול רגשותינו הדתיים, ועי"ז ניתן מקום להפרעה בעבודתנו בקשר עם החלטת ועידתנו בפ"ת לראות כוח מאוחד של ציבור-פועלים אחד מאורגן בארץ...
- המועצה מציינת שרק ציבור של פועלים-דתיים מאורגן ובעל-הכרה יכול לשמש ערובה בעד יצירת יסוד בריא בתוך ההסתדרות-הכללית. ובשביל זה היא רואה בחיזוק הארגון של הפועהמ"ז, החזקת הכוח של ההסתדרות-הכללית עצמה.
- המועצה מדגישה שהגנת הפועל-הדתי בתוך ההסתדרות, אפשרית רק ע"י לחץ של ארגון, וקוראת לכל ציבור-הפועלים הדתיים שבתוך ההסתדרות להצטרף לארגון הפועהמ"ז.

- המועצה מחליטה כי בענינים מדיניים כמו בחירות של מוסדות-לאומיים וציבוריים כלליים, הפועהמ"ז מופיע בתור גוש מיוחד ".

כסלו (11.25.): התארגן סניף הפועהמ"ז-הימני בעכו. חברת הכפר-העברי מייסודו של המזרחי-הצעיר בסניף ת"א-יפו, בתור סניף לחברת הכפר-העברי המרכזית בירושלים, זכתה לאישור הממשלה. גם סניף ראשון-לציון של המזרחי-הצעיר פועל לייסוד מושבה לחבריו כדוגמת הכפר-העברי.

כ"ט - ל' כסלו (16-17.12.25): נפתחה בירושלים מועצת אנשי-אמונים של הפועהמ"ז, השתתפו חברי-המרכז, ב"כ הסניפים והקבוצות וחברים חדשים שעמדו בראש הסתדרות צעירי-המזרחי וחלוץ-המזרחי בחו"ל.

מההחלטות:

- " עבודת הועה"פ מתחלקת למחלקות אלו: עבודה, התישבות, הסתדרות, קופת-חולים, תרבות, מזכירות ראשית וכללית.
- בתור חברים להסתדרות מתקבלים רק אלה שיש להם תעודות ממרכזי-המזרחי, צעירי-המזרחי והחלוץ-המזרחי, עולים דתיים שלא היו חברים באחת מההסתדרויות הנ"ל מתקבלים בתור חברים בפועל אחרי עבור ג' חודשים מיום הרשמתם.
- על הועה"פ לבסס את החברים שבעיר.
- העברת חברים לחקלאות היא אחד התפקידים העיקריים בעבודת הפועהמ"ז.
- מועצת אנשי-אמונים מביעה את מחאתה הכי חריפה נגד היחס המעליב של ועד-הבריאות ומחלקת-ההתישבות כלפי הפועהמ"ז ".

כ"ה כסלו (12.12.24): נערכה בירושלים ע"י סניף הפועהמ"ז קבלת פנים להח' מ' שפירא שהגיע מחו"ל כחבר הנהלת הברית-העולמית של צעירי-חלוצי-ופועלי-המזרחי שמקומה נקבע בירושלים. תפקיד זה הוטל עליו בוועידה-העולמית של צעירי-החלוץ והפועהמ"ז שהיתה בוינה בקיץ תרפ"ה.

י"ט כסלו (6.12.25): בבחירת לאסיפת-הנבחרים השניה, ניגשו לפחות שש רשימות 'מזרחיות' מובהקות, זכתה רשימת 'המזרחי' והמזרחי-הצעיר ב-1005 קול שהם 7 צירים. רשימת 'תורה ועבודה' של הפועהמ"ז-הימני זכתה ב-955 קול שהם 6 צירים, רשימת 'אחדות הבונים' שנתמכה ע"י הפועהמ"ז-השמאלי, זכתה ב-696 שהם 4 צירים. התאחדות-איכרים-מזרחיים זכתה ב-159 קול - 1 ציר. רשימת המזרחי-הצעיר ת"א קיבלה 200 קול - 1 ציר, רשימת תושבי בני-ברק קיבלה 145 קול - 1 ציר.

כ"ב טבת (8.1.26): מועצת הסתדרות החלוץ-המזרחי בפולין שנערכה בוורשה, העומדת בקשרים עם הסתדרות הפועהמ"ז שבהסתדרות-העובדים-הכללית בארץ, החליטה:

- " הפועל-המזרחי שואף לבנין א"י עובדת ברוח התורה והמסורה על יסודות המוסר הטהור והצדק-הסוציאלי הגמור.
- המועצה מחליטה כי כל הפועלים בא"י צריכים להיות מאוחדים בהסתדרות פרופסיונלית אחת, ומכירה כי כל התפוררות והתפרדות פרופסיונלית בחוגי העובדים בא"י מהרסת את יסודות הישוב העובד.
- המועצה מחליטה כי הסתדרות-העובדים-הכללית בא"י היא ההסתדרות הפרופסיונלית היחידה שבכוחה להשיג בעד הפועל היהודי בא"י תנאי חיים הגונים ועמדה מוצדקת.
- המועצה מכירה כי הפועל-המזרחי בפולין יחד עם הפועל-המזרחי בא"י שנכנס לתוך ההסתדרות בתור גוש אידיאולוגי מיוחד, יוצר תנועה מאוחדת של עובדים דתיים ברוח המוסר הטהור והיושר הסוציאלי ".

שבט (1.26): הגיע לארץ הח' ש"ח לנדוי, כחבר המרכז-העולמי-של-המזרחי, לו נבחר בוועידת-המזרחי בוינה, קיץ תרפ"ה.

קבוצת 'הפועל-המזרחי' נוסדה בכפר-סבא, חברי הקבוצה הם יוצאי חלוץ-המזרחי מפולניה שקיבלו הכשרה בצ'כוסלובקיה.

ניסן (3.26): ההנהלה הראשית של הנוער-המזרחי הכריזה על מפעל של 'קרן תורה ועבודה', בשבוע של פסח. הפועהמ"ז נרתם במרץ לטובת המפעל שממטרותיו:

1. לסדר קופת-מילווה לעזור בהלוואות למחוסרי-העבודה בשעת דחקם.
2. לתת לפועלים בעלי-מקצוע הלוואות לרכישת כלי-עבודה הנחוצים לסידורם.
3. להקים צריפים בערים ובמושבות ולסדר בהם מטבחים זולים ובתי לינה.

ט"ז - כ' ניסן (31.3 - 4.4.26): מועצה מוקדמת של החברים הפעילים בפועהמ"ז-הימני.

אייר קבוצת-דייגים חברי הפועהמ"ז התיישבה בצמח.

ה' סיון (18.5.26): הופעת החוברת הראשונה של דו-שבועון 'נתיבה'.
קבוצת רמב"ן של 'המזרחי הצעיר' בנוה-יעקב עברה לפועהמ"ז-הימני.

י"ג תמוז (25.6.26): ישיבת המרכז של הפועהמ"ז-הימני בחיפה. נבחרו כצירים לישיבת המועצה-העולמית של הברית לנוער-המזרחי, החברים: ש' ברוכוני, ב' ביזינסקי, מ"ש גשורי ומ' מסלובטי, מהם ישתתפו שני צירים בוועידה-העולמית של 'המזרחי'.

י"ט תמוז (1.7.26): המועצה-החקלאית הראשונה של הפועהמ"ז-הימני בא"י. השתתפו ב"כ הקבוצות, חברי הועה"פ, וש"ח לנדוי - חבר המרכז-העולמי. נקבעה המסגרת הארגונית להתיישבות הפועהמ"ז בא"י.

מההחלטות:

"המועצה החקלאית של הפועהמ"ז (הימני) בא"י מכירה שהרעיון של הפועהמ"ז שהוא יצירת חיים של צדק ויושר על יסוד של תורה-ועבודה אפשר לגשם בחיים רק על-ידי העברה לחיים טבעיים בחקלאות על יסוד של עבודה-עצמית, עזרה-הדדית ושמירת התורה בחיי הכלל והפרט היום-יומיים, והיא מחליטה ליצור לשם זה מוסד מיוחד בשם ועד-חקלאי שע"י הפועהמ"ז שבסדר תפקידיו נכנסים:

- החדרת הפועל-המזרחי לעבודה החקלאית ולחיי-הכפר".

לועד-החקלאי נבחרו ש' ברוכוני, י"מ זכאי, ש' גריזל, גרטנר וש"ז שרגאי.

כ"ז - ל' אב (10.8.26 - 7): כינוס המועצה-הראשית של הברית-העולמית לצעירי-החלוץ-המזרחי, לראשונה.

כ"ח - כ"ט אב (8-9.8.26): אסיפת-חברים גדולה של חברי הפועהמ"ז-הימני מחוסרי עבודה, בחיפה.

מההחלטות:

"אסיפת-הפועלים מחוסרי-עבודה של הסתדרות הפועל-המזרחי שהיתה בחיפה בימי כ"ח-כ"ט באב, מוחה בכל תוקף נגד מחלקת-העבודה של ההנה"צ שסוגרת בזדון את הדרך בשביל מחוסרי-עבודה של הפועל-המזרחי בארץ להעבודות-הציבוריות הנעשות בכספי כל האומה העברית, ומסכנת בזה את קיום וחיי מאות משפחות".

ל' אב - ה' אלול (10-15.8.26): הוועידה-העולמית-של-המזרחי באנוורפן. צירי הפועהמ"ז: מ"ש גשורי, ש' וסרמן, מ' מסלובטי. נציגי הברית-העולמית: מ' שפירא, ר' וינשינקר.

מההחלטות:

"כל עניני העבודה והעובדים המזרחיים מתנהלים ע"י הסתדרות הפועל-המזרחי ועומדים תחת פיקוחו של המרכז-העולמי."

- מתקבלת חוקת "המזרחי".
- למרכז-העולמי נבחרו: הרב מאיר ברלין והרב י"ל פישמן, חבר הפועהמ"ז ש"ח לנדוי, ומהמקורבים לפועהמ"ז בפולניה - ד"ר ש"ב פלדמן.

קבוצת הצעירים שנבחרה לועד-הראשי של המרכז-העולמי מורכבת מחברי הפועהמ"ז: מ' שפירא, מ' קלמר; מהאוהדים לו בפולניה: א' ניפלד, א' בלום, י' גרינברג; ד"ר שרשבסקי - ברלין, שלימוביץ - קובנה, בנט - קראקא.

ד' אלול (14.8.24): אסיפה-כללית של סניף הפועהמ"ז בירושלים.

מההחלטות:

- "האסיפה-הכללית של הפועהמ"ז בירושלים מביעה את מחאתה הנמרצת נגד מחלקת-העבודה של ההנה"צ על שבתנאים שהיא מכניסה לחוזים בעניני עבודות-ציבוריות היא שוללת את זכותו של הפועהמ"ז ליהנות מעבודות הנעשות בכספי כל העם. כמו-כן היא מוחה נגד עירית ת"א השמה פדות בין פועל לפועל ומקפחת את זכות ציבור הפועלים הדתיים בת"א, שיש לו חלק ונחלה בעיריה ויש לו הזכות המלאה ליהנות חלק כחלק מעבודות הציבוריות המוצאות לפועל ע"י ביאת-כוח כל התושבים.
- האסיפה דורשת מהמרכז-העולמי לקבל את כל העובדים הדרושים למוסדותיו רק דרך לשכות-העבודה של הפועהמ"ז.
- האסיפה מטילה חובה על כל החברים למלאות את חובתם הלאומית לארץ בתור בנים-בונים ולהתאזרח".

כ"ז, כ"ט אלול (6,8.9.26): אסיפת חברי הפועהמ"ז-הימני בחיפה.

מההחלטות:

- "האסיפה של הפועהמ"ז בחיפה מביעה את שביעת רצונה מתוצאות הוועידה-העולמית-של-המזרחי והחלטותיה, ביחוד מחשיבה היא את ההחלטה המכירה את הסתדרות-הפועהמ"ז בתור ההסתדרות היחידה המנהלת את כל עניני הפועלים "המזרחיים" והמבטיחה לתמוך בהפועהמ"ז בחומר וברוח.

- האסיפה רואה בהחלטות הוועידה-העולמית התחלה לשינוי שיטת ה"השפעה" של 'המזרחי' לשם "יצירה" ורואה בזה נצחון לרעיון הפועהמ"ז ביחס ל'מזרחי' בקבלו סו"ס את השיטה המעשית.
- האסיפה מביעה את קורת רוחה מהרכבת התקציב של המרכז-העולמי שעובדה ע"י הוועדה, שבו נמלאו הדרישות התקציביות של הפועל-המזרחי לעבודותיו המיוחדות במידה מרובה ומספיקה".

תרפ"ז:

ב' חשון (10.10.26): התקיימה אסיפת חברים כללית בתל-אביב.

מההחלטות:

- "האסיפה מוחה נגד ההנהלה-הציונית ונגד מחלקת-העבודה על יחסה המעליב לפועל-המזרחי בחלוקת הסיוע למחוסרי עבודה. האסיפה מציינת כי לשכת-העבודה שעל-יד הפועל-המזרחי בתל-אביב לא נענתה עדיין בשום דבר ממחלקת-העבודה במשך זמן קיום הסיוע.
- האסיפה מוחה נגד עירית ת"א על ניהול פוליטיקה חד-צדדית למרות הרכבה, ועל שבעבודות הציבוריות של העיריה אשר כל חלקי העיר משתתפים בהוצאתן, דריסת רגל הפועהמ"ז אסורה.
- האסיפה דורשת לשכת-עבודה עירונית נייטרלית שלא תבדיל בין פועל חופשי לדתי".

כסלו: עליית החברים של ארגון א' להתיישבות על אדמת 'ורקני' בעמק-יזרעאל.

טבת: הופיעה החוב 'שנתיים', דו"ח על פעילות הפועהמ"ז מתרפ"ה-תרפ"ו.

י"ד - כ"ג טבת (19.12-28.12.26): הוועידה החמישית של הפועהמ"ז-הימני בירושלים. השתתפו 51 צירים מ-15 סניפים. הוועידה הניחה את היסוד לחתימת הסכם-העבודה עם ההסתדרות-הכללית ומיזוג מחדש של הפועהמ"ז-השמאלי עם הפועהמ"ז-הימני.

מההחלטות:

- "הוועידה מכירה שהשאלה על דבר כניסה להסתדרות-העובדים-הכללית אינה אקטואלית מפני שחלק מהמדיניות שבשיטת הכלכלה של הסתדרות זו והכיוון התרבותי-מדיני המקובלים בה, הינם בניגוד לעיקרי הרעיון של הפועהמ"ז ותפקידיו. הוועידה מכירה שטובת הפועלים

וסידור עניניהם הכלכליים בארץ דורשת הבנה הדדית בכל חלקי ציבור הפועלים, והיא תומכת ומאשרת את עמדת הועה"פ בדרישתו המתמידה במוסדות הלאומיים בדבר סידור לשכות נייטרליות לעבודה. ואולם, עד שיוציאו לפועל את הסידור הנ"ל ובהתחשב עם המצב הנוכחי הרע שבארץ המעיק בעיקר על שכם ציבור-הפועלים, היא מטילה חובה על הועה"פ לבוא במו"מ עם ההסתדרות-הכללית במטרה למצוא דרך להסכם בדבר איחוד לשכות העבודה של שתי ההסתדרויות".

נתקבלה חוקת ההסתדרות:

"<u>השם</u>: הסתדרות הפועהמ"ז בא"י.

<u>התעודה</u>: הפועהמ"ז הוא הסתדרות של פועלים ועובדים דתיים לאומיים השואפים ליצור את החיים העבריים בא"י ע"פ התורה וע"י העבודה.

<u>קשר ההסתדרות</u>: הפועהמ"ז בא"י הינו חלק אורגאני של תנועת תו"ע העולמית המאורגנת בברית-העולמית של ההסתדרויות: צעיהמ"ז, החלוץ-המזרחי והפועהמ"ז.

<u>התפקידים</u>: ארגון החברים לדעה בהסתדרות חזקה בכיוון יצירת החברה המגשמת בחיים את הרעיון של תו"ע

- פיתוח והעמקת הרעיון בין החברים והפצתו בין שדרות היהודים ע"י פעולה ספרותית עיונית רחבה.
- תחיית השפה העברית.
- ביסוס קליטתם וקיומם של החברים בא"י. טיפול בפרודוקטיביזציה של הדור הצעיר.
- הגנת העובדים והפועלים נגד הניצול והטבת תנאי העבודה.
- הקמת מוסדות כלכלה ציבוריים.
- סידור העלייה של החברים בחו"ל וקליטתם בארץ.
- השתתפות ב"כ במוסדות מוניציפליים לאומיים וחברותיים במטרה להגן על העיקרים:
- השלטת חוקי-התורה והדת בחיי-הציבור.
- הכרת המשפט-העברי-תלמודי בתור המשפט הלאומי היחיד.
- פעולה כלכלית של החברה בתכליות קונסטרוקטיביות.
- הגנת עניני המונים העובדים".

חברות: להסתדרות-הפועהמ"ז מתקבל בתור חבר כל יהודי דתי לאומי בלי הבדל מין מבן י"ח שנה ומעלה שאינו מנצל את זולתו, המכיר בפרוגרמה של הפועהמ"ז ומתחייב ע"פ הצהרה בכתב להיכנע להחלטות ומשמעת ההסתדרות. - חבר מוצא מההסתדרות - 1. הפרת משמעת. 2. חילול הדת. יש לו זכות ערעור בפני הוועידה".

ט"ו שבט (18.1.27): כרוז מטעם הסתדרות המזרחי-הצעיר הא"י, הקורא ל"צעירים חרדים: בני-ישיבה, מלמדים, מורים, פקידים, פועלים, בעלי-מלאכה, עירוניים וכפריים, חנוונים, איכרים, סוחרים ובעלי תעשיה - " להצטרף לשורותיו.

כ"ח אדר א' (2.3.27): ארגון א' להתיישבות של חברי-הפועהמ"ז נאלץ לעזוב את אדמת-ורקני בגלל סירובה של הקק"ל למסור לרשותם את האדמה. הקבוצה עברה לכפר-סבא.

כ"ח אדר א' (2.3.27): ישיבת המרכז לעניני החקלאות של הפועהמ"ז.

מההחלטות:

- "לפנות בתזכיר למרכז-העולמי בנדון הקבוצות ועניני החקלאות;
- להשתדל בדבר רכישת שטחי-אדמה לבעלי משפחות;
- לאשר ייסוד קופת-מילווה באופן משפטי".

כ"ח אדר"א - ט"ו אדר"ב (2.3-19.3.27): מיפקד כללי של חברי הפועהמ"ז.

ד' אדר ב' (8.3.27): הנחת אבן-הפינה לבית-הפועלים של הפועהמ"ז בת"א.

כ"ה אדר ב' (29.3.27): התארגנה מחדש קבוצת 'מהר"ל' בכפר-סבא.

כ"ח אדר ב' - כ"ה ניסן (27.4.27 - 1): מגבית של גיוס ימי-עבודה למחוסרי-העבודה של הפועהמ"ז.

ד' - ו' ניסן (8.4.27 - 6): נפתחה בחיפה הוועידה הארצית של המזרחי-הצעיר.

י"ב אייר (14.5.27): פגישת הקבוצות בפתח-תקוה. משתתפים ב"כ: קב' 'בנימין', 'יהושע', 'ירושלים', 'בוריה', 'התחיה', 'הגר"א' ו'חתם-סופר'.

<u>אייר</u>: בבחירות לעירית-ת"א נבחר ציר אחד מהפועהמ"ז. נפתח מטבח הפועהמ"ז בפתח-תקוה.

<u>י"ד סיון (14.6.27)</u>: התארגן בפתח-תקוה ארגון להתיישבות אינטנסיבית למשקי-עזר.

<u>י"ב תמוז (12.7.27)</u>: ישיבת הועד-המרכזי של הפועהמ"ז. אישור הסכם קופת-חולים ופעולה בסידור ארגונים למשקי-עזר.

<u>י"ג תמוז (13.7.27)</u>: אחרי מו"מ ממושך בין קופת-חולים של הפועל-המזרחי וקופת-החולים של ההסתדרות-הכללית בהשתתפות ב"כ ועד-הבריאות של ההנהלה-הציונית בא"י, הושג הסכם גמור בדבר איחוד שתי הקופות לתקופה של שנתיים.

ההסכם נעשה על יסוד הבטחת הענינים הדתיים והמסורתיים בכל המוסדות והמשרדים ובבתי-החולים של קופת-חולים. הנהלת המטבחים תהיה מרוכזת לשם הבטחת הכשרות בהם בידי ב"כ הפועהמ"ז, הנספח כחבר במרכז קופת-חולים ובגדר סמכותו נכנסים כל הענינים הדתיים.

<u>ג' אב (1.8.27)</u>: בחירות לקונגרס הט"ו. הפועהמ"ז זכה ב-1772 קול, 2 צירים.
ש"ח לנדוי נבחר לחבר הועה"פ הציוני. 'המזרחי' זכה ב-1519 קול - 2 צירים.

<u>כ"ה-כ"ז אב (23-25.8.27)</u>: מועצת הועד-הראשי להסתדרות המזרחי-העולמי בציריך. הוחלט להכריז על 'קרן ארץ-ישראל של המזרחי' מוקדשת לעבודותיו המיוחדות של 'המזרחי' בסיפוק צרכי-דת והגברת השפעת ההסתדרות בא"י. אושרה ע"י הקונגרס הציוני הט"ו, נתמזגה עם 'קרן תורה ועבודה' שנוסדה כדי ל"סייע לאנשים צעירים להתכשר בכל ענפי החקלאות והמלאכה ולסדר מתוך הציבור החרדי קבוצות פועלים חקלאיים".

<u>ל' אב (28.8.27)</u>: המועצה הראשית של הברית-העולמית ל'צעירי החלוץ והפועהמ"ז' בבאזל.

<u>תרפ"ח</u>:

<u>כ"א תשרי (17.10.27)</u>: הנחת אבן-הפינה לבנין בית-הפועלים של הפועהמ"ז בפתח-תקוה.

<u>ו' חשון (1.11.27)</u>: איחוד שני חלקי הפועהמ"ז. נבחר ועה"פ של חמישה חברים: ש"ח לנדוי, מ' שפירא, י"ל יונגסטר, ר' וינשנקר, א' קסטנבוים.

י"א חשון (6.11.27): סודר הסכם-עבודה כללי בין הועה"פ של הפועהמ"ז ובין הועה"פ של ההסתדרות-הכללית.

ט"ו חשון (10.11.27): התנפלות קבוצת הרועים שהיתה מאורגנת במסגרת ההסתדרות-הכללית על חברי הפועהמ"ז בשייך-אבריק.

כ"א חשון (16.11.27): מועצת הועד-המרכזי של הסתדרות הפועל-המזרחי, בהשתתפות חברי המרכז, הועד-הפועל והברית-העולמית.

מההחלטות:

- "המרכז מציין בצער שמתוך חילוקי-הדעות ששררו בין חברי הפועהמ"ז שהשתתפו במועצה בבאזל לא עלה בידי המועצה להעריך את הדברים כראוי והעניינים החיוניים במצב הפועל-המזרחי בא"י, בהתאם לצרכי-השעה.
- המרכז מחווה את דעתו המוצדקת של הפועל-המזרחי בא"י שרק רעיון תורה-ועבודה - בתור השקפת-עולם, שיטה ופרוגרמה לכל העבודה הציונית-מזרחית של הנוער-המזרחי - יכול לשמש יסוד ומצע לארגון שורת הנוער-המזרחי בתור תנועה עולמית.
- המרכז מקדם בברכה את דבר המו"מ שהתנהל ע"י הועד-הפועל עם המרכז של הפועהמ"ז-השמאלי בנוגע לאיחוד שני חלקי הפועהמ"ז להסתדרות אחת והוא מאשר אותו ומביע את הסכמתו לתנאי האיחוד שהושגו במו"מ זה".

טבת: הוצא כרוז מטעם הועה"פ של הפועהמ"ז לרגלי האיחוד בין פלגי הפועהמ"ז.

ז' טבת (31.12.27): פתיחת הסמינר למדריכים ולמשתלמים של הפועהמ"ז בירושלים.

א' שבט - א' אדר (22.2.28 - 23.1): הוכרז על חודש של הרשמה מחדש לכל חברי-הפועהמ"ז לרגלי האיחוד בין שני הפלגים.

ניסן: ייסוד ארגון א' להתיישבות אינטנסיבית ליוצאי הקבוצות: 'בנימין', 'יהושע', 'צבי', 'ידי משה'.

אייר: נוסד סניף הפועהמ"ז בחדרה. אושרה ע"י הממשלה 'קופת מילווה של הפועהמ"ז'.

ט"ו סיון (3.6.28): נפטר ש"ח לנדוי.

כ"ט סיון - א' תמוז (17-19.6.28): ישיבת המרכז של הסתדרות-הפועהמ"ז בא"י.

מההחלטות:

- " המועצה מציינת כי האכסקוטיבה הנוכחית בארץ לא מילאה אחרי שאיפת הציונות לכבוש את העם העברי בשביל בנין ותחיית הארץ, שמה לאל את הכיוון להתאמצות של יצירת מפעלי כיבוש על שדה החינוך, העבודה וההתיישבות וגרמה להחלשת הפעולה הציונית בכלל.
- המועצה מקדמת בברכה את דבר הארגון של העם העברי בארץ בתוך 'כנסת ישראל' וקוראת לכל החברים להרשם בארגון זה ולנהל פעולה נמרצת לשם הצלחתו.
- המועצה מביעה את מחאתה הנמרצת נגד ההגבלות על העלייה לא"י המקפחות את זכויות העם-העברי להתיישב בארץ, ושוללות את אפשרות הפעולה הציונית בכלל.
- המועצה מטילה על הועד-הפועל לאחוז בכל האמצעים הדרושים לשם יצירת לשכות-עבודה נייטרליות בארץ.
- המועצה מחליטה על ארגון הנוער הלומד בבתי-הספר החרדים ע"י הפועהמ"ז, והשלמת חינוכו ברוחנו.
- המועצה מכירה בצורך לחדש ולהרים את תנועת-המזרחי, לעשותה לתנועה חיה בין המוני העם, ולכוון את פעולותיה בדרך להגשמת הרעיון של תחיית היהדות השלמה.
- המועצה קובעת כי כיוון העבודה של 'המזרחי' בא"י איננו בהתאם למטרה הרצויה של התגשמות שאיפת תנועת 'המזרחי' ומחליש את ההתאמצות הגדולה הנעשית ע"י חלוצי רעיון 'המזרחי' בעד העבודה וההתיישבות".

י"ג תמוז (1.7.28): הוועידה השלישית של הסתדרות-המזרחי בא"י.

א ב: בישיבת הועה"פ הציוני הוחלט על אישור התיישבות הפועל-המזרחי בשיין-אבריק וכניסת המושב בתקציב ההנה"צ להתיישבות.

כ"ט אב - ב' אלול (15-18.8.28): מועצה-עולמית של 'ברית צעירי-המזרחי חלוצי-המזרחי והפועל-המזרחי' בדאנציג, להנהלה נבחר ישעיהו שפירא לאחר פטירתו של ש"ח לנדוי.

ג' - ו' אלול (19-22.8.28): הוועידה העולמית של 'המזרחי' בדאנציג.

אלול: צעדים ראשונים להקמת תנועת-הנוער ע"י הפועהמ"ז.

חלק ב': רשימה ביבליוגרפית לתולדות הפועהמ"ז בא"י

תרפ"א - תרפ"ח (1920 - 1928)

מ ב ו א

הרשימה הניתנת בזאת מרכזת מקורות רבים לתולדות הפועהמ"ז בא"י, בשנים תרפ"א - תרפ"ח.

תקופה זו חולקה לשתי פרשות, הראשונה מקיפה את השנים תרפ"א - תרפ"ה, (1920 - 1924) שהיא תקופת ההתארגנות המסתיימת בפילוג בין קבוצת חברי-הפועהמ"ז המצטרפת להסתדרות-הכללית-של-העובדים, לבין הקבוצה האחרת הנשארת קשורה עם הסתדרות-העובדים-המזרחיים. ההסתדרות האחרונה מקבלת תמיכה כספית מהמרכז-העולמי-של-המזרחי.

הפרשה השניה מקיפה את השנים תרפ"ה - תרפ"ח (1924 - 1928), והיא עומדת בסימן הפילוג המתואר, ומסתיימת באיחוד-המחודש בין הפלגים, עם פרישת הפועהמ"ז-השמאלי מההסתדרות-הכללית.

הרשימה הורכבה על יסוד ספרות ועתונות הקשורה בנושא, אם הערות מתאימות, המאירות את תוכנו העיקרי של כל מקור. המקורות חולקו לפי נושאי משנה: ארגון, אידיאולוגיה, פרוגרמה, יחסים עם "המזרחי", צעירי-וחלוצי-המזרחי, הסתדרות-ציונית, ההסתדרות-הכללית, מוסדות-הישוב. חלוקת המשנה הותאמה לכל תקופה בהתאם למקורות הרלבנטיים. נוסף על נושאי המשנה, נמצאים בתחילת הרשימה שתי חטיבות כלליות, הראשונה - ביבליוגרפיות, עתונות וספרות-עזר, השניה - זכרונות וסקירות.

אם כי הרשימה התבססה על מקורות ספרותיים, הוזכרו בצורה כללית ארכיונים הקשורים ישירות לתחום זה.

מקורות נוספים נמצאים בתוך חלק מהעתונות של התקופה שלא נסקרה לצורך רשימה זו, בעיקר "דואר היום", ועתונות-מזרחית בחו"ל. כן גם נמצאים מקורות רבים בתוך העתונות-המזרחית שהופיעה לאחר התקופה המתוארת, בעלי אופי של זכרונות וסקירות.

א. ביבליוגרפיות עתונות וספרות עזר

ברשימה קצרה זו נכללו ביבליוגרפיות עתונות וספרות-עזר הקשורים ישירות לתנועת הפועהמ"ז. הביבליוגרפיות עצמן יפנו את המעיין לספרות-ציונית, וציונית-דתית, כללית.

1. רפאל, י'. ספרות ציונית דתית

מתוך: 'חזון תורה וציון', בעריכת ש. פדרבוש, ירושלים, תש"ך, עמ' שפ"ד-תנ"ג; מהדורה מורחבת של החוברת; רפאל, י'. 'ספרות ציונית-דתית', ירושלים, תש"ה.

הביבליוגרפיה המקיפה ביותר לתולדות הציונות-הדתית. לתולדות הפועהמ"ז חשובים בעיקר, עמ' שפ"ה-שפ"ז, שצ"ג-שצ"ה, ת"א-ת"ו, ת"ח-ת"י, תכ"ו-תכ"ז, תל"ז-תל"ט, תמ"ב-תמ"ח, ת"נ-תנ"ג.

חומר ספרותי בעיקר, המחולק לפי קריטריונים שאינם מבליטים ותואמים את תולדות הפועהמ"ז: רשימות ביבליוגרפיות, כתבי-יסוד, ציוני-דרך, ספרות-ההלכה, ספרי-דרוש וילקוטים, ספרי מתנגדים ופולמוס, היסטוריה, זכרונות, אישים, בעיות והישגים, עתונים ומאספים, תעמולה, נוער.

2. אנציקלופדיה של הציונות הדתית

בעריכת יצחק רפאל

(עורך משנה - גאולה בת יהודה, ירושלים, תשי"ח-תשכ"ה)

עד כה יצאו כרכים א-ג, אותיות א-מ.

אנציקלופדיה לאישים הקשורים בתולדות הציונות-הדתית.

הגדרת הציונות-הדתית לשיטת העורך מקיפה אישים רבים שלא היו מאורגנים במסגרות הארגוניות של התנועה הציונית-דתית. מאחר והקו המנחה את העורך הוא לעמוד על פרשות חייהם של אישים שהלכו לעולמם, חסרה המהדורה הראשונה רבות מהדמויות הבולטות בתנועת-המזרחי והפועהמ"ז. מאידך נכללו בה אישים רבים שלא תפשו מקום של ממש בתנועה...

3. ברקאי, ש'. ספרות ועתונות פועל-מזרחית

מתוך: 'הנתיבה', תרפ"ח, חו' י"ג-ט"ו, עמ' 223-226.

4. ברקאי, ש'. רשימת מאמריו של ש"ח לנדוי

מתוך: 'הנתיבה', תרפ"ח, חו' י"ט, עמ' 310-311.

5. ש'. ספרות הפרכוסים

מתוך: 'הנתיבה', 1935, גל' כ"ו-כ"ח, עמ' 18.

סקירה ביבליוגרפית מלווה הערכות וזכרונות על אופיה והתפתחותה של ספרות הפועהמ"ז מתחילתה ועד לשנת תרצ"ה.

6. כתבי ד"ר ישעיה וולפסברג - רשימה ביבליוגרפית

מתוך: 'שי לישעיה', בעריכת י' תירוש, תל-אביב, תשט"ז, עמ' 47-63.

רשימת מאמרים נבחרת, המשתרעת על פני השנים תרע"ז-תשט"ו (1917-1955), של אחד מהוגי-הדעות של הפועהמ"ז.

7. מבחר ספרים ומאמרים מתוך ספרות המזרחי והפועהמ"ז

מתוך: 'המזרחי והפועהמ"ז', וולפסברג ישעיהו, ירושלים, 1946, עמ' 91-92.

רשימה קצרה על ספרות הקשורה ב'מזרחי' ובפועהמ"ז.

8. רשימת מאמרים בשאלת "תורה ועבודה"

מתוך: "ילקוט", בעריכת עמינוח, נ'; ברנשטיין, י'; ירושלים, תרצ"א.

רשימת מאמרים נבחרת מתוך העתונות-המזרחית. רוב המאמרים נכתבו ע"י חברי הפועהמ"ז, חלקם האחר ע"י אנשי-המזרחי.

9. רובינשטיין, אברהם — מכשירי עזר

מתוך: 'אנו לגאולת הארץ', ירושלים, תרצ"ח, עמ' 80-88.

תוכנית לספריה הא"י של סניף תנועת-הנוער בנ"ע. כוללת רשימות על ישובים, גיאוגרפיה של א"י, אישים, תנועות וזרמים. כן גם שמות ספרים, חוברות, עתונות ופרסומים פריודיים אחרים - מומלצים, בשאלות הקק"ל וההתיישבות הדתית.

10. פלאי. — ספרות ציונית, דתית ומזרחית

מתוך: 'התור' תרפ"ב, גל' כ"א-כ"ב, עמ' 42-44.

11. — ביבליוגרפיה ציונית

כינס וערך: לוינסון, אברהם, ירושלים, תש"ג.

ביבליוגרפיה מקיפה על התנועה-הציונית.

לעניינו רלבנטיים בעיקר הערכים המופיעים בעמ' 183-188, 215-216. הרשימה כוללת אך ורק מקורות ספרותיים.

12. — סכסוכי עבודה בארץ, ההסתדרות וארגוני פועלים אחרים

מתוך: 'חומר ביבליאוגרפי', ההסתדרות-הכללית של העובדים-העברים בארץ-ישראל, ת"א, תרצ"ט, חו' א', פרק י' וי"ב, עמ' 263-281, 297-170.

רשימת מאמרים מתוך עתונות הסתדרות-העובדים-הכללית הרלבנטיים ליחסים שבין הפועהמ"ז והסתדרות-העובדים-הכללית, מכסה את התקופה תרפ"ב-תרצ"ט (1922-1938). החומר מפוזר בתוך הפרקים המצויינים.

13. — הפועל המזרחי

מתוך: 'תנועת הפועלים הארץ-ישראלית' - ברטלבסקי, משה; עין-חרוד, תש"ב, עמ' קס"ב-קס"ג.

רשימה קצרה, לא שיטתית, של מאמרים וספרים שיצאו לאור בנושאים הקשורים בתולדות-הפועהמ"ז בארץ, לפי חלוקה משנית: לדמות התנועה, תולדות, ליחסים עם ההסתדרות-הכללית, התיישבות, הווי ותרבות, הפועלת הדתית, דמויות, ישובים, בני-עקיבא.

14. **המזרחי**

המו"ל: הסתדרות-המזרחי בפולין; וורשה, 1924-1918, ו' כרכים.

שבועון של הסתדרות-המזרחי בפולין.

בכרוניקות השוטפות: - על הנעשה והנשמע בחיינו. - במחנה הצעירים
- בתנועה-המזרחית.
- במחנה צעירי-המזרחי.

נמצא חומר רב על הפועהמ"ז בארץ.

15. **התור**

המו"ל: הסתדרות-המזרחי בארץ-ישראל; ירושלים, תרפ"א-תרפ"ח, ח' כרכים.

בעריכת הרב י"ל הכהן פישמן.

כרוניקות על הנעשה ב'מזרחי', בארץ-ישראל.

16. **הפועל המזרחי - ירחון הפועהמ"ז בא"י**

ירושלים, תרפ"ג (1923) - תרפ"ה (1925).

ביטאון הפועהמ"ז בא"י מ-1923 עד נובמבר 1924, גליונות א' - י"א,
מגליון י"ב - י"ט ביטאון של הפועהמ"ז-הימני, לאחר הפילוג.

עורך הגליונות א'- ג' - י"א שחראי, העורך של הגליונות ד'-י"ט, מ"ש גשורי.

17. **נתיבה - דו-שבועון לעניני הנוער והעובד הדתי-לאומי בארץ ובגולה**

המו"ל: הברית העולמית להסתדרויות צעירי-החלוץ-והפועל המזרחי, בעריכת מ"ש גשורי.

י"ל בשנים תרפ"ו - תרצ"ח, תש"ד - תשי"ג. החל מתרצ"ד - שבועון.

כרך א' - סיון תרפ"ו - אלול תרפ"ז.

כרך ב' - תשרי תרפ"ח - תמוז תרפ"ח.

בשנים אלו ביטאה את הסתדרות הפועהמ"ז-הימני .

18. **הד העם**

שבועון ארץ-ישראלי, דתי-לאומי, מדיני וספרותי.

המו"ל והעורך: י"י ילין; ירושלים, 1924-26, 106 גליונות.

אינפורמציה חשובה על הנעשה בארץ בתחומים השונים.

.19 **האהלה**

הסתדרות הפועל-המזרחי בא"י, ירושלים, תרפ"ה-תרפ"ו (1925-1926), קבצים א-ו.
בטאון של הפועהמ"ז-שמאל לאחר הצטרפותו להסתדרות-הכללית - 1924.

קובץ א'	41 עמ'
קובץ ב'-ג'	66 עמ'
קובץ ד'	16 עמ'
קובץ ה'	18 עמ'
קובץ ו'	16 עמ'

.20 **ההד - ירחון**

ירושלים, תרפ"ו-תשי"ג (1926-1953).

מוסר אינפורמציה רבה מהנעשה "בישראל ביהדות העולם החרדי בארץ ובגולה".
בשנים תרפ"ו-תרפ"ח (1926-28) יצאו סה"כ 26 גליונות, העורך היה ח' בורנשטיין.
המגמה המוצהרת "כיוונו קבוע לדון על כל חזיון מתוך אהבה ליהדות ולבנין הארץ
בלי משקלות מפלגתיים, עלינו להלל ולחלל לפי האמת ובלי נטייה ופנייה".

.21 **ארכיון**

האוניברסיטה העברית, המכון ליהדות זמננו, המדור לתיעוד בע"פ.

ארכיון פרטי של אחד ממנהיגי הפועהמ"ז הראשונים, נתן גרדי. צולמו ע"י המדור
ונשמרו בצורה של מיקרופילמים. החומר מקיף את השנים תרפ"א-תרצ"א (1921-1931).

.22 **ארכיון**

המדור לוותיקי התנועה, ת"א, בית המפד"ל.

חומר חשוב לתולדות הפועהמ"ז בשנים תרפ"ד-תרפ"ו (1924-1926), מרוכז בשני קלסרים
ונמצא למשמרת בידי מנהל המדור לוותיקי התנועה של המפד"ל.

ב. זכרונות וסקירות

ברשימה זו נכללים מאמרים, חוברות וספרים הנושאים אופי של זכרונות וסקירות הקשורים ישירות בתולדות הפועל-המזרחי.

האבחנה בין הקטגוריות, זכרונות וסקירות, אינה מוחלטת מאחר וישנן סקירות שמקורותיהן הם זכרונות אישיים, וישנם זכרונות הנסמכים על מקורות משניים. סוג זה של ספרות נפוץ ביותר בתנועה, ויש להתייחס לאינפורמציה הנמסרת ע"י בזהירות מיוחדת.

23. גשורי, מ"ש. הסתדרות הפועל-המזרחי

מתוך: "הפועהמ"ז", תרפ"ה, חו' ו' - ז' (י"ח-י"ט), עמ' ק"ע-קצ"ד.

סקירה היסטורית על התפתחות הפועהמ"ז מייסודו ועד לסוף שנת תרפ"ה.

מהתוכן: סקירה; החלטות המועצה הראשונה; קול-קורא לחברי-המזרחי; קול-קורא לפועלים הדתיים בא"י; החלטות המועצה השניה; החלטות המועצה החקלאית; החלטות המועצה השלישית; החלטות המועצה הרביעית.

דיאגרמה של עלייה ע"י הסתדרות-המזרחי תרפ"ג-ה.

24. גשורי, מ"ש. מן הכביש עד בית הפועלים

מתוך: "התור", תרפ"ז, גל' כ"ו-כ"ח, עמ' 78-73.

סקירה על התפתחות תנועת הפועהמ"ז בארץ.

25. גשורי, מ"ש. מסלילת הכביש עד בניית בית הפועלים

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ז, חו' ט' - י"ט.

מונוגרפיה היסטורית על התפתחות הפועהמ"ז בא"י בשנים תרפ"א-תרפ"ז, הופיעה כספר.

26. גשורי, מאיר שמעון. מסלילת הכביש עד בניית בית הפועלים

ספריית 'תורה ועבודה', ירושלים, תרפ"ז.

סקירה כללית על התפתחות תנועת-הפועהמ"ז בשנים 1921-1927. זכרונות של אחד ממנהיגי התנועה הראשונים, ממנהיגי הכיוון-הימני בתנועה.

מהתוכן: ראשית ארגון, יסודותיו, המסד ההסתדרותי, המועצה הראשונה, הסתעפות הפעולה החקלאית, עולים-בונים, הפעולה התרבותית.

27. שמואל חיים לנדוי (גליון אבל)

מתוך: 'הנתיבה', תרפ"ח, חו' י"ט, עמ' 277-320.

אל הנוער המזרחי - א"י הכהן-קוק; לדמותו הרוחנית של המנהיג - נ' עמינוח; לזכרו של ר' שמואל ח. לנדוי - א"מ ליפשיץ; אחרי מיטתו של אדם גדול - ג' רוגוזניצקי; מאז ועד הנה - מ"ש גשורי; דרך החיים - ש"ז שרגאי; על-ידי הקבר הרענן - י' ברנשטיין; בימי האבל - ר' וינשינקר; הרצל שלנו - אבנ"ר; מחולל התנועה - י"מ זכאי; החלוץ העובר לפני המחנה - משה קלכהיים; המורה והמנהיג - י' מרקוביץ; שרטוטים - ש' פושינסקי; עוד דמעה לכוס היתמות - יעקב רימון; להאי שופרא דבלי בארעא - ד' גולדברג; על קברו של חבר-מורה - א' רוטשטיין; האמנם אין זה חלום? - מ' קלמר.

28. ש"ח לנדוי (גליון אבל)

'התור', תרפ"ח, גל' כ"ד-כ"ה.

בהיסתם הגולל - הרב מאיר ברלין; לשאלת צורת ההסתדרות - ש"ח לנדוי; אחרי מיטתו של חבר - הרב י"ל פישמן; שרטוטים - ר' בנימין; מנהיג פועלים; הנגלה והנעלם - מ"ש גשורי; האיש החבר המנהיג - אליעזר ליב גלובוס; החיים והמוות - א"י שחראי; ושמואל מת - ב' ביזינסקי; אלה תולדות לנדוי - ש"ז שרגאי.

29. עמינוח, נחמיה. תנועת עבודה דתית

ירושלים, ספריית תו"ע, תרצ"א.

מונוגרפיה חשובה לתולדותיו של הפועהמ"ז בשנים 1921-1930. נכתבה ע"י אחד מראשוני הפועהמ"ז; מרכזת בתוכה זכרונות חשובים על תולדות התנועה בשנים המצויינות; ותיאור היסטורי, חברתי ואידיאי.

30. ב'. תרפ"ב - תרצ"ה

מתוך: 'הנתיבה', 1935, גל' כ"ו-כ"ח, עמ' 17-16.

סקירה היסטורית ממצה על התפתחות הפועהמ"ז מתרפ"א-תרצ"ח.

31. בערנשטיין, צבי. 13 יאר הפועהמ"ז (תרפ"ב-תרצ"ה)

הוצאת הנהלת 'תורה ועבודה' בליטא, ווילנה, תרצ"ה.

סקירה על ההתפתחות האירגונית של הפועהמ"ז מיום היווסדו עד לשנת תרצ"ה, ביידיש.

32. חזני, מ'. משדה יעקב עד טירת צבי

ת"א, ספריית 'תורה ועבודה', תרצ"ח.

סקירה על התישבות הפועהמ"ז בא"י.

מהתוכן: אורות וצללים, במערכת התישבותנו, שדה-יעקב, כפר-יעבץ, במחנות עבודה, אירגונים להתישבות, משק הפועלות, קליטת העלייה מגרמניה, כפר הנוער-הדתי, מוסדות בנקודות, מוסד כספי, טירת-צבי, תחנות בהתישבותנו (תאריכון).

33. רובינשטיין, אברהם. בהתישבות הפועל-המזרחי

מתוך: 'אנו לגאולת הארץ', ירושלים, תרצ"ח, עמ' 97-89.

כולל סקירה על התפתחותה של התישבות הפועהמ"ז בא"י ותקנון מושב-העובדים של הפועהמ"ז.

34. ברנשטיין, צבי. כה לחי (הסתדרות הפועל-המזרחי בארץ-ישראל במלאות ח"י שנה לקיומה)

ת"א, ספריית 'תורה ועבודה', ת"ש (1940).

יסוד ההסתדרות, הרעיון, הפרוגרמה, סניפים, מושבים, קבוצות ופלוגות עבודה, אירגונים להתישבות, שכונות, חברות עליית-נוער, כפרי-נוער, משקי-פועלות, פירוט מספר חברים לכל שנה מתרצ"א - ת"ש, התישבות, עבודה, משרדים קבלניים בערים ובמושבות, סעד, תרבות וחינוך, קואופראציה, שיכון, מועצת-הפועלים, קרן חוסר-עבודה: הכנסותיה, אוצר לאשראי של הפועהמ"ז; פירוט 9-1937, בני-עקיבא, אירגון עדות-המזרח, אירגון מורי הפועהמ"ז, התאחדות בעלי-מלאכה דתיים, עתונות הפועל-המזרחי, בתי הפועהמ"ז, הפועהמ"ז במוסדות לאומיים-ישוביים ומפעלים, מסים לפי דירוג, מוסדות מרכזיים, רשימת חברים שנפלו בשנים 1939-1936.

35. אוסטרובסקי, משה. תולדות המזרחי בא"י
ירושלים, תש"ד.
סקירה היסטורית על התארגנות והתפתחות 'המזרחי' בא"י מסוף מלחהע"ר ועד למלחהע"ש. רשומה בידי אחד ממנהיגי 'המזרחי' בארץ. משקפת במשהו את מעמדו של הפועהמ"ז בתוך 'המזרחי' בארץ.

36. פישמן, י"ל. תולדות המזרחי והתפתחותו
מתוך: 'ספר המזרחי', ירושלים, מוסד הרב קוק, תש"ו, עמ' ה' - שפ'א.
פרקי זכרונות של מנהיג-המזרחי בארץ, הרב י"ל פישמן, הכוללים גם את תולדות הפועהמ"ז, מנקודת-ראותו של מנהיג-המזרחי.

37. דניאל, שבתאי. ר' ישעיה שפירא
בהוצאת ההנהלה-הארצית לאירגון בני-עקיבא בא"י, ת"א, תש"ו.
פרקי חיים של מנהיגה הראשון של תנועת הפועהמ"ז בארץ.

38. וולפסברג, ישעיהו. המזרחי הפועל המזרחי
הספריה הציונית הקטנה, ירושלים, 1941.
סקירה היסטורית-אידיאולוגית על 'המזרחי', יסודותיו הרעיוניים והתפתחותו האירגונית.

39. בלומנציג, זאב. לתולדות המזרחי-הצעיר
מתוך: 'יובל המזרחי', קובץ בעריכת י"ל מימון, ירושלים, תשי"ב, עמ' רפ"ג-רפ"ח.
סקירה לתולדות המזרחי-הצעיר, המשקפת את תולדות הפועהמ"ז מצד זה.

40. מצפה - שנתון 'הצופה' לשנת תשי"ג
בעריכת: י' ברנשטיין, ירושלים, תשי"ג.
אסופה של מאמרים לתולדות 'המזרחי'. כוללת מאמרים מיוחדים לתולדות הפועהמ"ז. במיוחד כדאי לשים לב: קצבורג, נ' - המזרחי הציונות והיהדות הדתית, עמ' ק"ה-קי"ג; ברנשטיין, צ' - הפועל המזרחי בא"י, עמ' תקל"ט-תק"נ; חזני, מ' - ישובי הפועהמ"ז, עמ' תקנ"ה-תקס"א; תירוש, י' - תנועת תורה ועבודה, עמ' תקע"א-תקע"ט.

41. דניאל (דון יחיא), שבתאי. האדמו"ר החלוץ (ישעיה שפירא)
תל-אביב, מורשת, תשכ"א.

שיחזור תולדות הפועהמ"ז בראשיתם מסביב לאשיותו של אחד ממנהיגיה הראשונים, הרב ישעיהו שפירא. תיאור ביאוגרפי.

42. דניאל (דון יחיא), שבתאי. המרד הקדוש
ת"א, מורשת, תש"ך.

שיחזור תולדות הפועהמ"ז בראשיתם מסביב לאשיותו של אחד ממנהיגיה הראשונים ש"ח לנדוי, מנהיג צעיהמ"ז בפולניה, עד ל-1925; מסוף 1925 מנהיג תנועת-הפועהמ"ז בארץ. תיאור ביאוגרפי.

43. קצבורג, נתנאל. נחלת אמונים - ההתיישבות הדתית בארץ-ישראל
ירושלים, תשט"ז.

י"ל במסגרת סידרת הספרים 'מכורה - יישובים דתיים במולדת' של המחלקה לעניני הנוער והחלוץ והקק"ל. סקירה כללית על תולדות ההתיישבות הדתית בארץ מתרפ"א - תשט"ו (1921-1955). כוללת בין השאר נתונים על בעיות היסוד של כל נקודת התיישבות בנפרד, הרכב ומספר החברים, מבנה המשק. כן גם נותנת דעתה לבעיות המשותפות והכלליות של ההתיישבות הדתית.

44. שפירא, ישעיהו. בנסיון
מתוך: 'ההד', תרפ"ז, גל' ד', עמ' ח'-י"א.

זכרונות על קבוצת 'הנציב' בעת ישיבתה על הר-כנען, תרפ"ד.

45. מלצר, פיבל. ר' שמואל חיים לנדוי
מתוך: 'ההד', תרפ"ח, חו' י', עמ' י"א.

שרטוטים לזכרו של ש"ח לנדוי.

.46 ילקוט

ערוך וסדור ע"י: עמינוח, נ' - ברנשטיין, י', ספריית תורה-ועבודה, ירושלים, תרצ"א(1931).

יסודות, דרך ושיטה: ש"ח לנדוי - לבירור שיטתנו; י' ברנשטיין - תנועת עבודה דתית-לאומית; נ' עמינוח - מהות רעיוננו; ש"ז שרגאי - דרכנו; י' שפירא - "ועשית הישר והטוב"; י' גור-ארי - שאיפת הדורות; ש' ברוכוני - מהו "הפועל המזרחי";

שאלות החברה לאור התורה: י"צ פינקהוף - התורה והחברה; י"ל פישמן - הדת והיושר הסוציאלי; נ' חכם - הפעולה הסוציאלית של הנביאים;

מגמות בהתיישבות: נ' עמינוח - מגמתנו במושבי עובדים; י' שפירא - הקרן-הקיימת לישראל וערעון היובל; ש' ברוכוני - צורת התיישבותנו ומהותה; מ' מסלובטי - צרכי ההתיישבות בא"י; י' ברנשטיין - עבודה מרכזית ברעיון הקבוצה; ש"ז שרגאי - קבוצתנו.

.47 נתיבה

ת"א, 1935, גל' כ"ו-כ"ח.

גליון מוקדש למלאות שלוש-עשרה שנה ל"הפועל המזרחי".

מהתוכן: ברנשטיין - ברית שלוש-עשרה; י' וולפסברג - שלוש תקופות; א' גוטסדינר - קפיצת הדרך; י"ש - על הדברים שבין צידור לציבור; מ' אוסטרובסקי - הדור השני; יצחק אריגור - תווים (פרקי יומן); נ' עמינוח - מילקוטי (מכתבים תרפ"ה-תרפ"ו); י' בן-אליהו - על הקבוצה (צרור מכתבים ע"ד קבוצת הנצי"ב); ל' ספיר - מתוך יומני; חיים ברוידא - מהימים ההם (זכרונות); א"י ז"ק - לתולדות ההתיישבות בשדה-יעקב (זכרונות).

.48 י"ח שנה לפועהמ"ז

מתוך: "הצופה", י"ח ניסן, ת"ש.

מהתוכן: י' שפירא - ח"י שנים; ב"תנועת תו"ע לא הביטוי הוא העיקר לא התכנית עיקר אלא מעשה ההגשמה"; א' רוטשטיין - שמונה עשרה - זכרונות; י' סלעי - בגרות - "הפועהמ"ז הוא יליד תקופת ההגשמה בציונות ובתור כזה הוא קיים. רעיון תו"ע שבו הוא דוגל זוהי המסגרת שבה מתמצית האידיאולוגיה החיולית של המזרחי", "המושג "תורה" מקיף את כל בעיות החיים לכל גילוייהם והמושג "עבודה" ממצה את החיים השוטפים"; נ' עמינוח - על המבוע - זכרונות על ראשית התארגנות הפועהמ"ז.

49. כ"ה שנה לייסוד הסתדרות הפועל-המזרחי באי"י

מתוך: 'הצופה', כ' ניסן תש"ז (10.4.1947).

מהתוכן: י' ברנשטיין - אתה החלות - הערכה; מ' שפירא - ירושלים - ווארשה - הערכה; נ' גרדי - שלושה שלבים - חוויות משנותיו הראשונות של הפועהמ"ז; י' אריגור - בפתח - חוויות משנותיו הראשונות של הפועהמ"ז; א' גלובוס - ביום חג יום יובל - חוויות משנותיו הראשונות של הפועהמ"ז; ח"ז רוזן - מימים ראשונים - תאריכים ותעודות מהשנים תרפ"א-תרפ"ב; מאיר אורילי'אן - הקיבוץ הדתי ומפעלו - דרכו של הקיבוץ הדתי; צבי ברנשטיין - מאז ועד עתה - סקירה אירגונית על התפתחות הפועהמ"ז כולל התייחסות לבעיותיו הרעיוניות.

50. עמינוח, נ'. לתולדות המושב הדתי הראשון של הפועהמ"ז

מתוך: 'שלוחות', תש"ח, חו' נ"ו.

זכרונות של אחד מראשוני ההתיישבות-הדתית על הקמת מושב שדה-יעקב.

51. גרדי, נתן. דרכי לארץ-ישראל

מתוך: 'שלוחות', תשי"ז-תשי"ח, חו' נ', נ"ב, נ"ד, נ"ו.

על שורשיה של תנועת-הפועהמ"ז בתנועת החסידות ובתנועת-המוסר.
חוויותיו של אחד מראשוני הפועהמ"ז בדרכו לא"י ובתקופה הראשונה לשהותו בארץ.

52. מברך, אברהם. השנה הראשונה ולבטיה

מתוך: 'הצופה', י"ד ניסן תשכ"א.

זכרונות על השנה הראשונה לאירגון הפועהמ"ז בארץ.

53. ארבעים שנה למועצה המייסדת של הסתדרות הפועהמ"ז

מתוך: 'הצופה', כ' ניסן, תשכ"ב; כ"ג ניסן, תשכ"ב.

מהתוכן: המועצה הראשונה - דו"ח; חברות ראשונות - מרים אור; כלי מבטא - דונש; במעמד ההוא - יצחק אריגור; עליית צעירי-המזרחי - קלמן א' פרנקל; קול-קורא לכל הפועלים שבארץ-ישראל - אייר תרפ"ב; אייר תרפ"ב; סוף מעשה במחשבה תחילה - נ' גרדי.

54. ריבקינד, יצחק. תעודות מראשית הפועל-המזרחי

מתוך: "גוילין", תשכ"ג, גל' ט"ז, עמ' 94-81.

אירגון הפועהמ"ז בהערכתו וזכרונותיו של מנהיג צעירי-המזרחי בפולניה, שעבר בראשית שנות העשרים לארה"ב, יצחק ריבקינד. התעודות מובאות בליווי הערות מדעיות חלקיות. כולל תעודות - מכתבים שנכתבו אל ריבקינד מחברי הפועהמ"ז בארץ, בשנים תרפ"א-תרפ"ה; תקנות הראשונות להתארגנותו של הפועהמ"ז; החלטות המועצה השניה של הפועהמ"ז - כסלו תרפ"ד.

55. ראיונות

הוקלטו ונערכו ע"י יוסף שלמון, האוניברסיטה העברית - המכון ליהדות זמננו, ארכיון המדור לתיעוד בע"פ.

הארכיון כולל ראיונות עם: נחמיה עמינוח; נתן גרדי; שלמה ברוכוני; י"מ זכאי; מ"ש גשורי; א' מברך; י' ברנשטיין; א' רוטשטיין; מ' מסלובטי.

הראיונות נערכו על יסוד מחקר על הנושא: תולדות הפועהמ"ז בא"י. הראיונות באו להשלים פרטים שלא נמצאו בחומר התיעודתי. שיטת ניהול הראיון היתה בדרך של הפניית שאלות מראש למרואיין, הקלטת זכרונותיו, רישום במכונה מתוך סרט ההקלטה והעברת החומר הנרשם לעיונו של המרואיין ותתימתו. החומר הנאסף מקיף בעיקר את השנים תר"פ - תרפ"ח.

56. קדרי, ש'. מגילת כורך הספרים

ירושלים, 1962.

ספר המנסה לשלב בצורה של רומן את תולדות ייסודו והתהוותו של הפועל-המזרחי. המחבר הוא ממייסדי ההתיישבות החקלאית של הפועהמ"ז.

פרשה א': הפועהמ"ז בשנים תרפ"א - תרפ"ה (1920-1924)

את הפרשה הראשונה בתולדות הפועהמ"ז בארץ אנו מגדירים במסגרת השנים תרפ"א-תרפ"ה. פרשה זו מתחילה בהקמת סניפים בודדים לפועל-המזרחי בתרפ"א, הקמת ההסתדרות הארצית באסיפה מכוננת - בחשון תרפ"ב, והמועצה הראשונה - ניסן תרפ"ב, ועד לפילוג בפועהמ"ז

בין המצטרפים להסתדרות-הכללית והמצטרפים למסגרת הסתדרות-העובדים-המזרחיים - חשון תרפ"ה. בפרשה זו באים כבר לגילוי עיקרי המגמות והזרמים האירגוניים והרעיוניים המתגבשים מאוחר יותר בתוך הסתדרות-הפועהמ"ז. אם כי אין לנו בפרשה זו עתונות סדירה של ההסתדרות, הרי שספרות הזכרונות השייכת לתקופה זו רבה במיוחד. יש לראות את הספרות המובאת בפרקים הקודמים כקשורה במיוחד בפרשה זו.

א. אירגון

בפרק זה הדן באירגון הפועהמ"ז בשנותיו הראשונות הבאנו ערכים מעטים. מאחר והקטגוריה של האירגון אינה ספציפית באותה מידה כמו האחרות אפשר היה לכלול בה ערכים, ששייכנום לפרקים אחרים. לכן גם יש לראות את הפרקים הבאים כרלבנטיים לפרקנו. פרק זה סודר לפי נושאי משנה: רקע סוציאלי, אסיפות ועידות וכינוסים, עלייה ועבודה, קופת-חולים, בסניפים, התיישבות, תרבות, סיעות. אם כי החלוקה לא נקבעה במפורש בכתובים, רוכז החומר לפי קריטריונים אלו.

57. שפירא, י'. תפקידם של הצעירים בארץ-ישראל

ראה ערך מס' 102.

58. גשורי, מ"ש. הפועל-המזרחי

מתוך: 'התור', תרפ"א, גל' מ"ו, עמ' 11-10.

על הרעיון ההוויי והאירגון של חברי הפועהמ"ז הראשונים.

59. גרדי, נתן. דרכי לארץ-ישראל

ראה ערך מס' 51.

60. על שפת הים

מתוך: 'הפועהמ"ז', תרפ"ד, גל' ח'-ט', עמ' ב'-ח'.

ציור מחיי פועל-מזרחי בא"י.

61. רימון, יעקב. אליהו

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ו, גל' ה-ו, עמ' 91-86.

רשמים מפועל-מזרחי באחת הקבוצות.

62. טכורש, כ"פ. המזרחי ו"צעירי המזרחי"

מתוך: "התור", תרפ"ב, גל' י"ח, עמ' 6-3.

על הלבטים של הצעירים בתוך תנועת-המזרחי.

63. גור-אריה, יצחק. הערטילאי

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ו, גל' א', עמ' 6-3.

תיאור הרקע החברתי והנפשי של החברים שהתארגנו במסגרת הפועהמ"ז, בשנותיו הראשונות.

64. ת'. ס'. המצפון

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ו, גל' ב', עמ' 30-28.

הרקע החברתי והנפשי של החברים הראשונים בפועהמ"ז.

65. א'. נ'. יתגדל

מתוך: "נתיבה", תרפ"ו, גל' ג', עמ' 52-49; גל' ד', עמ' 72-68.

על לבטיה וסופה של צעירה דתית יוצאת פולניה, שעלתה כחלוצה לא"י.

66. האסיפה המכוננת

מתוך: "הצופה", י"ח ניסן ת"ש.

דו"ח על האסיפה המכוננת של הפועהמ"ז בכ"ח חשון תרפ"ב.

67. **המועצה הראשונה**

מתוך: 'הצופה', י"ח ניסן ת"ש; 'המזרחי', כ' אייר תרפ"ב, גל' 20(171);
'הצופה', כ' ניסן תשכ"ב.

דו"ח על המועצה הראשונה של הפועהמ"ז.

68. גרדי, נתן. **פנקסי מהמועצה הראשונה**

'הצופה', כ"ג ניסן תשכ"ב.

רישומים מהמועצה הראשונה של הפועהמ"ז - ניסן תרפ"ב. עדויות על ציפיות החברים מתנועתם, בתחילתה.

69. גשורי, מ"ש. **הסתדרות הפועהמ"ז**

ראה ערך מס' 23.

70. גרדי, נ'. **לאחר יאוש**

ראה ערך מס' 128.

71. גשורי, מ"ש. **מסלילת הכביש עד בניית בית הפועלים**

ראה ערכים מס' 24, 25, 26.

72. אבינוח, נ'. **העבר והמסקנה לעתיד**

ראה ערך מס' 130.

73. גליס, צבי. **מכתב מא"י ע"ד הפועל-המזרחי**

מתוך: 'המזרחי', 1921, גל' 37, עמ' 5.

לאירגון הפועהמ"ז בא"י.

.74 עליה ועבודה

מתוך: 'הפועהמ"ז', תרפ"ג, גל' ג', עמ' ה'-י'.

סקירה על פעולות בענייני עלייה ועבודה של הפועהמ"ז בשנים 3-1922.

.75 עבודה

מתוך: 'הפועהמ"ז', תרפ"ה, גל' ו'-ז' (י"ח-י"ט), עמ' ר"א-ר"ו.

סקירה על פעולות באירגון עבודה של הפועהמ"ז-הימני בשנים תרפ"ד-תרפ"ה.

.76 פרנקל, קלמן. עליה

מתוך: 'הפועהמ"ז', תרפ"ה, גל' ו'-ז' (י"ח-י"ט), עמ' קצ"ד-קצ"ח, ר"ח-רכ"ז.

סקירה על פעולות מחלקת-העלייה שע"י מרכז המזרחי-העולמי.

מהתוכן: הרכבת המשרדים הא"י; מחלקות העבודה; הכשרה; אוניות; הובלה; בנין בתים לעולים; אפשרות הקליטה; מסחר ותעשיה; בנק להלוואות למעמד הבינוני; התיישבות.

.77 עמינוח, נחמיה. תנועת עבודה דתית

ראה ערך מס' 29.

.78 ב'. תרפ"ב - תרצ"ה

ראה ערך מס' 30.

.79 בערנשטיין, צבי. 13 יאר הפועהמ"ז (תרפ"ב-תרצ"ה)

ראה ערך מס' 31.

.80 ברנשטיין, צבי. כה לחי

ראה ערך מס' 34.

81. דניאל, שבתאי. האדמו"ר החלוץ (ישעיה שפירא)

ראה ערכים מס' 37, 41.

82. נתיבה - שנה עשירית

גליון מוקדש למלאות שלוש-עשרה שנה ל'הפועל המזרחי'.

ראה ערך מס' 47.

83. י"ח שנה לפועהמ"ז

ראה ערך מס' 48.

83א. כ"ה שנה לייסוד הסתדרות הפועל-המזרחי בא"י

ראה ערך מס' 49.

84. ארבעים שנה למועצה המייסדת של הסתדרות הפועהמ"ז

ראה ערך מס' 53.

85. מברך, אברהם. השנה הראשונה ולבטיה

ראה ערך מס' 52.

86. ריבקינד, יצחק. תעודות מראשית הפועל-המזרחי

ראה ערך מס' 54.

87. ראיינות

ראה ערך מס' 55.

88. **ארכיון**

ראה ערכים 21, 22 .

89. **קופת חולים**

מתוך: "הפועהמ"ז", תרפ"ג, גל' ג'; תרפ"ד, גל' ו'-ט'.

סקירה על אירגון קופת-חולים עצמאית של הפועהמ"ז בשנים 4-1922, דו"ח כספי. תקציב לתרפ"ה.

90-91. **בסניפים**

מתוך: "הפועהמ"ז", תרפ"ג, גל' ב'-ג'; תרפ"ד, גל' ד'-ט', תרפ"ה, גל' י"א-י"ב.

סקירה על הנעשה בסניפים: ירושלים, יפו-ת"א, חיפה, פתח-תקוה, סג'רה, נחליאל, ראשון-לציון, חדרה, ראש-פינה, עין-גנים, בני-ברק.

92. קצבורג, נתנאל. **נחלת אמונים**

ראה ערך מס' 43.

93. זקרוזשניצקי, י"מ. **הקבוצה**

מתוך: "הפועהמ"ז", תרפ"ג, גל' א', עמ' כ"א-כ"ב.

על הדרך לייסוד קבוצות של חברי הפועהמ"ז.

94. **התיישבות**

מתוך: "הפועהמ"ז", תרפ"ג, גל' ג'; תרפ"ד, גל' ה'-ט'.

סקירה על פעולות התיישבות ואירגון קבוצות בפועהמ"ז בשנים 1922-1925, על בעיותיהם ולבטיהם.

מהתוכן: כפר-אוריה, קבוצת-שמואל, קבוצת ריינס, עמק-הארזים, אדמת-נטעים, מושב על אדמת הקק"ל, קבוצות פועלים חקלאיות, קבוצת צעירות, קבוצת-פג'ה, חבורת-יעבץ, קבוצת יהודה-הלוי, קבוצת-צבי, קבוצת-שמואל, "חיטין" חבצלת-השרון, חתם-סופר, "התקוה".

.95 המועצה החקלאית בפתח-תקוה

מתוך: 'הפועהמ"ז', תרפ"ד, גל' ד', עמ' ה'-ו'.

החלטות המועצה-החקלאית של הסתדרות-הפועהמ"ז בא"י, הניחו את הבסיס לאירגון ההתיישבות באופן בלתי-תלוי בועה"פ.

.96 התיישבות - קבוצות

מתוך: 'הפועהמ"ז', תרפ"ה, גל' י'-י'א, גל' י"ב.

על: קבוצת חתם-סופר, קבוצת-הנצי"ב, קבוצת-בנימין, קבוצת ידי-משה, קבוצת-החיים, 'חיטין', כפר-אוריה.

.97 התיישבות

מתוך: 'הפועהמ"ז', תרפ"ה, גל' ו-ז (יח-יט), עמ' קצ"ח-ר'.

סקירה על התיישבות הפועהמ"ז, מתחילתה ועד לשנת תרפ"ה.

.98 תרבות

מתוך: 'הפועהמ"ז', תרפ"ג, גל' ג', עמ' כ'-כ'ב.

סקירה על פעולות תרבות של הפועהמ"ז בשנים 3-1922.

.99 גולדברג, א'. הגם הפועהמ"ז בשובתים

ראה ערך מס' 194.

.100 התאחדות הפועלים הדתיים בהסתדרות

ראה ערך מס' 209.

101. מכתב

ירושלים, תמוז, תרפ"ד (1924)

י"ל ע"י 'פועלים מזרחים מתונים'.

דיעות של חוג אופוזיציוני לועה"פ של הפועהמ"ז בשנת תרפ"ד. משקפים את הפרוגרמה של הזרם-הימני בהסתדרות הפועהמ"ז, בשנים הראשונות לאירגונה. אינפורמציה חשובה ביותר על האווירה בתוך הפועהמ"ז ופעולות האירגון בשנים הראשונות - 1922-24. אירגון סיעתי של קבוצה 'ימנית' בפועהמ"ז שלא היה לו המשך ישיר, אם כי אפשר למצוא את החוטים המקשרים אותה עם קבוצות דומות מאוחר יותר.

ב. אידיאולוגיה

הספרות של הפועהמ"ז בשנים הראשונות עמוסה מאמרים הנושאים אופי אידיאולוגי, סוג זה של ספרות תופס בשנים הראשונות מקום יחסי גדול בהשוואה לפרסומים האחרים. כבר בשנים אלה מתבלטות המגמות של מחשבה דתית-סוציאליסטית רדיקלית - מחד, ליד מחשבה דתית-אזרחית מתונה - מאידך. שתי מגמות רעיוניות אלה נאבקו בתנועת הפועהמ"ז לאורך תולדותיה מראשיתן ועד ימינו אלה. מגמות אלו קבעו גם את היחס לאירגונים אחרים, ל'מזרחי' ליהדות-החרדית ולמפלגות הימניות ביישוב - מכאן, להסתדרות-הכללית ולמפלגות השמאל - מכאן. לכן גם יש לראות את הקירבה בסגנון ובדרכי ארגומנטציה בין החיבורים האידיאולוגיים המופיעים בפרק זה, לחיבורים שהוגדרו לפרקים הדנים ביחסים עם תנועות ומפלגות אחרות. הפרדנו בין הפרק המכונה אידיאולוגיה, לפרק שיבוא אחריו, המכונה פרוגרמה. האבחנה נסמכת על המבדיל בין חיבורים העוסקים במחשבות ורעיונות לעצמם, לבין תוכניות המובאות מתוך מטרה מעשית, בחינת ביצוע ומימוש.

102. שפירא, י'. תפקידם של הצעירים בארץ-ישראל

מתוך: 'התור', תרפ"א, גל' ח', עמ' 9-8.

על לבטיהם של הצעירים הדתיים בארץ-ישראל ביחסם ל'מזרחי', לציונות וליישוב בארץ.

103. גשורי, מאיר שמעון. דת ועבודה

מתוך: 'המזרחי', 1922, גל' 41, עמ' 5-4.

שלילת הגלות, האידיאל האנושי - בניין העם בארץ ע"י עבודה עצמית יוצרת, לאומיות יהודית - בנויה על יסוד התורה.

104. יקותיאלי, א"י תחיית היהדות

ירושלים, תרפ"ב.

מהתוכן: להבנת הדת ע"פ המדע; הפילוסופיה הלאומית; היהדות והלאומיות.
נכתבה ע"י מורה מאוהדי הפועהמ"ז.

105. תורה ועבודה

מתוך: "הפועהמ"ז", תרפ"ג, גל' א', עמ' ג'-ד'; גל' ב', עמ' ג'-ה'.

על דרך התקשרות המושגים תורה-ועבודה.

106. גורודנסקי (גרדי), נתן. מהותנו

מתוך: "הפועהמ"ז", תרפ"ג, גל' ב', עמ' כ"ח-ל'.

רעיון תו"ע - חידוש או החייאה מחדש. מהי תורה ומהי עבודה, דרך הצטרפותם.

107. אנגל, י'. הסוציאליות ביחס אל הדת

מתוך: "הפועהמ"ז", תרפ"ג, גל' ב', עמ' ט'-י"ב.

הניגוד בין סוציאליזם ויהדות, מקורותיה של הסוציאליות היהודית. נכתב ע"י
אחד ממורי "המזרחי" שהיו קרובים לפועהמ"ז.

108. ברוכוני, ש'. מהו הפועהמ"ז?

מתוך: "הפועהמ"ז", תרפ"ד, גל' ה', עמ' א'-ה'; גל' ו'-ז', עמ' ו'-י'.
פורסם גם ב"ילקוט", ירושלים, תרצ"א.

מהתוכן: "פועל-מזרחיות - יהדות, מטרתה - תחיית היהדות". על מה עומדת היהדות:
דת, לאומיות, סוציאליות, תורת-ישראל וא"י, יחס לאירגונים אחרים, הסוציאליזם, קודש
וחול, חופשיים, בינינו לבין החרדים האחרים, החידוש של הפועהמ"ז, העבודה, היחיד.

109. אבינוח, נ'. דרך ומטרה

מתוך: "הפועהמ"ז", תרפ"ד, גל' ו'-ז', עמ' י'-י"ב.

סוציאליזם והסוציאליות ברעיון תו"ע.

110. בוימל, ב׳. **על השיטה**

מתוך: ׳הפועהמ"ז׳, תרפ"ד, גל׳ ו׳-ז׳, עמ׳ י"ז-י"ט.
האם יש לפועהמ"ז אידיאולוגיה?

111. רימון, י"צ. **יצירה דתית**

מתוך: ׳הפועהמ"ז׳, תרפ"ד, גל׳ ו׳-ז׳, עמ׳ י"ג-י"ז.
תפקידם של הצעירים הדתיים בתחייה הלאומית. נכתב ע"י המשורר י"צ רימון, מאוהדי הפועהמ"ז.

112. רוזנבלום, מ׳. **לבירור שיטתנו**

מתוך: ׳הפועהמ"ז׳, תרפ"ד, גל׳ ו׳-ז׳, עמ׳ כ"ב-כ"ד.
השקפה ראדיקאלית על דרכו האירגונית והרעיונית של הפועהמ"ז. קורא לפועהמ"ז לעזוב את ׳המזרחי׳ ולהצטרף להסתדרות-הכללית. תומך במלחמת-מעמדות.

113. **כרוז ליהדות המזרחית בארצות הגולה**

ראה ערך מס׳ 174.

114. ברנשטיין, ישעיהו. **למהותה של הסתדרותנו**

מתוך: ׳הפועהמ"ז׳, תרפ"ד, גל׳ ח׳-ט׳, עמ׳ י"ז-כ"ב.
על דרכו הרעיונית של הפועהמ"ז.

115. רימון, י"צ. **ערכו של הפועל הדתי**

מתוך: ׳הפועהמ"ז׳, תרפ"ד, גל׳ ח׳-ט׳, עמ׳ כ"ב-כ"ה.
על מקומם של הצעירים הדתיים בתחייה הלאומית.

116. גינזבורג, א׳. **הדת והלאומיות**

מתוך: ׳הפועהמ"ז׳, תרפ"ד, גל׳ ח׳-ט׳, עמ׳ כ"ה-כ"ז.
על היחס בין הדת והלאומיות ביהדות ומשמעותו לחברה היהודית של היום. המחבר מאוהדי הפועהמ"ז.

117. רוטשטיין, אליהו. שיבתנו אל המקור

מתוך: "הפועהמ"ז", תרפ"ד, גל' ח'-ט', עמ' כ"ח-כ"ט.

על הרעיון של דת ועבודה. "כמו שאין אנו מתארים לעצמנו א"י בלי דת, כך אין אנו מתארים לעצמנו א"י בלתי עובדת".

118. גולדברג, דב. הסתכלות

מתוך: "הפועהמ"ז", תרפ"ה, גל' י'-י"א, עמ' י"ז-י"ח.

שולל את רעיון מלחמת-המעמדות.

119. וינשנקר (גפני), ר'. נחפשה דרכנו ונחקורה

מתוך: "הפועהמ"ז", תרפ"ה, גל' י'-י"א, עמ' י"א-י"ז.

עמדת אחד מראשי הזרם-הימני בפועהמ"ז על דרכה של תנועת תורה-ועבודה, לקראת הוועידה הרביעית.

120. יקותיאלי, א"י. היהדות והסוציאליות

מתוך: "הפועהמ"ז", תרפ"ה, גל' י'-י"א, עמ' ח'-י"א.

על הסינתזה שבין יהדות לאומיות וסוציאליות.

121. מכתב

ראה ערך מס' 101.

122. ברנשטיין, י'. הקבוצה בפועהמ"ז

מתוך: "הפועהמ"ז", תרפ"ה, גל' י'-י"א, עמ' כ"א-כ"ב.

היסודות הרעיוניים של הקבוצה הדתית כפי שהוגדרו בתרפ"ה עוד לפני שהגיעו הגרעינים מגרמניה אשר הקימו את הקיבוץ-הדתי.

123. ילקוט

מבחר מאמרים במחשבת תורה-ועבודה

ראה ערך מס' 46.

124. לנדוי, ש"ח. כתבים נבחרים

בהוצאת ההנהגה הראשית לכנסת 'השומר הדתי' בפולין, וארשה, 1935-תרצ"ה.
לקט מאמרים של ש"ח לנדוי בשאלות תורה-ועבודה.

מהתוכן: אורייתא ישראל - עמ' 17-7, ביקורת על שיטת ר"ש ר' הירש; התחיה והפדות - עמ' 17-17, לבירור מהותו של אירגון 'צעירי המזרחי', תפקידו בתוך 'המזרחי'; על תפקידי 'צעירי מזרחי', הרצאה בוועדה השניה של 'צעירי מזרחי' בפולין - עמ' 35-28; לבירור שיטתנו - 43-36; ישראל וארץ-ישראל - 57-44; הציונות הדתית הלאומית - 64-58; תולדות הציונות ו'המזרחי' - 85-65.

ג. פרוגרמה

בפרק זה רוכזו ההחלטות שהתקבלו בכינוסים וועידות של הפועהמ"ז וכן מאמרים שנכתבו בעתונות ע"י חברי הפועהמ"ז מתוך כוונה להציע תוכניות מעשיות לאירגון ההסתדרות.

125. הפועל-המזרחי

מתוך: 'המזרחי', תרפ"א, גל' 27, עמ' 6.
תקנות הסתדרות 'הפועל המזרחי' בי'פו-ת"א, שהתקבלו בסיון תרפ"א.

126. שפירא, י'. לוועידת המזרחי בקארלסבד

מתוך: 'התור', תרפ"א, גל' מ"ד, עמ' 6-3.
לתיקונים בדרכו של 'המזרחי' בארץ, תביעות להסתדרות הציונית, לפיתוח אמצעי העבודה וההתיישבות של 'המזרחי'.

127. פרנקל, קלמן אליעזר. על הפועהמ"ז

מתוך: 'המזרחי', כ"ח כסלו תרפ"ב, גל' 49 (152).
על מטרות הפועהמ"ז בא"י. נכתב ע"י אחד ממנהיגי צעיהמ"ז בפולניה.

128. לנדוי, ש"ח. צעיהמ"ז ופועלים דתיים

מתוך: 'המזרחי', כ"א אב תרפ"א, גל' 32 (135).
על דרכו של הפועהמ"ז בא"י.

129. האסיפה המכוננת

ראה ערך מס' 66.

130. זכאי, מ'. תפקידו של הפועהמ"ז

מתוך: 'המזרחי', כ"ג אב תרפ"ב, גל' 33 (184).
לדרכו של הפועהמ"ז בא"י.

131. החלטות המועצה הראשונה של הפועהמ"ז - י"ח ניסן תרפ"ב

מתוך: 'הצופה', י"ח ניסן ת"ש.
דו"ח על ההחלטות.

132. המועצה הראשונה

ראה ערך מס' 67, 68.

133. הכרוז הראשון של הפועהמ"ז - אייר תרפ"ב

מתוך: 'הצופה', י"ח ניסן ת"ש.
הבהרת הבסיס האידיאולוגי, הפרוגרמטי, והציבורי לאירגון הפועהמ"ז, הופנה ליהודים בארץ.

134. גשורי, מ"ש. הסתדרות הפועל-המזרחי

ראה ערך 23.

135. זהבי (גולד), מ׳. לעצמנו, דרכנו

מתוך: ׳הפועהמ"ז׳, תרפ"ג, חו׳ א׳, עמ׳ ה-ו; חו׳ ב׳, עמ׳ ו-ט.
על דרך התארגנות ההסתדרות ויחסיה עם קבוצות אחרות ביישוב.

136. רוזנבלום (שושן), משה. לאחר שנה

מתוך: ׳הפועהמ"ז׳, תרפ"ג, חו׳ ב׳, עמ׳ ל׳-ל"א.
על מידת עצמאותו של הפועהמ"ז בהשוואה לאירגונים אחרים.

137. תזכיר של הסתדרות הפועהמ"ז באי"י
לוועידה המזרחית ולקונגרס הציוני הי"ג

מתוך: ׳הפועהמ"ז׳, תרפ"ג, גל׳ ג׳, עמ׳ א׳-ה׳.
על התארגנות התנועה ולבטיה.

138. דרישותינו

מתוך: ׳הפועהמ"ז׳, תרפ"ג, גל׳ ג׳, עמ׳ כ"ב-כ"ד.
תביעות הפועהמ"ז מהוועידה ׳המזרחית׳ ומהקונגרס הציוני הי"ג.

מהתוכן: הסתדרות, עלייה, עבודה והתיישבות, התיישבות עירונית, בית-פועלים, תרבות, קופת-חולים, בנק-המזרחי, ועידה עולמית של צעיהמ"ז והפועהמ"ז.

139. הועידה השלישית בירושלים

מתוך: ׳הפועהמ"ז׳, תרפ"ד, גל׳ ד׳, עמ׳ ו׳-ט׳.
הדיונים וההחלטות בוועידה השלישית של הפועהמ"ז שהתכנסה בת"א בימים ד׳-י"א אדר תרפ"ד.

140. אבינוח, נ׳. יצירה וכשלון

מתוך: ׳הפועהמ"ז׳, תרפ"ד, גל׳ ה׳, עמ׳ ה׳-ח׳.
לחיזוק ההסתדרות.

141. גשורי, מ"ש. בית פועלים בת"א

מתוך: 'הפועהמ"ז', תרפ"ד, גל' ה', עמ' ח'-ט'.
לחיזוק ההסתדרות.

142. גרדי, נ'. לאחר ייאוש

מתוך: 'הפועהמ"ז', תרפ"ד, גל' ו-ז, עמ' י"ט-כ"ב.
ניתוח מעמדו הציבורי של אירגון הפועהמ"ז מהקמתו ועד לאחר הוועידה השלישית, עם שרטוט קווי פעולה לעתיד.

143. כרוז ליהדות המזרחית בארצות הגולה

ראה ערך מס' 174.

144. גשורי, מ"ש. קרן הפועל-המזרחי

מתוך: 'הפועהמ"ז', תרפ"ד, גל' ח-ט, עמ' א'-ד'.
על תפקידה של קרן הפועהמ"ז ועל המוסדות ההכרחיים לקיום האירגון: בתי פועלים, קופת-חולים, מוסדות, קואופרטיבים, שכונות-עובדים, תרבות.

145. אבינוח, נ'. העבר והמסקנה לעתיד

מתוך: 'הפועהמ"ז', תרפ"ד, גל' ח-ט, עמ' ד'-י"ז.
סקירה וניתוח על התארגנות הפועהמ"ז בא"י תוך הסקת מסקנות פרוגרמטיות לעתיד.

ד. למזרחי

ארגונו של הפועהמ"ז נבנה בין השאר על מוטיבציה אנטי-מזרחית, כלומר מתוך ביקורת על דרכה של הסתדרות-המזרחי בארץ. ביקורת זו מתגוננת לעניינים אישיים אירגוניים ורעיוניים. על מערכת היחסים בין 'המזרחי' והפועהמ"ז הכביד קיומו של אירגון הצעירים במזרחי-הא"י בשם המזרחי-הצעיר. על יחסיו של הפועהמ"ז ל'מזרחי' אפשר ללמוד מהחיבורים שצויינו כבר בפרקים הקודמים, בעיקר בפרק הפרוגרמטי, מהגדרת היחסים של הפועהמ"ז ל'מזרחי' המובאת בהחלטות הוועידות השונות. נוסף על זה מצאנו לנכון להביא גם מספר מאמרים העוסקים בצד זה של הבעייה מצד 'המזרחי' והמזרחי-הצעיר, כדי להעמיד

על יחסי הגומלין שבין הסתדרויות אלו לפועהמ"ז. גם אם הפועהמ"ז לא עמד בקשרים של ממש עם היהדות-החרדית בארץ, וזו לא עמדה במרכז אופקו, נראה כי בפרק הדן על יחסיו עם 'המזרחי' ראוי יהיה להביא גם מספר ערכים בנושא יחסיו עם היהדות-החרדית הבלתי-ציונית הקרובים מטבעם לפרק זה.

146. לנדוי, שמואל. 'צעירי מזרחי' ופועלים דתיים

ראה ערך מס' 171.

147. גשורי, מ"ש. הסתדרות הפועהמ"ז

ראה ערך מס' 23.

148. שפירא, י'. לוועידת המזרחי בקרלסבאד

ראה ערך מס' 126.

149. תזכירים אל הוועידה העולמית של 'המזרחי' בקרלסבאד - מרכז-המזרחי-העולמי

ירושלים, תרפ"א (1921).

החלקים הרלבנטיים לפועהמ"ז הם בעיקר - לשכת-העלייה והעבודה של 'המזרחי' בירושלים, עמ' 16-22; לשכת-העלייה והעבודה של 'המזרחי' ביפו, עמ' 23-27; דו"ח וסקירה על העבר והצעות לעבודה בעתיד.

150. לנדוי, ש"ח. אחרי הקונגרס

ראה ערך מס' 172.

151. פרנקל, ק'. ע"ד הפועל-המזרחי וצעי"מ

ראה ערך מס' 173.

152. טכורש, כ"פ. המזרחי ו'צעירי המזרחי'

ראה ערך מס' 62.

153. לנדוי, ש"ח. כתבים נבחרים

ראה ערך מס' 124.

154. המזרחי הצעיר הארץ-ישראלי

הוספה ל'הדביר', ירושלים, תרפ"ג, גל' א'.

מהתוכן: ד"נ ברינקר - עבודה כלכלית ויישובית; דו"ח מוועידת המרכז, י"ז תשרי תרפ"ג, כולל דוחו"ת על הסניפים השונים, והחלטות.

155. המזרחי הצעיר הא"י

הוספה ל'הדביר', תרפ"ג, גל' ב'.

מהתוכן: יצחק א' אורנשטיין - תורה מציון... ביקורת על הישיבות;
מ"ל בן-צפור - העבודה במחנה - על חוסר התעניינות של המזה"צ בחבריהם עולי-גולה;
ד"נ ברינקר - קופת מילווה; בתנועה ובמפלגה - סקירה מעבודת ההסתדרות בחודשי כסלו-אדר;
הכפר-העברי; בין הסניפים - ירושלים, צפת, ראשון-לציון, זכרון-יעקב ונחליאל;
במרכז-העולמי-של-המזרחי.

156. המזרחי הצעיר הא"י

הוספה ל'הדביר', תרפ"ג, גל' ג'.

מהתוכן: לקראת הקונגרס הציוני והוועידה העולמית של 'המזרחי'; תזכיר אל הוועידה העולמית של 'המזרחי'; ד"נ ברינקר - עמדתנו (לוועידה העולמית של 'המזרחי'); שלום פושינסקי - עבודה הסתדרותית בארץ; חבר - קרן קיימת לבניין בתים.

157. שתי אחיות צוררות

מתוך: 'הפועהמ"ז', תרפ"ג, גל' ג', עמ' כ"ח-ל"ב.
יחסו של הפועהמ"ז למזרחי-הצעיר.

159. עליה ועבודה

ראה ערך מס' 74.

160. תזכיר של הסתדרות הפועהמ"ז לוועידה המזרחית
ולקונגרס הציוני הי"ג - תרפ"ג

ראה ערך מס' 137.

161. הוועידה העולמית של המזרחי בקרלסבאד - תרפ"ג

מתוך: "התור", תרפ"ג, גל' מא-מב, עמ' 19-20.

תרפ"ד, גל' א-ב, עמ' 18-20.

דו"ח.

162. מוקדם ומאוחר

מתוך: "הפועהמ"ז", תרפ"ד, גל' ד', עמ' ג-ד.

להבטחת עצמאות הפועהמ"ז מ"המזרחי".

163. בעתונים

מתוך: "הפועהמ"ז", תרפ"ד, גל' ח-ט, עמ' כ"ט-ל"ג.

תגובה על נאום הרב פישמן במועצת-המזרחי, שהיה עויין לפועהמ"ז.

164. פרנקל, ק'. הנטרליות של החלוץ הכללי

מתוך: "התור", תרפ"ד, גל' ל"ט, עמ' 10.

על חוסר הפעולות של "המזרחי" להקלת העלייה של חלוצי-המזרחי לא"י.

165. פרנקל, קלמן עלייה

ראה ערך מס' 76.

166. וואס טוט דער מזרחי אין ארץ-ישראל

ארויס געגעבען פון מזרחי צענטראל ביורא אין אמעריקא, ניו יארק, תרפ"ה.

סקירה על פעולותיו של "המזרחי" בארץ מסוף מלחהע"ר ועד לשנת תרפ"ה, כולל חלקו של הפועהמ"ז: א) מזרחי ארבייט אין ארץ-ישראל - פון הרב מאיר ברלין; ב) דער תחכמוני - פון הרב י"ל פישמאן. החלקים הרלבנטיים לתולדות הפועהמ"ז הם: אימיגראציע און ארבייט, קאלאניזאציע.

167. ברינקר, דב. המזרחי בא"י

ירושלים, תרפ"ה.

אסופת מאמרים וסקירות הכוללת בין השאר סקירה אירגונית על הפועהמ"ז עד לשנת תרפ"ה. נכתבה בידי אחד ממנהיגי המזרחי-הצעיר בארץ.

168. גור-אריה, י'. היהדות החרדית עורי!

מתוך: 'הפועהמ"ז', תרפ"ה, גל' י'-י"א, עמ' כ"ד-כ"ז.

קריאה אל היהדות-החרדית לשנות את עמדתה לבניין הארץ.

169. הכהן, אברהם נתנאל. לאירגון הפועלים הדתיים

מתוך: 'הפועהמ"ז', תרפ"ה, גל' י"ב, עמ' ל"ב-ל"ד.

על הקשרים בין הפועהמ"ז והיהדות-החרדית בא"י.

ה. לצעירי-המזרחי וחלוצי-המזרחי

הפועהמ"ז קיווה בשנים הראשונות להיבנות מההסתדרויות האחיות בחו"ל, כלומר, צעירי-המזרחי וחלוצי-המזרחי בארצות השונות, שהופיעו גם תחת שמות אחרים. נראה כי יחסי-הגומלין בין הסתדרות הפועהמ"ז בארץ וההסתדרויות הנ"ל קבעו הרבה את דמותו של הפועהמ"ז, מבחינה אירגונית ורעיונית. בפרק זה הבאנו מקורות מספר המבטאים יחסי-גומלין אלו, משני הצדדים.

170. הסתדרות הפועל-המזרחי

מתוך: 'המזרחי', תרפ"א, גל' 28, עמ' 4.

לאירגון הפועל-המזרחי.

171. לנדוי, שמואל. 'צעירי מזרחי' ופועלים דתיים

מתוך: 'המזרחי', תרפ"א, גל' 32, עמ' 4-5.

על ה'פועליות' של 'המזרחי' וצעירי-המזרחי.

172. לנדוי, ש"ח. אחרי הקונגרס

מתוך: "המזרחי", תרפ"א, גל' 38, עמ' 6-5.

על חולשת "המזרחי" בהסתדרות-הציונית מחוסר חלוצים משלו.

173. פרנקל, ק'. ע"ד ה"פועל המזרחי" וצע"מ

מתוך: "המזרחי", תרפ"א, גל' 49, עמ' 8-7.

"הצעה שצעירי-המזרחי יכירו את עצמם לפרקציא מיוחדת בתוך ההסתדרות הציונית, שמטרתה היא: בנין הארץ ברוח התורה על יסוד של עבודה".

174. כרוז ליהדות המזרחית בארצות הגולה

הועה"פ של הפועהמ"ז בא"י

מתוך: "הפועהמ"ז", תרפ"ד, גל' ו'-ז', עמ' מ"ז-מ"ח.

כרוז המסביר את מטרות הפועהמ"ז והקורא לאוהדיו בחו"ל לתמוך בו. בין המטרות: "יהדות של דת-ועבודה; מגע עם הטבע, החיים והלאום; הרגשה חיה פנימית לא רק מסורה וסבל הירושה; אין כהיום מקום לעסוק רק ברוחניות ולהצטמצם בד' אמות של הלכה, כמו שאי-אפשר להסתפק רק בלאומיות חיצונית של לשון וארץ בלבד".

175. במחננו בגולה

מתוך: "הפועהמ"ז", תרפ"ג, גל' ב'-ג'; תרפ"ד, גל' ד'-ט'.

סקירה על הנעשה בסניפי "המזרחי" וצעיהמ"ז בחו"ל: פולניה, צירין, גליציה-המזרחית, צ'כוסלובקיה, גרמניה, פרסבורג, וינה, בגדד, אמריקה, ליטא.

176. בתנועת "החלוץ המזרחי"

מתוך: "הפועהמ"ז", תרפ"ה, גל' י'-י"א, י"ב.

ליטא הפולנית, גליציה-המזרחית, ליטא-הטריבאית, סלובקיה, וילנה, שויצריה, אמריקה.

177. גשורי, מ"ש. לתנועת "החלוץ המזרחי"

מתוך: "הפועהמ"ז", תרפ"ה, גל' י'-י"א, עמ' ד'-ו'.

עמדת אחד מראשי הזרם-הימני בפועהמ"ז ל"חלוץ-המזרחי".

ו. להסתדרות-הציונית

אם כי נציגותו של הפועהמ"ז בהסתדרות-הציונית היתה משולבת עם המזרחי-העולמי, נראה כי הפועהמ"ז פעל באמצעיו הוא באופן עצמאי כבר בתקופה הראשונה, מהקונגרס הי"ג, להטבת יחסה של ההסתדרות-הציונית למפעליו. מדיניות זו היא שגרמה לכך כי הפועהמ'ז הופיע ברשימה נפרדת בבחירות להסתדרות-הציונית, בשנים מאוחרות יותר.

178. שפירא, י'. לוועידת 'המזרחי' בקרלסבאד

ראה ערך מס' 126.

179. תזכיר של הסתדרות הפועהמ"ז בא"י
לוועידה 'המזרחית' ולקונגרס הציוני הי"ג - תרס"ג

ראה ערך מס' 137.

180. מהיכי תיתי - ה'ניטרליות' של מחלקת העבודה

מתוך: 'התור', תרפ"ד, גל' כ"ח, עמ' 5-3.
קיפוח הפועהמ"ז ע"י מנהל מחלקת-העבודה של ההנה"צ.

181. מהיכי תיתי - שיטת המחלקה להתיישבות של ההנה"צ

מתוך: 'התור', תרפ"ד, גל' ל"א, עמ' 5-3.
על קיפוחים הנעשים להתיישבות הפועהמ"ז ע"י מחלקת-ההתיישבות של ההנה"צ, בהשוואה להתיישבות של ההסתדרות-הכללית.

ז. להסתדרות-העובדים-הכללית

כפי שכבר הדגשנו בפרקים הקודמים, היתה שאלת יחסיו של הפועהמ"ז להסתדרות-הכללית אחת הבעיות המרכזיות בתולדותיו המוקדמים של הפועהמ"ז. בעייה זו מטביעה את חותמה על התקופה וקובעת הרבה את סופה, הפילוג בפועהמ"ז בין המצטרפים להסתדרות-הכללית ובין המצטרפים למסגרת של הסתדרות-עובדים-מזרחית. מפאת מרכזיותו של הנושא ריכזנו בפרק זה מקורות רבים מצד הפועהמ"ז ומצדה של ההסתדרות-הכללית, התורמים להבנת הבעייה. הפרקים: אידיאולוגיה ופרוגרמה קשורים גם הם בפרקנו. בפרק זה הבאנו גם את עמדת האינטליגנציה, זו הקרובה לפועהמ"ז - מחד, ולהסתדרות-הכללית - מאידך.

182. תקנות הפועהמ"ז בת"א, האסיפה המכוננת, מהמועצה הראשונה ועד הרביעית

ראה ערכים מס': 125, 65, 67, 68, 131, 23.

183. גשורי, מאיר שמעון. דת ועבודה

ראה ערך מס' 103.

184. תשובה ל'פועל'

מתוך: 'התור', תרפ"ב, גל' י"ח, עמ' 12-13.

תשובה של ועד הפועל-המזרחי בפתח-תקוה להאשמות של ההסתדרות-הכללית כאילו הפועהמ"ז מוריד מחירים בקבלת עבודות.

185. פישמן ע'. מטבח כשר

מתוך: 'הפועה"צ', תרפ"ב, גל' 33, עמ' 78.

על סידור מטבחים כשרים על-ידי ההסתדרות-הכללית והתנגדות 'המזרחי' לתת להם 'הכשר'.

186. הפועל-המזרחי

מתוך: 'פנקס', תרפ"ג, עמ' 11.

על המו"מ בין הפועהמ"ז וההסתדרות-הכללית לכניסת הראשונים לקופת-חולים של ההסתדרות-הכללית.

187. זקרושניצקי, יעקב מאיר. האפוטרופסות לשם מה ?

מתוך: 'הפועהמ"ז', תרפ"ג, גל' ב', עמ' כ"ו-כ"ז.

תגובה על 'סכסוך המצות' בין הפועהמ"ז וההסתדרות-הכללית בניסן תרפ"ג.

188. הדניאלי (ריבקינד), יצחק. חופשיות והפקרות

מתוך: 'הפועהמ"ז', תרפ"ג, גל' ג', עמ' כ"ז-כ"ח.

הצעת קריטריון להתייחסות להסתדרות-הכללית-של-העובדים.

189. על המאורעות בת"א

מתוך: 'הפועהמ"ז', תרפ"ג, גל' ג', עמ' כ"ה-כ"ו.
על היחס להסתדרות-הכללית לאור ההתנגשות בין הפועהמ"ז וההסתדרות-הכללית בבניין שמואל דוד.

190. החלטות המועצה הכללית הראשונה של ההסתדרות-הכללית

מתוך: 'פנקס', תרפ"ג, עמ' 37.
עמדת ההסתדרות-הכללית לסידור עבודה שלא באמצעות לשכותיה.

191. הוועידה הכללית השניה של ההסתדרות

מתוך: 'פנקס', תרפ"ג, עמ' 43, 53.
עמדת מנהיגי ההסתדרות-הכללית לפועהמ"ז. מדברי צבי ליברמן, וברל כצנלסון.

192. שמירת השבת

מתוך: 'הפועל-הצעיר', תרפ"ג, גל' 234, עמ' 3; גל' 25, עמ' 4.
ביקורת על מדיניותו של 'המזרחי' במוסדות היישוב ובהסתדרות-הציונית בנושא שמירת השבת והכשרות, ע"י מערכת הפועה"צ.

193. מלצן, נ'. קיטרוגו של 'המזרחי'

מתוך: 'פנקס', תרפ"ג, עמ' 87-85.
על עמדת ההסתדרות-הכללית ל'מזרחי' ולפועהמ"ז. קריאה לפועהמ"ז "הלנו אתם אם לצרינו"?

194. מכתב הועה"פ של ההסתדרות-הכללית

מתוך: 'פנקס', תרפ"ג, עמ' 218-216.
פולמוס חריף של ההסתדרות-הכללית עם עירית ת"א על עמדתה בפרשת הסכסוך בבנין ד.ש.ד.

195. הפועהמ"ז

מתוך: 'קונטרס', תרפ"ג, גל' קכ"א, עמ' 4.
עמדת ההסתדרות-הכללית לפועהמ"ז.

196. מאורעות תל-אביב

מתוך: "קונטרס", תרפ"ג, גל' קל"ו, עמ' 11.23; גל' קל"ז, עמ' 3-2,15,23,26.

דו"ח על הסכסוך בין פועלי-המזרחי ופועלי ההסתדרות-הכללית בבנין ד.ש.ד. מנקודת-הראייה של ההסתדרות-הכללית.

197. פינשטיין, ז'. למאורעות

מתוך: "קונטרס", תרפ"ג, גל' קל"ו, עמ' 4.

"הפועהמ"ז משמש שוט כלפי ציבור הפועלים המאורגן בידי נותני העבודה המעונינים בהורדת תנאי העבודה".

198. הרהורים

מתוך: "קונטרס", תרפ"ג, גל' קל"ו, עמ' 7-9.

על עמדת ההסתדרות-הכללית לפועהמ"ז.

199. יבניאלי, ש'. חזות קשה

מתוך: "פנקס", תרפ"ג, עמ' 180-183.

פולמוס חריף עם מ' סמילנסקי, שתקף ב"הארץ" את ההסתדרות-הכללית על עמדתה בפרשת סכסוך ד.ש.ד.

200. הסכסוך בבנין ד.ש.ד.

מתוך: "הפועל-הצעיר", תרפ"ג, גל' 7-36, עמ' 20-22.

דו"ח על סכסוך העבודה בין הפועהמ"ז וההסתדרות-הכללית לאחר שהפועהמ"ז קיבל את העבודה בבנין ד.ש.ד. בתל-אביב, מנקודת-הראייה של הפועל-הצעיר.

201. המאורעות בת"א

מתוך: "פנקס", תרפ"ג, עמ' 175-180.

דו"ח מפורט על הסכסוך בין פועהמ"ז להסתדרות-הכללית על רקע העבודה בבנין ד.ש.ד. ממבטה של ההסתדרות-הכללית.

202. גליקסון. **מאמר מערכת**

מתוך: 'הארץ', ד' אב תרפ"ג (16.7.23); ו' אב תרפ"ג (19.7.23).
ביקורת על הפועהמ"ז - מחד, וההסתדרות-הכללית - מאידך, בפרשת הסכסוך בבנין ד.ש.ד.
נכתבה ע"י עורך 'הארץ' שהיה מאוהדי ההסתדרות-הכללית.

203. **על סכסוך ד.ש.ד.**

מתוך: 'הארץ', ה' אב תרפ"ג (18.7.23).
הכחשת אשמה על פועלי-המזרחי שפרצו ושברו את שמשות בנין עיריית ת"א.

204. שחראי (שירמן), א"י. **על הסכסוך בבנין ד.ש.ד.**

מתוך: 'הארץ', י' אב תרפ"ג (23.7.23).
מגן על עמדת הפועהמ"ז בסכסוך בבנין ד.ש.ד.

205. סמילנסקי, משה. **אלמות**

מתוך: 'הארץ', י"ב אב תרפ"ג (25.7.23).
ביקורת חריפה על עמדת ההסתדרות-הכללית בפרשת הסכסוך בינה לבין הפועהמ"ז
בבנין ד.ש.ד. נכתבה ע"י אחד מראשי הקבוצה-הימנית (אזרחית) בארץ באותן שנים.

206. פינשטיין, ז'. **ניטרליות**

מתוך: 'הארץ', ט"ו אב תרפ"ג (29.7.23).
הסבר עמדתה של ההסתדרות-הכללית בפרשת הסכסוך בבנין ד.ש.ד.

207. **לסכסוך הפועלים בת"א**

מתוך: 'התור', תרפ"ג, גל' ל"ה, עמ' 12-10.
על הסכסוך בין הפועהמ"ז וההסתדרות-הכללית בקשר לבנין שמואל דוד.

208. גולדברג, א'. **הגם הפועהמ"ז בשובתים**

מתוך: 'קונטרס', תרפ"ג, גל' קמ"א, עמ' 23-22.
קריאה של חבר הפועהמ"ז, שהצטרף להסתדרות-הכללית, לחברי הפועהמ"ז להיכנס
להסתדרות-הכללית.

209. חבר "התאחדות הפועלים הדתיים" בהסתדרות

מתוך: "קונטרס", תרפ"ד, גל' ק"ס, עמ' 17.
דו"ח על מטרותיה ואירגונה של ההתאחדות, שרבים מחבריה היו חברי-הפועהמ"ז אשר עברו להסתדרות-הכללית.

209א. לדרמן, א'. בהתאחדות הפועלים הדתיים

מתוך: "קונטרס", תרפ"ד, גל' קס"ז, עמ' 24.
דו"ח.

210. הוועידה השלישית של הפועהמ"ז

מתוך: "הפועהמ"ז", גל' ד', תרפ"ד, עמ' א'-ב'.
מאמר העוסק בשאלת היחס של הפועהמ"ז להסתדרות-הכללית לאור הדיונים בוועידה השלישית של הפועהמ"ז.

210א. מוקדם ומאוחר

מתוך: "הפועהמ"ז", תרפ"ד, גל' ד', עמ' ג'-ד'.
מאמר העוסק בשאלת היחס של הפועהמ"ז להסתדרות-הכללית לאור הדיונים בוועידה השלישית של הפועהמ"ז.

211. מכתבים אל המערכת

מתוך: "התור", תרפ"ד, גל' כ"ט-ל', עמ' 14-17.
דו"ח על קיפוחים הנגרמים לפועהמ"ז מצידה של מחלקת-העבודה של ההנהלה-הציונית. על מגעים לאיחוד בין הפועהמ"ז וההסתדרות-הכללית.

212. על פרשת דוכים

מתוך: "הפועהמ"ז", תרפ"ה, גל' י'-י"א, עמ' י"ט-כ"א.
עמדה השוללת את ההצטרפות להסתדרות-הכללית.

213. רוזנבלום, מ'. לבירור שיטתנו

ראה ערך מס' 112.

214. ר' בנימין בירורים

מתוך: 'הפועהמ"ז', תרפ"ה, גל' י', עמ' כ"ב-כ"ד; גל' י"א, עמ' כ"ט-ל"א.
עמדת אחד מראשי הזרם-השמאלי בפועהמ"ז כלפי ההסתדרות-הכללית, לקראת הוועידה הרביעית.

215. גשורי, מ"ש. הוועידה הרביעית

מתוך: 'הפועהמ"ז', ירושלים, תרפ"ה, גל' י'-י'א, עמ' א'-ד'.
עמדת אחד מראשי הזרם-הימני בפועהמ"ז, על איחוד כל העובדים הדתיים במקביל להסתדרות-העובדים-הכללית, לפני הוועידה הרביעית.

216. מלצן, נ'. לכניסת הפועהמ"ז להסתדרות העובדים

מתוך: 'פנקס', תרפ"ה, עמ' 107-108.
תגובה על הצטרפות הפועהמ"ז להסתדרות-הכללית מצד חבר בהסתדרות-הכללית.

217. הצטרפות הפועהמ"ז להסתדרות-העובדים-הכללית

מתוך: 'פנקס', תרפ"ה, עמ' 139.
החלטת מזכירות הועה"פ של הסתדרות-העובדים-הכללית בישיבתה מיום ב' חשון תרפ"ה בדבר הצטרפות הפועהמ"ז.

218. להצטרפותו של הפועהמ"ז

מתוך: 'קונטרס', תרפ"ה, חו' קצ"ד, עמ' 28.
תגובה בהסתדרות-הכללית להצטרפות הפועהמ"ז-השמאלי לשורותיה.

219. בן-צבי, י'. הכורעים על ברכיהם לשתות מים

מתוך: 'הד העם', תרפ"ה, גל' ח', עמ' 4.
ביקורת על הצטרפות הפועהמ"ז-השמאלי להסתדרות-הכללית.

220. לוין, י'. למה נקרע 'הפועל המזרחי'

מתוך: 'הד העם', תרפ"ה, גל' ט', עמ' 3-2.

הצדקת ההצטרפות של הפועהמ"ז להסתדרות-הכללית. המחבר מהאינטליגנציה המקורבת לפועהמ"ז.

פרשה ב': הפועהמ"ז בשנים תרפ"ה - תרפ"ח (1924-1928)

את הפרשה השנייה בתולדות הפועהמ"ז בארץ אנו מגדירים במסגרת השנים תרפ"ה - תרפ"ח. פרשה זו פותחת בפילוג שארע בפועהמ"ז בוועידה הרביעית - חשון תרפ"ה. בהחלטת הרוב הצטרף הפועהמ"ז להסתדרות-הכללית; המיעוט הקים מחדש את הפועהמ"ז-העצמאי לאחר שפרש מוועידת הרוב. במשך השנים המצויינות הפך המיעוט לרוב והרוב למיעוט.

בראשית שנת תרפ"ח התאחד הפלג שהצטרף להסתדרות-הכללית, ואשר אותו נכנה כ'הפועהמ"ז-השמאלי', עם הפועהמ"ז-העצמאי אשר אותו נכנה כ'הפועהמ"ז-הימני'. איחוד זה מסיים את התקופה. כינויים אלה של שני הפלגים תואמים לתקופה המצויינת. ציוני המקורות המובאים להלן יתחלקו לשתי חטיבות בהתאם לשתי הקבוצות.

פועהמ"ז - ימין

א. א י ר ג ו ן

אירגון הפועהמ"ז-הימני בשנים תרפ"ה-תרפ"ח עומד בסימן של קליטת חברי צעירי-המזרחי וחלוצי-המזרחי, באי העליה-הרביעית.

גורם זה הוא גם שהיקנה לפועהמ"ז-הימני את כוחו היחסי בהשוואה לזה של הפועהמ"ז-השמאלי, והטביע בפועהמ"ז את דמותו לעתיד. אם כי גם לאחר האיחוד מחדש היו בפועהמ"ז התרוצצויות בין 'ימניים' ו'שמאליים' הרי שכוחו היחסי של הגורם 'הימני' הכריע. האירועים המרכזיים בתחום האירגוני מתחלקים לשטחים שונים. ראשית התקופה עומדת בסימן של הקמת הסתדרות-עובדים-מזרחיים כגוף הכפוף למרכז-העולמי-של-המזרחי, המאחד בתוכו את הפועהמ"ז-הימני והמזרחי-הצעיר בארץ. גוף זה הוא שהקים את חברת הבנייה 'עולים-בונים' הנעזרת בתקציביו של המרכז-העולמי, אשר הבטיחה מקומות עבודה רבים לחברי הפועהמ"ז. הסתדרות-העובדים-המזרחיים כגוף הבנוי לפי ייצוג פריטטי של שני האירגונים הנ"ל לא החזיקה מעמד, לאחר שנשלטה בעצם ע"י חברי הפועהמ"ז-הימני.

אירוע אחר בתחום האירגוני הוא ראשית הקמת ההתיישבות המושבית של הפועהמ"ז, עם הקמת מושב העובדים שדה-יעקב בשנת תרפ"ז. שני הנסיונות הקודמים בכפר-אוריה ובכפר-חיטין לא החזיקו מעמד.

חתימת הסכם העבודה בין לשכות-העבודה של הפועהמ"ז ללשכת העבודה של ההסתדרות הכללית והאיחוד בין שתי קופות-החולים, המסיימות את התקופה, הניחו את הבסיס האירגוני לפועהמ"ז בדפוס שהתקיים לאחר מכן.

פרק זה סודר לפי נושאי המשנה: רקע סוציאלי, אסיפות ועידות וכינוסים, עלייה ועבודה, קופת-חולים, בסניפים, התיישבות, סיעות.

אם כי החלוקה של נושאי-המשנה לא נקבעה בכתובים, מרוכז החומר לפי קבוצות-נושאים אלה.

.221 הסתדרות הפועל-המזרחי 1928 - 1925

מתוך: 'שנתיים', ירושלים, תרפ"ז, עמ' ג'-כ"ב.
סקירה על התארגנותו של 'הפועל-המזרחי הימני' לאחר הפילוג בוועידה הרביעית - חשון תרפ"ד.

.222 גשורי, מ"ש. מסלילת הכביש עד בית הפועלים

ראה ערכים מס' 24, 25, 26.

.223 עמינוח, נחמיה. תנועת עבודה דתית

ראה ערך מס' 29.

.224 ב'. תרפ"ב - תרצ"ה

ראה ערך מס' 30.

.225 בערנשטיין, צבי. 13 יאר הפועהמ"ז (תרפ"ב-תרצ"ה)

ראה ערך מס' 31.

226. ברנשטיין, צבי. כה לחי

ראה ערך מס' 34.

227. מצפה - שנתון 'הצופה' לשנת תשי"ג

ראה ערך מס' 40.

228. דניאל, שבתאי. המרד הקדוש

ראה ערך מס' 42.

229. ראיונות

ראה ערך מס' 55.

230. נתיבה - שנה עשירית

ראה ערך מס' 47.

231. י"ח שנה לפועהמ"ז

ראה ערך מס' 48.

232. כ"ה שנה לייסוד הסתדרות הפועל-המזרחי בא"י

ראה ערך מס' 49.

233. ע ל י ה

מתוך: 'הפועהמ"ז', תרפ"ה, חו' י"ח-י"ט, עמ' קצ"ג.

דו"ח על ההרכב הסוציאלי של העלייה שעברה את מחלקת העלייה של 'המזרחי' בשנים אלול תרפ"ג - תמוז תרפ"ה.

234. בידינסקי, בצלאל. צעירי-המזרחי

מתוך: 'התור', תרפ"ז, גל' כ"ו-כ"ח, עמ' 63-61.

על הרקע החברתי להתפתחות הסתדרויות נוער-המזרחי כולל הפועהמ"ז.

235. ברמן, יעקב. הקבוצות 'ולוזין' ו'רבנו בחיי'

מתוך: 'הנתיבה', תרפ"ז, חו' ט'-י', עמ' 165-167.

על הרקע החברתי של שתי קבוצות אלו.

236. על קבוצת הדייגים

מתוך: 'הנתיבה', תרפ"ז, חו' י"ג, עמ' 234-235.

על ההווי של קבוצת דייגים בכנרת, חברי הפועהמ"ז.

237. ש' ברקאי. תורה עם דרך ארץ

מתוך: 'נתיבה', תרפ"ז, חו' י"א-י"ב, עמ' 195-200.

תיאור דמות של בחור-ישיבה שפרש לעבודת-מלאכה.

238. הכהן, אברהם נתנאל. לפני 'הרואה'

מתוך: 'הנתיבה', תרפ"ז, חו' י"ד-ט"ו, עמ' 252-259.

לבטיה של חלוצה דתית.

239. לרנר, אליעזר. יום עבודה

מתוך: 'הנתיבה', תרפ"ז, חו' י"ח-י"ט, עמ' 318-321.

תיאור חייהם של זוג חלוצים חברי הפועהמ"ז.

240. לרנר, אליעזר. תשובה

מתוך: 'הנתיבה', תרפ"ז, חו' כ'-כ"א, עמ' 348-352.

תיאור דמות של חלוץ.

241. הד הנתיבה

בעריכת ש"ז שרגאי, ירושלים, תרפ"ו (1926).

(י"ל ע"י ההנהלה הראשית של הברית-העולמית בירושלים).

קובץ מאמרים ודו"ח המוקדש לענייני ההסתדרויות: צעיהמ"ז, החלוץ-המזרחי והפועהמ"ז.

מבטא את עמדת הפועהמ"ז שלא הצטרף להסתדרות-הכללית. מהתוכן: הוועידה העולמית של

הנוער-הדתי, מועצת המורים החרדים, לאירגון החברות בהסתדרות ובתנועה, בברית-העולמית, במרכז הפועהמ"ז, בסניפים ובקבוצות, בתפוצות-הגולה.

.242 בהסתדרות ובתנועה

מתוך: "הפועהמ"ז", תרפ"ה, גל' א' (י"ג); גל' ג' (ט"ו); גל' ד-ה (ט"ז-י"ז); גל' ו-ז (י"ח-י"ט).

מהתוכן: המועצה הריאורגניזציונית של הפועל-המזרחי; במרכז; החלטות המועצה; חברת עולים-בונים.

.243 בתנועת הפועהמ"ז בא"י

מתוך: "נתיבה", תרפ"ו-תרפ"ז, חו' ד', ה'-ו', ח', ט'-י', י"א-י"ב, י"ג, י"ד-ט"ו, י"ח-י"ט.

דו"ח על ישיבות המרכז.

.244 מועצת המרכז של הפועהמ"ז

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ח, חו' ה', עמ' 59-61.

מועצת המרכז של הפועהמ"ז שהתכנסה בכ"א חשון תרפ"ח החליטה על האיחוד מחדש עם הפועהמ"ז-השמאלי.

.245 מועצת המרכז של הפועהמ"ז

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ז, חו' י"ג, עמ' 239-240; חו' י"ד-ט"ו, עמ' 268-270.

דו"ח על דיונים במועצת המרכז של הפועהמ"ז שהתכנסה בחוה"מ פסח, תרפ"ז.

.246 הוועידה החמישית של הסתדרות "הפועל-המזרחי" בא"י

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ז, חו' ח', עמ' 145-154.

דו"ח על הוועידה והחלטותיה.

.247 לפעולות חברת 'עולים-בונים'

מתוך: 'הפועהמ"ז', תרפ"ה, חו' ו-ז (יח-יט), עמ' רי"ד-רט"ז.

סקירה על התפתחות חברת-הבנין שהקים הפועהמ"ז-הימני בשנת תרפ"ה.

.248 עבודה

מתוך: 'שנתיים', ירושלים, תרפ"ז, עמ' מ"ב-ס"ג.

סקירה על מצב העבודה ופעולות הועה"פ של הפועהמ"ז-הימני בנושא זה בשנים 1925-1927.

מהתוכן: המצב הכללי, לשכות-העבודה, הפעולה הקואופראטיבית, לימוד מקצוע, תכנית העבודה לשנת תרפ"ו, החלטות הקונגרס, תערוכתנו בקונגרס הי"ד, ועדת העבודה שהקים הועד-הלאומי להטבת היחסים בין נותני העבודה למקבליה, אחרי הקונגרס, מצב תנועת העבודה בשנת תרפ"ו, עבודתנו לשנת תרפ"ז, עבודת הועד-הפועל הזמני, סכסוכי עבודה.

.249 עבודה

ראה ערך מס' 71.

.250 עבודה

מתוך: 'הפועהמ"ז', תרפ"ה, חו' יח-יט, עמ' ר"א-ר"ו.

דו"ח על המועסקים ע"י לשכות-העבודה של הפועהמ"ז בסוף שנת תרפ"ה.

.251 להעברת פועלים למושבות

מתוך: 'נתיבה', תרפ"ו, חו' ד', עמ' 66-65.

העברת חברי הפועהמ"ז למושבות להקלת המצב של חוסר-העבודה.

.252 זכאי, יעקב מאיר. לשאלת חוסר עבודה

מתוך: 'נתיבה', תרפ"ו, חו' ג', עמ' 57-56.

נקיטת אמצעים לשם הקלה על חוסר העבודה בפועהמ"ז.

253. שרגאי, ש"ז. מתוך העבודה

מתוך: 'התור', תרפ"ז, חו' ל"ג, עמ' 9.

על חלוקת עבודה באופן שווה בין כל מחוסרי-העבודה.

254. לנדוי, ש"ח. לשאלת לשכת עבודה נייטרלית

מתוך: 'הנתיבה', תרפ"ז, חו' י"א-י"ב, עמ' 213-211.

תביעה להקמת "לשכת עבודה נייטרלית... על יסוד הבנה הדדית ומשמעת לאומית, מחייבת גם את הפועל וגם את נותן העבודה לקבל את מרותה ולהיכנע לדרישותיה-חוקיה".

255. קרקובסקי, יצחק. העבודה והלשכות

מתוך: 'הנתיבה', תרפ"ז, חו' י"א-י"ב, עמ' 216-213.

"הפועל המזרחי הכריז בזמנו על לשכות נייטרליות לאומיות לעבודה, שכרון מפלגתי של מפלגות השמאל וטמטום ההרגשה והאחריות הלאומית מצד שני גרמו לאי-הגשמתן עד היום".

256. יונגסטר, ל"י. מה אנו למדים מהמאורעות האחרונים

מתוך: 'הנתיבה', תרפ"ז, חו' י"א-י"ב, עמ' 218-216.

"החלטת ועידת הפועהמ"ז, לאחד את לשכות-העבודה של הפועהמ"ז עם לשכות העבודה של ההסתדרות ... לא באה מתוך הסכמה לשיטה הכלכלית והמדינית של ההסתדרות אלא אך ורק בכדי למנוע פעם אחת מסכסוכים".

257. פרנקל, ק'. למצב העלייה

מתוך: 'התור', תרפ"ז, גל' ל"ו, עמ' 3.

בעיות העלייה לארץ בשנת תרפ"ז (1927).

258. קופת-חולים

מתוך: 'הפועהמ"ז', תרפ"ה, חו' ו-ז (י"ח-י"ט), עמ' ר"ז-ר"י"א.

סקירה על פעולות של קופ"ח של הפועהמ"ז בשנת תרפ"ה.

259. צל-ציון, ד'. על קופת-החולים של הפועהמ"ז

מתוך: 'הנתיבה', תרפ"ו, חו' ד', עמ' 76.

הצעות לשיפור מוסד קופ"ח של הפועהמ"ז.

260. צל-ציון, ד'. הצעת תקנון לקופ"ח

מתוך: 'הד הנתיבה', ירושלים, תרפ"ו, עמ' 17-20.

הצעת פרוגרמה לאירגון קופ"ח העצמאית של הפועהמ"ז, לפלג שלא הצטרף להסתדרות-הכללית.

261. קופת-חולים

מתוך: 'שנתיים', ירושלים, תרפ"ז, עמ' פ"א-צ"א.

סקירה על פעולות קופ"ח העצמאית של הפועהמ"ז-הימני, 1925-27.

מהתוכן: אחרי הוועידה הרביעית, פעולות קופ"ח, סכסוכים עם קופ"ח-הכללית, תכנית עבודה לשנת תרפ"ז, החלטות הקונגרס, התקציב לתרפ"ו, התקציב לתרפ"ז, מפעולות המרכז החדש של קופ"ח.

262. הסכם

בין מרכז קופת-החולים של הפועל-המזרחי ובין קופת-החולים של הסתדרות-העובדים-הכללית בדבר איחוד שתי הקופות הללו.

מתוך: 'הנתיבה', תרפ"ז, חו' י"ח-י"ט, עמ' 333-334.

מהתוכן: ענייני הכשרות במטבחים; חובות קופת-החולים של הפועל-המזרחי; החברות; ענייני הפרסונל הרפואי והאדמיניסטרטיבי של קופת-חולים של הפועהמ"ז.

263. על ההסכם

מתוך: 'הנתיבה, תרפ"ז, חו' י"ח-י"ט, עמ' 313-314.

על איחוד קופ"ח של הפועהמ"ז עם קופ"ח של ההסתדרות-הכללית.

264. בסניפים ובקבוצות

מתוך: "הפועהמ"ז", תרפ"ה, חו" א-ב (יג-יד); ג"(ט"ו); ד"-ה"(ט"ז-י"ז).

כרוניקה וסקירה על הנעשה בסניפים ובקבוצות של הפועהמ"ז-הימני בשנת תרפ"ה. מהתוכן: ירושלים, ת"א, חיפה, פ"ת, חיטין, רמת-גן, קבוצת-יהושע, קבוצת-בנימין, קבוצת מלכיאל, קבוצת-רמב"ן, כפר-אוריה, ראשון-לציון, בני-ברק, קבוצת-עקיבא, קבוצת-בוריה, חבורת ידי-משה, קבוצת-ירושלים.

265. בסניפים ובקבוצות

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ו, חו" א"-ו"; תרפ"ז, חו" ח"-כ"א; תרפ"ח, חו" א"-ה".

כרוניקות שוטפות על הנעשה בסניפים ובקבוצות של הפועהמ"ז-הימני בירושלים, חיפה, ת"א, פתח-תקוה, רחובות, כפר-סבא, בני-ברק, זכרון-יעקב, עכו, עין-גנים, צמח, כפר-אוריה, שייך-אבריק, קבוצת-יהושע, קבוצת התחיה, קבוצת-הגר"א, קבוצת יהודה-אריה, קבוצת-וולוזין, קבוצת רבנו-בחיי, כפר-גדעון.

266. הר-זהב, צבי. השם והסיסמא

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ו, חו" ב", עמ" 7-36.

על התרחקות והתקרבות חברים להסתדרות הפועהמ"ז.

267. גור-אריה, יצחק. התאחדות מורים חרדים

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ו, גל" ב", עמ" 33-32; גל" ג", עמ" 55-54.

על מקומם של המורים החרדים בפועהמ"ז, ומצבם החברתי והכלכלי.

268. קרקובסקי, י". עובדות

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ו, גל" ב", עמ" 37-36.

תיאור טיפוסי עולים-חלוצים.

269. רובינשטיין, אברהם. בהתיישבות הפועל-המזרחי

ראה ערך מס" 33.

270. חזני, מ'. משדה יעקב עד טירת צבי

ראה ערך מס' 32.

271. קצבורג, נתנאל. נחלת אמונים

ראה ערך מס' 43.

272. עמינוח, נ'. לתולדות המושב הדתי הראשון של הפועהמ"ז

ראה ערך מס' 50.

273. התיישבות

מתוך: 'שנתיים', ירושלים, תרפ"ז, עמ' ס"ד-פ'.

סקירה על פעולות ההתיישבות של הפועהמ"ז-הימני בשנים 1925-1927.

מהתוכן: הכשרה חקלאית, מפעולות הועד-החקלאי, מושב-עובדים חדש של הפועל-המזרחי.

274. מסלובטי, מ'. דרכי ההתיישבות בא"י

מתוך: 'נחיבה', תרפ"ו, גל' ד', עמ' 73-71.

על דרכה של ההתיישבות הציבורית בכלל, וההתיישבות הדתית בפרט.

275. על המועצה החקלאית

מתוך: 'נחיבה', תרפ"ו, גל' ד', עמ' 66.

על פעולותיה של המועצה-החקלאית בפועהמ"ז.

276. המועצה החקלאית של 'הפועל המזרחי' בתל-אביב

מתוך: 'הנחיבה', תרפ"ו, גל' ה-ו, עמ' 104-102.

קביעת המסגרת האירגונית והעקרונות הרעיוניים להתיישבות הפועהמ"ז בא"י.

277. לנדוי, ש"ח. **עבודה והתיישבות**

מתוך: "הוועידה העולמית של המזרחי", ירושלים, תרפ"ו, עמ' נ"ז-ס"א.

הרצאת מנהיג הפועהמ"ז-הימני בוועידת-המזרחי על עבודה והתיישבות.

278. **בתנועת הפועל המזרחי בארץ-ישראל**

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ז, גל' ט-י, עמ' 189-187.

סקירה על ישיבת המרכז לענייני החקלאות של הפועהמ"ז שהתקיימה בפתח-תקוה, בכ"ח אדר א', תרפ"ז.

279. **הצעד הראשון**

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ח, גל' ה', עמ' 47.

עלייה להתיישבות על אדמת שייך-אבריק.

280. **הפעולה התרבותית**

מתוך: "שנתיים", ירושלים, תרפ"ז, עמ' צ"א-צ"ד.

סקירה כללית על פעולות-התרבות של הפועהמ"ז-הימני בשנים 1927-1925.

מהתוכן: פעולות המרכז לתרבות, שיעורי-ערב, הרצאות, ספרייה-מרכזית, ספריות וחדרי-קריאה, עתונות וספרות-מפלגתית, הפעולה בשנת תרפ"ז.

281. בן-נון, א'. **הצופיות מנקודת מבט הדת**

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ז, גל' יח-יט, עמ' 328-326; תרפ"ח, גל' א', עמ' 12-10.

על הערך שבתנועת-הנוער של "הצופים" גם מבחינת הדת.

282. שניאור, ש'. **כלפי עצמנו**

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ח, גל' א', עמ' 12-11.

ביקורת של חבר על מוסדותיה האירגוניים של ההסתדרות, ועל טיבם של החברים בני העלייה הרביעית.

ב. א י ד י א ו ל ו ג י ה

האידיאולוגיה האזרחית של הפועהמ"ז-הימני מתגבשת בתקופה הנדונה. הפילוג שאירע בוועידה הרביעית על רקע הזיקות האידיאולוגיות השונות של 'הימניים' ו'השמאליים' נתן דחיפה לשני הגורמים לנסח לעצמם את עמדתם האידיאית מחדש. העמדה 'הימנית' היא שהשתלטה מכאן ולהבא על הפועהמ"ז.

283. מרקין, יצחק. ערך העבודה בישראל

מתוך: 'הפועהמ"ז', תרפ"ה, גל' י"ב, עמ' ו-ט"ז.

מסה על ערך העבודה ביהדות, נכתבה ע"י אחד מהאינטליגנציה האוהדת את הפועהמ"ז.

284. רמון, י"צ. העבודה

מתוך: 'הפועהמ"ז', תרפ"ה, גל' י"ב, עמ' כ"ג-כ"ד.

על הצורך בשמירת העצמיות של הפועהמ"ז.
מהאינטליגנציה האוהדת את הפועהמ"ז.

285. בנין וסתירה

מתוך: 'הפועהמ"ז', תרפ"ה, גל' י"ב, עמ' כ"ה-כ"ח.

על הסוציאליזם של הפועהמ"ז - עמדה 'ימנית'.

286. בנין וסתירה

מתוך: 'הפועהמ"ז, תרפ"ה, גל' א-ב (י"ג-י"ד), עמ' כ"ד-כ"ה;
גל' ד-ה (ט"ז-י"ז), עמ' קכ"ד-קכ"ז.

פולמוס עם המארכסיזם.

287. זכאי, י"מ. דרך הפועהמ"ז

מתוך: 'הפועהמ"ז', תרפ"ה, גל' י"ב, עמ' כ'ח-ל'.

האידיאולוגיה של הפועהמ"ז.

288. צורי, י"ש שאלת לימוד התורה לעסוקים במלאכתם בערי החוף בתקופת התלמוד

מתוך: "הפועהמ"ז", תרפ"ה, גל' א-ב (יג-יד), עמ' י"ז-כ"א.

בירור "שאלת לימוד התורה והשלטון בה מצד הפועל העברי החדיש".

289. אשריאלי, נפתלי. אי הפעולות בחיי הפרט והכלל

מתוך: "הפועהמ"ז", תרפ"ה, גל' א-ב (יג-יד), עמ' כ"א-כ"ד.

פולמוס עם המארכסיזם "וזאת תורת החטאת של הבולשביות הרוסית... שמפריעה בעד הכוחות הנפשיים והשכליים של כל יחיד ויחיד, שמהם מתהווה הכלל, העם, המדינה".

290. הכהן, אברהם נתנאל. הפועל הדתי מהו?

מתוך: "הפועהמ"ז", תרפ"ה, גל' א-ב (יג-יד), עמ' ל-לא.

הטיעון במאמר זה הוא כי הפועהמ"ז חולק על ההסתדרות-הכללית לא רק במה שקשור לקיום מצוות-מעשיות, אלא גם בהבנת הסוציאליזם ודרכי הגשמתו.

291. אשריאלי, נ'. חופש, שוויון ואחווה בסוציאליות העברית

מתוך: "הפועהמ"ז", תרפ"ה, גל' ג'(ט"ו), עמ' ס"ד-ס"ו; גל' ד-ה(טז-יז), עמ' קי"ח-קכ"ד.

פולמוס עם תורת מרכס.

292. גטפריד, מ'. השקפה ואמונה

מתוך: "הפועהמ"ז", תרפ"ה, גל' ד-ה (טז-יז), עמ' קי"א-קי"ד.

היהדות היא תורת החיים ותורת החברה.

293. הכהן, אברהם נתנאל. התלבטות, חשבונות

מתוך: "הפועהמ"ז", תרפ"ה, גל' ג'(ט"ו), עמ' ס"ט-ע"ח; גל' ד-ה(טז-יז), עמ' ק"ה-קי"ג.

תיאור של חבר הפועהמ"ז על מניעי הצטרפותו לתנועה.

294. גולדברג, דב. על רוח התחייה

מתוך: 'הפועהמ"ז', תרפ"ה, גל' ג'(ט"ו), עמ' ע"ה-פ'.

"על תחיית האומה ברוח הצדק-הישראלי".

295. יונגסטר, י"ל. עבודת הלאום והמעמד

מתוך: 'הפועהמ"ז', תרפ"ה, גל' ד-ה(טז-יז), עמ' קל"ג-קל"ז.

הרצאת האידיאולוגיה של הפועהמ"ז-הימני.

296. הר-זהב, צבי. הרהורים

מתוך: 'הפועהמ"ז', תרפ"ה, גל' ג'(ט"ו), עמ' פ-פ"ז.

על דרכו הרעיונית והחברתית של הפועהמ"ז.

297. לנדוי, ש"ח. לבירור שיטתנו

מתוך: 'ילקוט', ירושלים, תרצ"א, עמ' 8-1.

פורסם לראשונה: 'נתיבה', תרפ"ו, גל' א', ג', ד'.

על היחס בין תורה, עבודה ואומה, עממיות ולאומיות, תחיית האומה מהי?
התחייה כיסוד מאחד את הגורמים: תורה-ועבודה. תנועת-העבודה בעולם ובישראל.

298. גור-אריה, יצחק. שאיפת הדורות

מתוך: 'ילקוט', ירושלים, תרצ"א, עמ' 50-44.

התפרסם לראשונה: 'נתיבה', תרפ"ו, גל' יד-טו.

על הפרוגרמה של הפועהמ"ז, רעיון תורה-ועבודה, תורת ישראל, תפקיד הסוציאליות.

299. שרגאי, ש"ז. קבוצתנו

מתוך: 'נתיבה', תרפ"ו, גל' ג', עמ' 58-57.

לדרכה של הקבוצה בפועהמ"ז.

300. טכורש, כתריאל פישל. **דת העבודה או עבודה בדת?**

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ו, גל' ה-ו, עמ' 92-93.

"העבודה הגופנית הנה חלק מחובות המוטלים עלינו מתוך השקפת הדת והתורה".

301. גולדברג, דב. **רסיסי מחשבות**

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ו, גל' ה-ו, עמ' 99-100.

הקירבה לטבע.

302. ברוכוני, שלמה. **צורת התיישבותנו ומהותה**

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ו, גל' ה-ו, עמ' 100-102.

צורת ההתיישבות הדתית צריכה להיות אינדיוידואלית ולא קיבוצית-שיתופית.

303. ברוכוני, ש'. **על התרבות של הפועל-המזרחי**

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ז, גל' ט-י, עמ' 177-180.

"תורה ועבודה - זוהי הדרך שיש בה מתרבות החול והקודש יחד, והיא היא תרבותנו החומרית-רוחנית כאחת".

304. אשריאל, נפתלי. **התכלית והפעולות**

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ז, גל' ט-י, עמ' 170-171.

הפרוגרמה של הפועהמ"ז ערובה להשגת התכלית "עליון על כל גויי הארץ".

תורה ועבודה בתור השקפת עולם

305. יקותיאלי, א"י. ירושלים, תרפ"ז

פורסם לראשונה: "הנתיבה", תרפ"ז, גל' ט-י, יא-יב.

חיבור אידיאולוגי העוסק בהשקפת "תורה ועבודה", נכתב ע"י מורה שהיה מהמקורבים לפועהמ"ז. ביטוי ממצה להשקפה הרעיונית הרווחת בתנועת הפועהמ"ז בשניים הראשונות לקיומה. הוצא ע"י ספריית "תורה ועבודה".

מהתוכן: מהי היהדות?; מושג עבודה; היהדות והסוציאליות; המשטר הסוציאלי; מלחמת-המעמדות.

306. גור-אריה, יצחק — שאיפת הדורות

מתוך: 'הנתיבה', תרפ"ז, גל' יד-טו, עמ' 251-258.

"בירור הפרוגרמה תורה-ועבודה".

"תורה ועבודה הן צורת חיים אחת של חברה מתוקנת, כולה חיוב ומציאות ונובעת מתוך הנסיון בחיים ומתוך שאיפה לתיקון העולם במלכות שדי ... הפרוזדור לטרקלין זה: תורת-ישראל, ארץ-ישראל וסוציאליות ישראל".

307. ילקוט

ראה ערך מס' 46.

308. הר-זהב, צבי. — חג הביכורים

מתוך: 'הנתיבה', תרפ"ז, גל' יד-ט"ו, עמ' 248-251.

תורת הסוציאליזם והדמוקרטיה מקורה בתורת-ישראל.

309. שרגאי, ש"ז. — תחיית הכלל והפרט

מתוך: 'הנתיבה', תרפ"ז, גל' יא-יב, עמ' 201-205.

קיום מצוות היהדות חובה המוטלת על כל איש מישראל בתור יחיד וגם חובה לאומית.

310. גור-אריה, יצחק. — מה לנו גדולינו?

מתוך: 'הנתיבה', גל' ט"ז, עמ' 280-282.

על קיפוח מנהיגי הציונות-הדתית בהיסטריוגראפיה.

311. חבס, י'. — תורה ועבודה לפנים והיום

מתוך: 'הנתיבה', תרפ"ז, גל' יח-יט, עמ' 329-330.

על המושגים תורה-ועבודה ביהדות ההיסטורית בהשוואה למקובל בפועהמ"ז.

312. גור-אריה, יצחק. — הרהורי שעה

מתוך: 'הנתיבה', תרפ"ז, גל' כ-כא, עמ' 352-356.

תיקון-הלב.

313. א'. י'. על הסוציאליות האמיתית, לבירור המושגים

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ז, גל' כ-כא, עמ' 357; תרפ"ח, גל' ג-ד, עמ' 35-36.

ביקורת על מאמרו של י' ברנשטיין שדיבר בזכות מלחמת-המעמדות.

314. שינויים יסודיים ביחסי העבודה באנגליה

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ח, גל' ה', עמ' 58-59.

בא"י אין תנאים למלחמת-מעמדות, נותני-העבודה ומקבלי-העבודה צריכים להגיע להבנה הדדית ביניהם.

315. שרגאי, ש"ז. הפרובלם העיקרי בוועידת המזרחי

מתוך: "התור", תרפ"ז, גל' י"ח, עמ' 9-10.

הערכת ההחלטות בוועידה החמישית של הפועהמ"ז.

316. שרגאי, ש"ז. תורה ועבודה

מתוך: "התור", תרפ"ז, גל' כו-כח, עמ' 68-70.

דברים לרעיון תורה-ועבודה.

317. לנדוי, ש"ח. ישראל וארץ-ישראל

מתוך: "התור", תרפ"ז, גל' כו-כח, עמ' 63-67.

על האידיאולוגיה של "המזרחי".

ג. פ ר ו ג ר מ ה

בפרק זה רוכזו ההחלטות שהתקבלו בכינוסים וועידות של הפועהמ"ז, וכן מאמרים שנכתבו בעתונות ע"י חברי הפועהמ"ז מתוך כוונה להציע תוכניות מעשיות לאירגון ההסתדרות.

318. הוועידה הרביעית של הפועהמ"ז

מתוך: "הפועהמ"ז", תרפ"ה, גל' "ב", עמ' ל"ז-מ"ד.

דו"ח על הוויכוחים בוועידה הרביעית של הפועהמ"ז, וההחלטות שהוגשו בוועידה הרביעית של הפועהמ"ז-הימני. ("ב-כ" חשון תרפ"ה).

.319 החלטות של הפועל-המזרחי הימני

מתוך: 'שנתיים', ירושלים, תרפ"ז, עמ' ל"ב-מ"א.

- החלטות הוועידה הרביעית בפתח-תקוה (י"ט-כ' חשון תרפ"ה) של הפועהמ"ז-הימני.
- החלטות המועצה הריאורגניזציונית בירושלים (כ"ז-כ"ח אדר תרפ"ה).
- החלטות מועצת אנשי אמונים בירושלים.

.320 זעירא, י'. תורה ועבודה

מתוך: 'הפועהמ"ז', תרפ"ה, גל' א-ב (יג-יד), עמ' כ"ח-כ"ט.

סקירה פרוגרמטית על האידיאה והמעשה של תנועת תו"ע.

.321 לוין, ג'. מהותו של החלוץ-המזרחי

מתוך: 'הפועהמ"ז', תרפ"ה, גל' א-ב (יג-יד), עמ' כ"ז-כ"ח.

סקירה פרוגראמטית על האידיאה והמעשה של תנועת תו"ע.

.322 סיכום

מתוך: 'הפועהמ"ז', תרפ"ה, גל' ו-ז (יח-יט), עמ' רט"ו-ר"ז.

פרוגרמה מוגשת לקונגרס הציוני הי"ד ולוועידות העולמיות של 'המזרחי' והנוער-המזרחי.

.323 החלטות המועצה החקלאית הראשונה של הפועהמ"ז-הימני

מתוך: 'התור', תרפ"ו, גל' ל"ד, עמ' 15-16.

תוכנית ותקנון להתיישבות הדתית של הפועהמ"ז.

.324 גשורי, מ"ש. על שתיים שהן אחת

מתוך: 'הנתיבה', תרפ"ו, גל' א', עמ' 8-10; גל' ב', עמ' 30-32.

פרוגרמה לחידוש פני התנועה - לקראת הוועידה החמישית.

325. קלמר, משה. לקראת הוועידה

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ו, גל' ב', עמ' 36-35.

תוכנית לקראת הוועידה החמישית.

326. חבס, י'. דרך ההשפעה

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ו, גל' ד', עמ' 74-73.

דרכי ההשפעה על אחרים.

327. לנדוי, ש"ח. לתנועת הפועל המזרחי

מתוך: "התור", תרפ"ו, גל' י"ז, עמ' 4-3.

על חשיבותה של "העבודה" בבניין הארץ.

328. הכרזה לחגי חצי היובל של הסתדרות המזרחי

מתוך: "התור", תרפ"ז, גל' כ"ד, עמ' 15-14.

כרוז על דרכו הציבורית והרעיונית של "המזרחי".

329. המצע לקונגרס הט"ו של הפועהמ"ז

מתוך: "התור", תרפ"ז, גל' מ"ד, עמ' 16-15.

מהתוכן: הנחה כללית יסודית; צביון החיים בארץ; התקציב הא"י; הפוליטיקה הציונית הפנימית והחיצונית.

329א. מצע לקונגרס הט"ו

ראה ערך מס' 441.

330. אחד הצירים. אחרי ועידת הפועהמ"ז

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ז, גל' ט"ז, עמ' 10-9.

חיוב ההחלטות בוועידה החמישית של הפועהמ"ז בדבר יצירת שיתוף פעולה כלכלי עם ההסתדרות-הכללית תוך שמירה על עצמאותה של הסתדרות הפועהמ"ז.

.331 חוקת ההסתדרות

מתוך: 'הנתיבה', תרפ"ז, גל' ט-י, עמ' 184-186.

חוקת ההסתדרות של הפועהמ"ז שנתקבלה בוועידה החמישית של הפועהמ"ז בירושלים - תרפ"ז.

.332 גור-אריה, יצחק. תפקידו של המורה החרד

מתוך: 'נתיבה', תרפ"ז, גל' י"ג, עמ' 233-236.

.333 ברקאי, ש'. הפועל המזרחי לשנת תרפ"ח

מתוך: 'הנתיבה', תרפ"ז, גל' כ-כא, עמ' 348-352.

סיכום מעמדו של הפועהמ"ז ביישוב בשנת תרפ"ז, התווית תוכניות לשנת תרפ"ח.

.334 החלטות הוועידה החמישית של הפועל המזרחי בא"י

מתוך: 'התור', תרפ"ז, גל' כ"א, עמ' 13-16.

דו"ח מלא על הוועידה החמישית של הפועהמ"ז שהניחה את היסודות להסכם העבודה עם הסתדרות-העובדים-הכללית, ולמיזוג המחודש בין הפועהמ"ז-השמאלי לפועהמ"ז-הימני.

.335 פרנקל, קלמן אליעזר. אל הקונגרס
ירושלים, אב תרפ"ז.

תזכיר אל הקונגרס הט"ו. נכתב ע"י הפועהמ"ז-הימני; כולל תיאור המצב הכלכלי והחברתי בארץ, עצות והצעות; סקירה על מצבה של ההסתדרות הציונית; תוכנית להלוואה-לאומית, בצורה של אגרות נושאות פרסים.

.336 זעירא, י"מ (מלי). ישנות

מתוך: 'הד הנתיבה', ירושלים, תרפ"ו, עמ' 13-17.

עמדה של חבר בפועהמ"ז, שלא הצטרף להסתדרות-הכללית בנושאי תוכניתו ודרכו של הפועהמ"ז.

337. רוזנבלום (שושן), מ'. חשבון הנפש

מתוך: 'הד הנתיבה', ירושלים, תרפ"ו, עמ' 15.

תגובה של חבר בנושא הפרוגרמה של הפועהמ"ז.

ד. ל מ ז ר ח י

בתקופה הנדונה, לאחר הפילוג, מתחזקים הקשרים בין 'המזרחי' והפועהמ"ז-הימני. פרישת הפועהמ"ז-השמאלי מ'המזרחי' והצטרפותו להסתדרות-הכללית הניעו את 'המזרחי' להשקיע מאמצים בפיתוחו ושימורו של הפלג העצמאי. בתקופה זו הוכחה הרבה המתח בין 'המזרחי' והפועהמ'ז שהגיע לשיאו בסוף שנת תרפ"ד. היחסים השתפרו עם הקמת הסתדרות-העובדים-המזרחיים כגוף משותף לפועהמ"ז-הימני ולמזרחי-הצעיר הכפוף למרות המרכז-העולמי-של-המזרחי. במקום זה הכנסנו גם את יחס הפועהמ"ז ליהדות-החרדית.

338. חבר מזרחי לטהרת המחנה

מתוך: 'התור', תרפ"ה, גל' ה', עמ' 10-9.

תגובה של חבר-המזרחי לפילוג בפועהמ"ז.

339. סיכום

ראה ערך מס' 322.

340. ביזינסקי, בצלאל. לקראת הקונגרס

מתוך: 'הפועהמ"ז', תרפ"ה, גל' ד-ה (טז-יז), עמ' קמ"א-קמ"ד.

על עמדת 'המזרחי' בהסתדרות-הציונית.

341. גור-אריה, יצחק. הנכנסים

מתוך: 'הפועהמ"ז', תרפ"ה, גל' א-ב (יג-יד), עמ' ל"ב-ל"ד.

דיעה פרטית של חבר בהפועהמ"ז-הימני על סיבות הפילוג בפועהמ"ז. תליית האשמה ב'מזרחי'.

342. פרנקל, ק"א — המזרחי - מהותו וחוקתו

ירושלים, אלול תרפ"ו (הדפסה מיוחדת מהנתיבה)

על דרכו הרעיונית והפוליטית של 'המזרחי'.

מהתוכן: מהות 'המזרחי' והשקפתו בציונות; היש שיטה כלכלית מיוחדת ל'המזרחי'; תעודת הציוניות; מה בין 'המזרחי' לאגודת-ישראל; השקפת-עולם מיוחדת ל'המזרחי'; היש מקום ב'מזרחי' גם לשיטות ידועות; פרוגרמה למהות 'המזרחי' וחוקתו.

343. פרנקל, קלמן אליעזר. — המזרחי - מהותו וחוקתו

מתוך: 'הד הנתיבה', ירושלים, תרפ"ו, עמ' 3-9.

מבטא את עמדת הפלג 'הימני' בפועהמ"ז שלא הצטרף להסתדרות-הכללית, ביחסו ל'מזרחי': אידיאולוגיה ופרוגרמה.

344. וינשינקר, ר'. — השפעה או יצירה

מתוך: 'נתיבה', תרפ"ו, גל' ג', עמ' 49-52.

ביקורת על האידיאולוגיה החברתית של 'המזרחי'. העדפת דרך "היצירה" של הפועהמ"ז ע"פ דרך ה"השפעה" של 'המזרחי'.

345. בזינסקי, ב'. — דרכו של המזרחי

מתוך: 'נתיבה', תרפ"ו, גל' ג', עמ' 52-54.

עמדת הפועהמ"ז-הימני ב'מזרחי', תביעה לשמור על עצמאותו כסיעה, בעניינים עקרוניים.

346. גור-אריה, יצחק. — עלו!

מתוך: 'הנתיבה', תרפ"ו, גל' ה-ו, עמ' 85-88.

קריאה לחברי 'המזרחי' בתפוצות.

347. לנדוי, ש"ח. לשאלת צורת ההסתדרות

מתוך: "התור", תרפ"ו, גל' ל', עמ' 5-3; גל' ל"ב, עמ' 10-9; גל' ל"ג, עמ' 10.

לדרך האירגון של "המזרחי".

348. תזכיר לוועידה העולמית של המזרחי באנטוורפן

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ו, גל' ה-ו, עמ' 122-113.

תביעותיו של הפועהמ"ז-הימני מוועידת המזרחי-העולמי באנטוורפן, תרפ"ו.

מהתוכן: הסתדרות-העובדים-המזרחיים; מטבחים; עבודה; שכונת-עובדים; עולים-בונים; התיישבות והכשרה חקלאית; קופת-חולים; תרבות; סיכום תביעות.

349. הוועידה העולמית של המזרחי באנטוורפן - 1926

מתוך: "הד הנתיבה", אלול תרפ"ו, עמ' 24-23.

ידיעות על המועצה של הברית-העולמית והוועידה-העולמית של "המזרחי". החלטות הוועידה-העולמית של "המזרחי" באנטוורפן ע"ד הפועהמ"ז ועבודתו בא"י.

350. הוועידה העולמית של המזרחי

ירושלים, תרפ"ו.

דו"ח על הוועידה העולמית של "המזרחי" שנערכה באנטוורפן בימי ל' מנ"א - ה' אלול תרפ"ו. כולל הרצאת ש"ח לנדוי על עבודה והתישבות בא"י; החלטות הוועידה, תקנון ההסתדרות.

351. הוועידה העולמית של המזרחי

מתוך: "התור", תרפ"ז, גל' א-ב, עמ' 12-9; גל' ג', עמ' 16-12; גל' ד', עמ' 12-10; גל' ה', עמ' 12-9, גל' ו', עמ' 11-8; גל' ז', עמ' 18-12.

דו"ח מהוועידה-העולמית של "המזרחי", שנערכה באנטוורפן ל' מנחם-אב - ה' אלול תרפ"ו.

.352 החלטות הוועידה העולמית של המזרחי באנטוורפן

מתוך: 'התור', תרפ"ו, גל' מ-מא, עמ' 25-23.

מההחלטות: "כל ענייני העבודה והעובדים המזרחיים מתנהלים ע"י הסתדרות 'הפועל המזרחי' ועומדים תחת פיקוחו של המרכז-העולמי".

.353 חוקת הסתדרות המזרחי העולמית
ירושלים, תרפ"ו

נתקבלה בוועידת 'המזרחי' באנטוורפן, אלול, תרפ"ו.

מהתוכן: התוכנית, ההסתדרות, החברים, חובת החברים, זכויות החברים, האגודות, ועדי האגודות, הסיעות, הסתדרות ארצית, המרכז הארצי, הוועידה הארצית, המרכז העולמי, הועד הראשי; הוועידה העולמית, הכנסות ההסתדרות, צירי-המזרחי בקונגרס הציוני, בי"ד הכבוד של ההסתדרות, שינויי התקנות.

.354 ביזינסקי, ב'. הישיבה החקלאית

מתוך: 'הנתיבה', תרפ"ז, גל' ח', עמ' 145-143.

על יחסו של הפועהמ"ז לרעיון הקמת הישיבה-החקלאית ע"י 'המזרחי'.

.355 עשרים וחמש שנות קיום

מתוך: 'הנתיבה', תרפ"ז, גל' ט-י, עמ' 163-162.

דברים ליובל 'המזרחי'.

.356 כרוז ראש הרבנים לא"י לטובת יום-עבודה של הפועהמ"ז

מתוך: 'הנתיבה', תרפ"ז, גל' ט-י, עמ' 162-161.

כולל הערכת חשיבותו של הפועהמ"ז בארץ.

357. גור-אריה, יצחק — לחצי היובל של המזרחי

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ז, גל' ט-י, עמ' 173-172; גל' יא-יב, עמ' 208-205.

לאיחוד הזרמים ב"מזרחי".

358. לנדוי, ש"ח. — המצב ביישוב, בציונות ובמזרחי

ראה ערך מס' 438.

359. שרגאי, ש"ז. — דרישות ומעשים

ראה ערך מס' 438.

360. יונגסטר, ל"י. — מן ההווה אל העתיד

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ז, גל' ט"ז, עמ' 287-285.

הצלחת פעולתו של "המזרחי" תלויה בפעולותיו הכלכליות.

361. בן-יעקב, א'. — מה כוחנו?

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ח, גל' ג-ד, עמ' 37-36.

על עמדתו של "המזרחי" בהסתדרות-הציונית.

362. הסתדרות העובדים המזרחיים 1925-27

מתוך: "שנתיים", ירושלים, תרפ"ז, עמ' כ"ב-כ"ו.

סקירה על יחסיו של הפועהמ"ז-הימני לאחר הפילוג בוועידה הרביעית למוסד המשותף לו ולמזרחי-הצעיר שנקרא "הסתדרות העובדים המזרחיים".

מהתוכן: הרכבת ההנהלה, ישיבות ההנהלה, אירגון הסניפים, השתמטות - המזרחי הצעיר, במרכז-העולמי, תזכיר לוועידה העולמית באנטוורפן.

.363 המזרחי העולמי

מתוך: 'התור', תרפ"ז, גל' מ"ה, עמ' 16-13.

סקירה על ההרכב והפעולות של 'המזרחי' כפי שהוכנה לקראת הקונגרס הט"ו.

.364 דרישות המזרחי הא"י לקונגרס הט"ו

מתוך: 'התור', תרפ"ז, גל' מ"ז, עמ' 14.

תביעות 'המזרחי' הא"י מהקונגרס הט"ו בנושאים של: התיישבות עירונית, התיישבות חקלאית, חינוך.

.365 במזרחי

מתוך: 'התור', תרפ"ז, גל' נא-נב, עמ' 18-16.

כולל הצהרת 'המזרחי' בקונגרס הציוני הט"ו שאיננה תומכת באכסקוטיבה החדשה כי הדרישות הדתיות של 'המזרחי' לא התקבלו; מועצת הועד הראשי של 'המזרחי' בבאזל. מ' שפירא קובל ע"כ ש'המזרחי' לא קיים את המסוכם בוועידת אנטוורפן למסור לפועהמ"ז את כל העבודות הנעשות בכספי המרכז-העולמי.

.366 הפה שאסר

מתוך: 'הנתיבה', תרפ"ז, גל' יד-ט"ו, עמ' 248-247.

על כישלונה של פא"י.

ה. לצעירי-וחלוצי-המזרחי

העתודה האנושית של תנועת הפועהמ"ז בארץ היו צעירי-המזרחי וחלוצי-המזרחי בחו"ל. בתקופה הנדונה עולה יחד עם המוני צעירים-מזרחיים קבוצת ההנהגה הראשונה של תנועת צעיהמ"ז בפולין, התופשת במהרה את ההנהגה בתנועת הפועהמ"ז בארץ. בראשם ש"ח לנדוי ומשה שפירא. העובדה האחרונה מניחה יסודות להידוק הקשרים של הסתדרות הפועהמ"ז בארץ למקבילותיה בחו"ל. בתקופה זו מתארגנים גם המוסדות העולמיים המארגנים בתוכם את שתי ההסתדרויות, הבולט שבהם הוא 'הברית העולמית לצעירי-החלוץ והפועל-המזרחי'.

367. צעירי וחלוץ-המזרחי

מתוך: "הפועהמ"ז", תרפ"ה, גל' א-ב (יג-יד); גל' ד-ה (טז-יז); גל' ו-ז (יח-יט).

מהתוכן: הוועידה הארצית השלישית של צעיהמ"ז בפולין; ליטה הפולנית; צ'כוסלובקיה; גליציה המזרחית; לוועידה העולמית של הצעיר-החלוץ-והפועהמ"ז.

368. טכורש, כ"פ התנועה העולמית של "צעירי-המזרחי" ו"הפועל-המזרחי"

מתוך: "הפועהמ"ז", תרפ"ה, גל' ד-ה (טז-יז), עמ' קל"ז-קל"ח.

על הצורך בייסוד הסתדרות-עולמית מיוחדת של עובדים דתיים.

369. לקראת הוועידה העולמית

מתוך: "הפועהמ"ז", תרפ"ה, גל' ד-ה (טז-יז), עמ' ק"מ-קמ"א.

על הצורך באירגון עולמי של תנועת-תו"ע.

370. כרוז - מאת ההנהלה הראשית של הברית העולמית להסתדרות צעירי-החלוץ-והפועל-המזרחי

מתוך: "התור", תרפ"ו, גל' י"ב, עמ' 16.

פנייה אל צעיהמ"ז בחו"ל ואל צעירים ועובדים דתיים בארץ לתמוך ולהצטרף לפעולה לטובת הפועהמ"ז בארץ.

371. בברית העולמית

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ו, גל' א-ו; תרפ"ז, גל' ח-כא; תרפ"ח, גל' א-ה.

כרוניקה על הנעשה בברית-העולמית של צעירי-המזרחי וחלוצי-המזרחי בשנים תרפ"ו - תרפ"ח.

.372 תנועתנו בתפוצות הגולה

מתוך: 'הנתיבה', תרפ"ו, גל' א-יז; תרפ"ז, גל' ח-יח; תרפ"ח, גל' א-ה.

כרוניקה ודו"ח על הנעשה בסניפי הברית העולמית לצעירי-וחלוצי-המזרחי בארצות ובערים: צרפת, רוסיה-הסובייטית, הונגריה, אמריקה, פולניה, ווילנה, גליציה-המערבית ושלזיה, טרנסילבניה, סלוניקי - יוון, מרמרוס - סיגט (רומניה), אנגליה, גליציה-המזרחית, צ'כוסלובקיה, בלגיה, גרמניה - ברלין, קולוניה, דרזדן, המבורג, לייפציג, פרנקפורט, קלן, ליטא-קובנה, בוקובינה-רומניה, אוסטריה, ליטא-הפולנית, גליציה-המזרחית, רומניה-צרנוביץ, סוצבה, הולנד - האג, פליסינגן, אמשטרדאם, שבניגן.

.373 שרגאי, ש"ז. הכשרתנו

מתוך: 'הד הנתיבה', ירושלים, תרפ"ו, עמ' 12-11.

מבטא עמדת הפועהמ"ז שלא הצטרף להסתדרות-הכללית כלפי דרך ההכשרה וטיבה הניתנת לחלוצי-המזרחי טרם עלייתם לארץ.

.374 למצב בתנועה

מתוך: 'הנתיבה', תרפ"ו, גל' ב', עמ' 26-25.

על המשבר הכלכלי והחברתי של חברי 'הברית העולמית לצעירי-החלוץ והפועהמ'.

.375 לקראת המועצה

מתוך: 'הנתיבה', תרפ"ו, גל' ה-ו, עמ' 81.

לקראת המועצה הראשונה של הברית-העולמית.

.376 לנדוי, ש"ח. לקראת מושב מועצת ברית העולמית

מתוך: 'נתיבה', תרפ"ו, גל' ה-ו, עמ' 85-83.

על הבעיות שעליהן תחליט מועצת הברית-העולמית.

377. חברים — לקראת הוועידות באנטורפן

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ו, גל' ה-ו, עמ' 96-99.

על הנושאים שיש לדון עליהם בוועידת הברית-העולמית לצעירי-המזרחי וחלוצי-המזרחי.

378. בן נון, א'. — תנועת הנוער הדתי בגרמניה

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ז, גל' יד-טו, עמ' 266-268.

על התפתחות תנועת צעיהמ"ז בגרמניה.

379. — להכרזת המגבית

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ח, גל' ג-ד, עמ' 25-26.

"המגבית באה לגבות מחברינו בגולה את החוב היסודי והראשון אשר הם חייבים לעצמם ולעתידם-עתידנו".

380. קלכהיים, משה. — לוועידה הראשונה של הנוער המזרחי בגליציה

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ח, גל' ג-ד, עמ' 37-38.

יסודות אירגון תנועת הנוער "המזרחי":

"היסוד של עבודה ופרודוקטיביזציה של העם צריך ומחוייב להיות ביסודות האירגון של כל הסתדרות ארצית של צעירי מזרחי".

381. — מועצת הברית העולמית של הנוער המזרחי

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ח, גל' א-ב, עמ' 19-21; גל' ג-ד, שם, עמ' 39-40.

דו"ח על מועצת הברית-העולמית השניה, נערכה בבאזל בימים ל' אב - ח' אלול תרפ"ז.

382. וינשנקר, ר'. — על שאלות האירגון והתרבות בתנועה

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ח, גל' ג-ד, עמ' 28-31.

על מקומו של הפועהמ"ז בתוך תנועת-המזרחי העולמית.

ו. לפועהמ"ז-שמאל

כפי שכבר ציינו בתחילתה של פרשה זו, נמצאת היא כולה בסימנו של הפילוג בפועהמ"ז. התקופה הראשונה לאחר הפילוג עברה במתח רב בין שני הפלגים, תוך הטחת האשמות הדדיות. אולם כבר בשנת תרפ"ו מתחילים להתגלות סימני ההתקרבות מחדש, זאת על רקע גידולו של הפועהמ"ז-הימני - מחד, וההפחתה מכוחו של הפועהמ"ז-השמאלי - מאידך. הבמה הספרותית של הפועהמ"ז-השמאלי בשם 'האהלה' הולכת ומצטמקת מגליון לגליון עד שהיא פוסקת לצאת לאור בשנת תרפ"ו. בכך היא מהווה גם סימפטום לנעשה בהסתדרות זו. מאידך מצליח הפועהמ"ז-הימני לקראת סוף שנת תרפ"ו להוציא את השבועון 'הנתיבה' בצורה מסודרת ובהשתתפות רחבה של חבריו. חברי הפועהמ"ז-השמאלי מפרסמים גם הם מפעם לפעם רשימות ב'הנתיבה' ובכך ממילא מתקרבים להסתדרות 'הימנית'. מנהיגם של ה'ימנים', ש"ח לנדוי, קרוב היה ברוחו ל'שמאליים'. האחרונים הם שהיו מבאי ביתו. דמותו הדינמית של לנדוי מאפשרת לו להביא את היחסים בין שתי ההסתדרויות המפולגות לכלל איחוד מחודש.

יש לראות פרק זה כקשור בפרק שיבוא אחריו, היחסים עם ההסתדרות-הכללית.

.383 אל נא, אחים, תרעו!

מתוך: 'הפועהמ"ז', תרפ"ה, גל' א-ב (יג-יד), עמ' א-ב.

תגובת הפועהמ"ז-הימני על ההצטרפות של הפועהמ"ז-השמאלי להסתדרות-הכללית בתרפ"ה.

.384 מה ענין אדמוריות אצל האינטרנציונל?

מתוך: 'הפועהמ"ז', תרפ"ה, גל' ו-ז (יח-יט), עמ' קס"ז-קס"ח.

על הצטרפות פועהמ"ז-שמאל להסתדרות-הכללית.

.385 בעתונים

מתוך: 'הפועהמ"ז', תרפ"ה, גל' א-ב (יג-יד), עמ' ל"ח-מ"ד.

ניתוח הסיבות שהביאו להצטרפות הפועהמ"ז-השמאלי להסתדרות-הכללית.

386. יתנו עדיהם ויצדקו

מתוך: "הפועהמ"ז", תרפ"ה, גל' א-ב (יג-יד), עמ' ל"ו-ל"ח.

ניתוח הסיבות שהביאו להצטרפות הפועהמ"ז-השמאלי להסתדרות-הכללית.

387. בן יעקב. ההחלטה ותוצאותיה

מתוך: "הפועהמ"ז", תרפ"ה, גל' א-ב (יג-יד), עמ' ל"ד-ל"ה.

ניתוח הסיבות שהביאו להצטרפות הפועהמ"ז-השמאלי להסתדרות-הכללית.

388. מהוועידה הרביעית

מתוך: "הפועהמ"ז", תרפ"ה, גל' י"ב, עמ' ל"ד-ל"ז.

תגובה על הצטרפות הפועהמ"ז-השמאלי להסתדרות-הכללית מצד חבר בהפועהמ"ז-הימני.

389. שרגאי, ש"ז. איחוד של יצירה

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ז, גל' יד-טו, עמ' 261-264.

על יסודות האיחוד מחדש של הפועהמ"ז העצמאי עם הפועהמ"ז-השמאלי שהצטרף להסתדרות-הכללית.

390. מוסר השכל

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ז, גל' יד-טו, עמ' 246-248.

קריאה לחברי הפועהמ"ז שהצטרפו להסתדרות-הכללית לחזור לפועהמ"ז העצמאי.

391. וינשנקר, ר'. האיחוד

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ח, גל' ה', עמ' 49-51.

מחייב את האיחוד מחדש בין הפועהמ"ז-הימני לפועהמ"ז-השמאלי.

392. יציאת 'הפועל-המזרחי השמאלי' מהסתדרות הכללית
אחוד שלם בהסתדרות 'הפועל המזרחי'

מתוך: 'הנתיבה', תרפ"ח, גל' ה', עמ' 47-45.

תגובת הפועל-המזרחי הימני על האיחוד עם הפועהמ"ז-השמאלי.

393. גור-אריה, יצחק. פרק חדש

מתוך: 'הנתיבה', תרפ"ח, גל' ה', עמ' 9-48.

חיוב האיחוד המחודש בין הפועהמ"ז-הימני לפועהמ"ז-השמאלי.

ז. להסתדרות-הכללית

הצטרפות הפועהמ"ז-השמאלי להסתדרות-הכללית הביאה למתיחות שיא ביחסים בין הפועהמ"ז-הימני וההסתדרות-הכללית שבאו לביטוי בסכסוכי עבודה רבים. ההסתדרות-הכללית טענה כי הפועהמ"ז-הימני מתקיים בצורה לא חוקית לאחר שהרוב בפועהמ"ז החליט על ההצטרפות. יחסים אלה שבין הפועהמ"ז-הימני וההסתדרות-הכללית חשובים למדי גם לנושא העוסק בדרכה הציבורית של ההסתדרות-הכללית, ויחסיה עם אירגונים אחרים בישוב בארץ. התקופה מסתיימת בהתקרבות בין הפועהמ"ז-הימני וההסתדרות-הכללית, בעקבות מאמציו הגדולים של ש"ח לנדוי, המתבטאת באיחוד לשכות-העבודה וקופות-החולים של שתי ההסתדרויות.

בפרק זה הבאנו מקורות משני הצדדים.

394. מכתב לחברינו שבגולה

מתוך: 'הפועהמ"ז', תרפ"ה, גל' י-יא, עמ' מ"ג-מ"ו.

עמדת הפועהמ"ז-הימני להסתדרות-הכללית כפי שנוסחה ע"י יוצאי 'חלוץ המזרחי' שהגיעו ארצה בעליה הרביעית: לסלוי, שרגאי, סילמן.

395. הקרע במחנה

מתוך: 'הפועהמ"ז', תרפ"ה, גל' י"ב, עמ' א'-ד'.

תגובת הפועהמ"ז-הימני על הצטרפות הפלג-השמאלי להסתדרות-הכללית.

396. גור-אריה, י'. הנכנסים

מתוך: 'הפועהמ"ז', תרפ"ה, גל' י"ב, עמ' ל'-ל"ב.

פולמוס עם המצטרפים להסתדרות-הכללית.

397. ההסתדרות הכללית ההנה"צ מוסדות הישוב

ראה ערך מס' 449.

398. כהן, ד'. חיפה (כניסת הפועהמ"ז)

מתוך: 'קונטרס', תרפ"ה, גל' ר"ז, עמ' 31-32.

על צרכיו של 'המזרחי' בפועלים לשם השגת תקציבים, השפעה בקונגרסים וניהול פוליטיקה.

399. הפועהמ"ז

מתוך: 'קונטרס', תרפ"ה, גל' ר"ט, עמ' 39.

בפ"ת מתחרים בפועל היהודי גם הפועהמ"ז שלא נכנס להסתדרות-הכללית בצורה של הורדת מחירים.

400. בן נפתלי, א'. 'גואלי' ההסתדרות

מתוך: 'קונטרס', תרפ"ה, גל' רכ"ה, עמ' 17-11.

על עמדתו של 'המזרחי' להסתדרות הכללית כפי שבאה לביטוי בפולמוס המנוהל נגדו וכנגד אירגונים שאינם משתתפים בהסתדרות-הכללית.

401. ר', ב'. מעשי תוקפו של המזרחי

מתוך: 'דבר', 11.6.25.

"הסתדרות זו לא מצאה לנגדה עד היום מטרה יותר נשגבה מאשר לשסות פועל בפועל..., להעטות בכל הדרכים חרפה על הישוב העובד בארץ. ...ואם לא הצליח הדבר ע"י אירגון פועלים דתיים בעלי הכרה, באשר אלה במידה שהיו מסתדרים היו משתחררים מהשפעתו של המזרחי ... מבלי לוותר על דעותיהם ועל מנהגיהם בעניני דת בהסתדרות העובדים הכללית".

402. המלחמה נגד לשכת העבודה בחיפה

מתוך: 'דבר', 11.6.25.

תיאור ההתנגשות בין פועלי ההסתדרות-הכללית לפועהמ"ז בחיפה בבתי נירנשטיין מנקודת-ראייתה של ההסתדרות-הכללית.

403. טשרסקי, מ'. אובייקטיביות

מתוך: 'דבר', 21.6.25.

ביקורת על עמדתו של 'הארץ' בפרשת הסכסוך בין הפועהמ"ז וההסתדרות-הכללית בבתי נירנשטיין בחיפה.

404. מה היה בחיפה

מתוך: 'דבר', 12.8.25.

תיאור השתלשלות המאורעות בבתי נירנשטיין בחיפה מנקודת-מבטה של ההסתדרות-הכללית.

405. ר', נ'. המזרחי ופסה"ד של הבוררות

מתוך: 'דבר', 7.9.25.

תגובה על סירובו של 'המזרחי' לקבל את פסה"ד של הבורר מטעם הסוכנות-היהודית בסכסוך בתי נירנשטיין.

406. פסק הדין בסכסוכים שבין מ.פ.ח. ו"הסתדרות העובדים המזרחיים" בחיפה

מתוך: "דבר", 7.9.25.

הסיכום בפרשת נירנשטיין.

407. האמת מחיפה

הסתדרות הפועהמ"ז בא"י (סניף חיפה), תשרי, תרפ"ו (1925).

דו"ח על סכסוך העבודה בין הפועהמ"ז-העצמאי (הקבוצה שלא הצטרפה להסתדרות-הכללית) לבין ההסתדרות הכללית, בבתי נירנשטיין בחיפה, מנקודת-המבט של הפועהמ"ז. אחת העדויות החשובות על היחסים בין שתי ההסתדרויות לאחר הפילוג בפועהמ"ז, בוועידה הרביעית.

מהתוכן: כרוז של הסתדרות-העובדים-המזרחיים. תגובות של חברי הפועהמ"ז. גילוי-דעת של חבר הפועהמ"ז-השמאלי שישב במועצת-פועלי-חיפה. הישיבה של ועדת החקירה והתיווך. (פרטי-כל) פסה"ד, בעתונות. פרטי המאורעות, חוות-הדעת של ועדת החקירה מטעם ועד-העדה העברית בחיפה.

408. מה היה בחיפה

מתוך: "התור", תרפ"ו, גל' א', עמ' 17-20.

סיפור ההתנגשויות בין הפועהמ"ז-הימני וההסתדרות-הכללית על רקע פרשת בתי נירנשטיין בחיפה, מנקודת-ראותו של הפועהמ"ז.

409. יודילביץ. מכתב גלוי לפועלי-המזרחי

מתוך: "דבר", 7.5.26.

קבילה על הפועהמ"ז שפתח לשכה שניה בזכרון-יעקב, בנוסף ללשכת הסתדרות-העובדים-הכללית.

410. תשובה לשאלה

מתוך: "התור", תרפ"ו, גל' כד-כה, עמ' 23.

הסבר הצורך בפתיחת לשכת-העבודה של הפועהמ"ז בזכרון-יעקב.

.411 המטרה מקדשת

מתוך: 'נתיבה', תרפ"ו, גל' ג', עמ' 47-46.

הורדת מחירים ע"י מועצת-פועלי-יפו, כדי לתחרות בפועלי הפועהמ"ז.

.412 יחסים עם הפועהמ"ז

מתוך: 'דו"ח לוועידה השלישית של ההסתדרות' - תרפ"ז.

סכסוכי עבודה בין ההסתדרות-הכללית והפועהמ"ז, עמ' 106 .146-125

לשכת העבודה של הפועהמ"ז בפ"ת, עמ' 111

לשכת העבודה של הפועהמ"ז בזכרון-יעקב, עמ' 113.

.413 יונגסטר, ל"י. להערכתו של 'סולל בונה'

מתוך: 'הנתיבה', תרפ"ז, גל' יח-יט, עמ' 323-320.

על חשיבותו של סולל-בונה בבנין הישוב בארץ.

.414 מו"מ בין לשכת העבודה של הפועהמ"ז ומ.פ. ירושלים

מתוך: 'דבר', 27.3.27; 21.8.27.

מו"מ בין לשכת-העבודה של הפועהמ"ז ומ.פ. י-ם, מרץ 1927, בענין עבודת הכשרת המגרש לבנין בית הבריאות שטרויס שנמסרה לחברת 'עולים-בונים' של הסתדרות-העובדים-המזרחיים.

באוגוסט 1927 נחתם הסכם בין מ.פ. י-ם ולשכת-העבודה של הפועהמ"ז, הקובע: "כל העבודות שתקבל אחת משתי הלשכות תחולקנה מהיום בין הפועלים הרשומים בהן לפי מפתח של 80 אחוז מ.פ. י-ם ו-20 אחוז ללשכת הפועהמ"ז".

.415 הני בריוני

מתוך: 'הנתיבה', תרפ"ז, גל' ט"ז, עמ' 289-287.

על חילול חג השבועות בעין-חרוד.

416. שבתאי, א"י. אילמלי הייתי ציר

מתוך: "התור", תרפ"ז, גל' מ"ד, עמ' 5-4.

ביקורת על השמאל-הקיצוני. דרך חלוקת הסרטיפיקטים.

417. קופת חולים

ראה ערך מס' 261.

418. הסכם

ראה ערך מס' 262.

419. על ההסכם

ראה ערך מס' 263.

420. לנדוי, ש"ח. לשאלת לשכת עבודה נייטרלית

ראה ערך מס' 254.

421. קרקובסקי, יצחק. העבודה והלשכות

ראה ערך מס' 255.

422. יונגסטר, י"ל. מה אנו למדים מהמאורעות האחרונים

ראה ערך מס' 256.

423. הפועל-המזרחי

מתוך: "התור", תרפ"ח, גל' ז', עמ' 13-12, 14-13.

התנפלות קבוצת-הרועים של ההסתדרות-הכללית על חברי הפועהמ"ז שעלו להתיישבות על אדמת שייך-אבריק; על הסכסוך בין הפועהמ"ז וההסתדרות-הכללית בקשר להתיישבות על אדמת שייך-אבריק.

ח. להסתדרות הציונית

היחסים בין הפועהמ"ז-הימני וההסתדרות-הכללית השפיעו גם על יחסיו עם ההסתדרות-הציונית. זאת משום שמחלקת העבודה וההתיישבות של ההנהלה-הציונית היו בשליטתה של ההסתדרות-הכללית. הפועהמ"ז-הימני חזר וטען כי ההנה"צ מקפחת את חבריו. מדיניות הקיפוחים הזו החריפה את היחסים בין הפועהמ"ז-הימני ו'המזרחי' עם ההנה"צ, והביאה למתיחות שיא עד כדי דיבורים על פרישה מההסתדרות-הציונית. פרשה זו לעצמה חשובה גם להבהרת היחסים בין ההסתדרות-הכללית וההסתדרות-הציונית.

424. ס כ ו ם

ראה ערך מס' 322.

425. ההסתדרות הכללית, ההנה"צ מוסדות הישוב

ראה ערך מס' 449.

426. הלכה ומעשה

מתוך: 'נתיבה', תרפ"ו, גל' ד', עמ' 67-66.

על קיפוח הפועהמ"ז ע"י מחלקת-העבודה שליד ההסתדרות-הציונית בהשוואה להסתדרות-הכללית.

427. התעללות, שרירות לב

מתוך: 'הפועהמ"ז', תרפ"ה, גל' א-ב (יג-יד) עמ' ב'-ה'.

טענות על קיפוח הפועהמ"ז-הימני ע"י מחלקת-העבודה ומשרדי העלייה של ההסתדרות-הציונית.

428. לגלגולה של 'החלטה'

מתוך: 'הנתיבה', תרפ"ו, גל' ג', עמ' 46-45.

על קיפוח הפועהמ"ז-הימני ע"י המחלקה להתיישבות של ההסתדרות-הציונית.

429. זכותנו

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ו, גל' ה-ו, עמ' 82.

על קיפוח הפועהמ"ז בעבודות היזומות ע"י מחלקת-העבודה של ההסתדרות-הציונית.

430. שאלת ההתיישבות

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ז, גל' ח', עמ' 140-141.

על קיפוח הפועהמ"ז בשטח ההתיישבות.

431. לנדוי, ש"ח. סגירה זו למה?

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ז, גל' ח', עמ' 141-143.

ביקורת על מדיניות הסרטיפיקטים של ההנהלה-הציונית.

432. לנדוי, ש"ח. המצב ביישוב בציונות ובמזרחי

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ז, גל' ט-י, עמ' 180-183.

על עמדתו של "מזרחי" למשבר של הישוב בארץ והתנועה-הציונית.

433. הקה"ק והעבודה המאורגנת

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ז, גל' י"ג, עמ' 225-226.

על הצורך בלשכת-עבודה נייטרלית.

433א. לישיבת הועה"פ הגדול

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ז, גל' יד-טו, עמ' 245.

לשכת עבודה נייטרלית.

434. על שקל תרפ"ז

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ז, גל' י"ג, עמ' 227-228.

על הצורך להגדיל את הנציגות של "המזרחי" בהנה"צ למען למנוע את הקיפוחים שהפועהמ"ז סובל מהם בגלל שליטתם של מפלגות-השמאל במחלקת-העבודה וההתיישבות של ההנה"צ.

435. קרן היסוד וסילופיה

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ז, גל' ט"ז, עמ' 278-279.

על מניעת אינפורמציה לעתונות ע"י קרן-היסוד, בדבר פעולותיו של "המזרחי" בארץ.

436. קלכהיים, מ'. לשאלת הסיוע

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ז, גל' ט"ז, עמ' 289-290.

על המשבר בתנועה-הציונית, והצעת אמצעים לתיקונו.

437. לנדוי, ש"ח. המלחמה נגד הפרקציות

מתוך: "התור", תרפ"ז, גל' י"א, עמ' 3-5.

לשאלת הפיצול המפלגתי בהסתדרות-הציונית ובעיות הישוב בארץ.

438. שרגאי, ש"ז. דרישות ומעשים

מתוך: "התור", תרפ"ז, גל' י"ז, עמ' 3-5.

השפעת "המזרחי" בתנועה-הציונית תושג בדרכו של הפועהמ"ז.

439. שרגאי, ש"ז. מתוך העבודה

ראה ערך מס' 235.

440. פרנקל, קלמן אליעזר. אל הקונגרס

ירושלים, תרפ"ז.

תיאור מצב התעסוקה בארץ. ביקורת על פעולותיה של ההסתדרות-הציונית בארץ. הצעה להכרזת 'הלוואה לאומית', שהמלווים יהיו השליטים על הכספים הנכנסים, ושההלוואה תינתן בתשלומים לשיעורין.

441. מצע לקונגרס הט"ו של הסתדרות 'הפועל המזרחי' בארץ-ישראל

מתוך: 'הנתיבה', תרפ"ז, גל' י"ז, עמ' 300-297.

הפרוגרמה הציונית-לאומית של הפועהמ"ז. כוללת הנחות כלליות, צביון החיים בארץ, התקציב הא"י, הפוליטיקה הציונית, הפנימית והחיצונית.

442. לנדוי, ש"ח. לקח הבחירות

מתוך: 'הנתיבה', תרפ"ז, גל' יח-יט, עמ' 317-315.

ניתוח תוצאות הבחירות לקונגרס הט"ו.

443. הבחירות לקונגרס הציוני הט"ו בא"י

מתוך: 'הנתיבה', תרפ"ז, גל' יח-יט, עמ' 336-335.

על פעולות הסברה של הפועהמ"ז ותוצאות הבחירות לקונגרס הציוני הט"ו, בא"י.

444. עמדתנו לשאלות הקונגרס הט"ו

מתוך: 'הנתיבה', תרפ"ז, גל' יח-יט, עמ' 317; גל' כ-כא, עמ' 347.

עמדת הפועהמ"ז לקונגרס הט"ו.

445. קונגרס הציוני הט"ו

מתוך: 'הנתיבה', תרפ"ז, גל' כ-כא, עמ' 376-363; תרפ"ח, גל' ה', עמ' 57-56.

לקט מאמרים בעתונות על תוצאות הבחירות; דו"ח על ישיבות הקונגרס; תוצאות הבחירות בא"י לקונגרס.

446. שחראי, א"י. אכסיקוטיבה של אי-אמון

מתוך: 'התור', תרפ"ז, גל' נ', עמ' 3.

הבעת אי-אמון לאכזיקוטיבה החדשה של ההסתדרות-הציונית שנבחרה בקונגרס הט"ו.

447. גור-אריה, יצחק. ציונות זו מהי?

מתוך: 'הנתיבה', תרפ"ח, גל' א-ב, עמ' 9-5.

על הירידה בתנועה-הציונית, ועל מעמדה החלש של הציונות-הדתית בתוכה.

448. לנדוי, ש"ח. לגורל שתי שאלות בקונגרס הט"ו

מתוך: 'התור', תרפ"ח, גל' 4, עמ' 6-3.

בניית ההסתדרות-הציונית ע"פ דעות ולא ע"פ חלוקה גיאוגרפית.

ט. למוסדות-הישוב

המאבק בין הפועהמ"ז-הימני וההסתדרות-הכללית ניתש גם במוסדות הישוב בארץ; אסיפת-הנבחרים, הועד-הלאומי, הרבנות-הראשית והשלטון המוניציפלי.

פרק זה תורם גם להבנת יחסי הכוחות בישוב בארץ במחצית השניה של שנות העשרים, וההתמודדות ביניהם.

449. הסתדרות-הכללית, ההנה"צ, מוסדות הישוב

מתוך: 'הפועהמ"ז', חו' ג' (ט"ו), ירושלים, תרפ"ה, עמ' ס"ט-ע'; חו' ד-ה (טז-יז), עמ' ק"א-קד; חו' ו-ז (יח-יט), עמ' קס"ו-קס"ז, רכ"ח.

קובלנה של הפועהמ"ז-הימני על קיפוחים הנוהגים כלפיו מצד הועד-הלאומי, ההנה"צ וההסתדרות-הכללית.

450. הבחירות לאסיפת הנבחרים

מתוך: "התור", תרפ"ו, גל' ב', עמ' 16-15.

התוכנית של הפועהמ"ז-הימני כפי שהוגדרה לקראת הבחירות לאסיפת-הנבחרים השניה, בנושאים של: הקהילה-העברית, שיטת המסים, החינוך, עבודה, עלייה, התיישבות. כרוז שהוצא ע"י הפועהמ"ז-הימני לקראת הבחירות.

451. כרוזים של הרבנים הראשיים על חברת "עולים-בונים"

מתוך: "הפועהמ"ז", תרפ"ה, גל' ד-ה (טז-יז), עמ' קס"ג-קס"ד.

כרוזי תמיכה של הרבנים-הראשיים בחברת "עולים בונים" של הפועהמ"ז-הימני.

452. מכתב

מתוך: "התור", תרפ"ו, גל' כ"ו, עמ' 16.

מכתב מאת ד' בלוך, מ"מ ראש עירית ת"א, אל לשכת-העבודה של הפועהמ"ז, שאין עירית ת"א מכירה בלשכה-אחרת מזו של הסתדרות-העובדים-הכללית.

453. בזינסקי, בצלאל. אוצר הישוב

מתוך: "הד הנתיבה", ירושלים, תרפ"ו, עמ' 10-9.

מבטא עמדת הפועהמ"ז, שלא הצטרף להסתדרות-הכללית, כלפי ארגון הישוב בכלל, וכלפי "אוצר הישוב" בפרט.

454. עירית ת"א והפועהמ"ז

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ו, גל' ב', עמ' 27-26.

על הקיפוחים שסובל הפועהמ"ז מצד עירית ת"א.

455. עמדתנו לשאלת הנשים באספה"נ

מתוך: "שנתיים", ירושלים, תרפ"ז, עמ' כ"ו-ל"ב.

הפועהמ"ז-הימני ועמדתו לשאלת-הנשים. בניגוד ל'מזרחי' ולחרדים לא ראה סיבה לשלול את זכות-הבחירה מהנשים.

מצע הפועהמ"ז-הימני לאספה"נ השניה ליהודי א"י.

456. קלמר, משה. עמדת החרדים בעירית תל-אביב

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ז, גל' יד-טו, עמ' 264-266.

על דרכו של הפועהמ"ז בעירית ת"א.

457. לאירגון הישוב

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ז, גל' כ-כא, עמ' 346-347.

חוקת הקהילות ליהודי א"י מעדיפה את הדת ע"פ כל הענינים החילוניים. הבעת תמיהה על הסתייגות היהדות-החרדית.

458. לנדוי, ש"ח. המצב בישוב בציונות ובמזרחי

ראה ערך מס' 432.

פועהמ"ז - שמאל

א. אירגון

אירגון הפועהמ"ז-השמאל בתוך ההסתדרות-הכללית בשנים תרפ"ה - תרפ"ח עומד בסימן של קיפאון והתפוררות. הפועהמ"ז-השמאל משתתף במוסדות ההסתדרות-הכללית לפי כוחו היחסי. כוחו היחסי הקטן בהשוואה לפועה"צ ולאחדות-העבודה קבע את גורלו לקמילה. ההיטמעות באירגון פועלים גדול כמו ההסתדרות-הכללית טישטשה את ייחודו ועצמיותו. זהו גם הרקע לשיבתו חזרה לפועהמ"ז העצמאי. גם אם מנהיגי הפועהמ"ז-השמאל ישבו במוסדות המרכזיים של ההסתדרות-הכללית, הרי שציבור החברים התרחק ממילא מההנהגה שביטלה את אירגונו העצמי. הצטרפות למושב כפר-חסידים שהוקם ע"י ההסתדרות-הכללית לחבריו, הדגימה יפה את חוסר הטעם שבשמירת הקיום העצמאי, לאחר שאלו ואלו היו שומרי-מצוות, אלא שהללו היו חברי ההסתדרות-הכללית והללו חברי הפועהמ"ז-השמאל. מאחר וכולם נהנו מאמצעים מאותו מקור נמצא האירגון של הפועהמ"ז-השמאל מיותר. כן גם הנסיון להצטרף לגורמים דתיים לא-מזרחיים בבחירות לאסיפת-הנבחרים השניה, לא נתן לפועהמ"ז-השמאל בסיס אירגוני להתגדר בו, מאחר והנבחרים ברשימה זו שנקראה "אחדות-הבונים", לא גילו זיקה של ממש לפועהמ"ז-השמאל.

הביטוי הבולט לקמילה זו היה הצטמקות הבטאון של הפועהמ"ז-השמאל "האהלה", שפסק לצאת לאור כבר בשנת תרפ"ו.

המקורות חולקו לפי הקריטריונים של: ועידות וכינוסים, סניפים וקבוצות, התיישבות, אירגון היישוב. בנושאי האירגון האחרים שיתוף-הפעולה עם ההסתדרות-הכללית טישטש את ייחודו של הפועהמ"ז-השמאל.

459. "האהלה"

ראה ערך מס' 19.

460. עמינוח, נחמיה. תנועת עבודה דתית

ראה ערך מס' 29.

461. דניאל, שבתאי. האדמו"ר החלוץ (ישעיה שפירא)

ראה ערכים מס' 37, 41.

462. הוועידה הרביעית

מתוך: "האהלה", ירושלים, תרפ"ה (1925), קובץ א', עמ' 8-5; קובץ ב-ג, עמ' 50-47.

דו"ח של הדיונים בוועידה הרביעית.

463. בתנועה ובעבודה

מתוך: "האהלה, תרפ"ו, קובץ ה', עמ' 18-16.

סקירה על הנעשה בסניפים ובקבוצות של הפועהמ"ז-השמאלי.

464. סניפים וקבוצות

מתוך: "האהלה", תרפ"ה, קובץ א', עמ' 37-30; קובץ ב-ג, עמ' 59-51.

סקירה על מעמדו של הפועהמ"ז-שמאל בסניפים השונים לאחר הפילוג בוועידה הרביעית. מהתוכן: ירושלים, ת"א, חיפה, פ"ת, קבוצות: "שמואל", "חתם סופר", "מלכיאל", "חיטין", כפר-אוריה, "חדרה", "בנאל".

465. הצטרפות הצירים והקיבוצים ה"מרכזיים" להסתדרותנו

מתוך: "האהלה", תרפ"ה, קובץ ב-ג, עמ' 51.

הצטרפות הקבוצה של הנמנעים בהצבעה על ההצטרפות להסתדרות-הכללית בוועידה הרביעית אל הפועהמ"ז-השמאלי.

466. קצבורג, נתנאל. נחלת אמונים

ראה ערך מס' 43.

.467 התיישבות

מתוך: "האהלה", תרפ"ו, קובץ ד', עמ' 11-9, 16-13.

מושב-עובדים ברוח הפועהמ"ז; פגישת האירגון למושב-עובדים של הפועהמ"ז; החלטות פגישת האירגון למושב-עובדים של "הפועל-המזרחי".

.468 פגישת חברי האירגון למושב עובדים "הפועל המזרחי"

מתוך: "דבר", 23.11.25.

דיון על חוקת המושבים; הרב זלוטניק הביא את ברכת חלוץ-המזרחי שבפולין; ברוב של 13 נגד 12 הוחלט על מסירת עודפי הקולות בבחירות לוועידה החקלאית לרשימת הפועה"צ.

.469 לאחר המושב הראשון של אסה"נ השניה

מתוך: "האהלה", תרפ"ו, קובץ ה', עמ' 3-1.

על מקומה של סיעת "אחדות הבונים" באסה"נ.

ב. אידיאולוגיה

בתחום האידיאולוגי בלט הפועהמ"ז-השמאלי בפעילות רבה יחסית בהשוואה לשאר תחומי עשייתו. בתוך הפועהמ"ז-השמאלי בלטו שתי מגמות-אידיאולוגיות, האחת נטתה לפועה"צ והשניה לאחה"ע. לאחר ש"האהלה" בטלה מן העולם השתתפו חברי הפועהמ"ז-השמאלי בעתונות של ההסתדרות-הכללית, או בעתונות "המזרחית" של אותו זמן.

.470 מדברי חברים

תרפ"ה

מתוך: "האהלה"/קובץ א', עמ' 18-13; קובץ ב-ג, עמ' 24-21, 45-37, 66-63.

הצגת האידיאולוגיה של פועהמ"ז-שמאל לאחר ההצטרפות להסתדרות-הכללית.

מהתוכן: אחדות במחנה הפועלים - א' אבימלך; על האיחוד - י' ברנשטיין; המאזן - נ' אבינוח; לשאלת צורת חיינו - נ' אבינוח; משה רוזנבלום - הכרתנו; האמת לאמיתה - א' רוסטובסקי; קטעים - ס"י; אל חברינו לדעה בהסתדרויות "צעיהמ"ז והחלוץ-המזרחי בגולה.

471. אבינוח, נחמיה. דרכנו

מתוך: "האהלה", תרפ"ו, קובץ ד', עמ' 4-7.

הסוציאליות היהודית מהי.

472. רוזנבלום, משה. לחץ הכרתנו

מתוך: "האהלה", תרפ"ו, קובץ ד', עמ' 8-9.

"הסוציאליות המקורית שלנו".

473. ברנשטיין, י'. לבירור שיטתנו

מתוך: "האהלה", תרפ"ו, קובץ ה', עמ' 6-11.

"הסוציאליות העברית המקורית, מתבססת איפוא על היסוד המוסרי הטהור הנובע מעצם אמונת האחדות וביטויה הנכון הוא: הצדק האמת והשלום".

474. שפירא, ישעיהו. איחוד והתבדלות

מתוך: "האהלה", תרפ"ו, קובץ ו', עמ' 3-5.

על האיחוד במחנה העובדים.

475. רוטשטיין, אליהו. תחייה וחידוש

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ז, גל' ט-י', עמ' 168-170.

"לא "מקלט" לעם ישראל העיקר, אלא מקום לעבודה ויצירה, מקום שבו יוכל לבוא לידי גילוי ה"יהודי" ו"האדם" שבנו".

476. ברנשטיין, י'. על התורה ועל העבודה

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ז, גל' י"ג, עמ' 229-233.

"נקודת המרכז של התלכדותנו היא הציוניות השלמה והמלאה הכוללת את תחיית היהודים והיהדות גם יחד; גאולת ישראל החומרית והרוחנית תהיה גם גאולת העולם כולו."

477. רוזנבלום, משה. לבירור השקפתנו

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ז, גל' כ'-כ"א, עמ' 356-357.

הגשמת הרעיון של תו"ע בפועל. היהדות השלמה היא זו של תורה-ועבודה.

478. ברנשטיין, י'. לשאלה הסוציאלית בתנועתנו

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ז, גל' י"ז, עמ' 303-300; תרפ"ח, גל' א-ב, עמ' 17-15.

עמדה סוציאליסטית קיצונית. תומך ב"מלחמת המעמדות" ובהתקשרות ל"אינטרנאציונאל המקצועי".

479. ילקוט

ראה ערך מס' 46.

480. ברנשטיין, ישעיהו. תנועת עבודה דתית לאומית

מתוך: "ילקוט", ירושלים, תרצ"א.

פורסם לראשונה: "נתיבה", תרפ"ח, גל' כ"ב.

תחיית העם - התורה כמהות רוחנית של העם - יסוד העבודה. "עבודה לתחייה" ו"עבודה לסוציאליות", תעודת עם ישראל, המצוות המעשיות, יסוד התחייה הלאומית - תחיית היהדות.

481. שפירא, ישעיהו. "ועשית הישר והטוב"

מתוך: "ילקוט", ירושלים, תרצ"א.

עבודה והלכה, הגולה וא"י, העבודה, הגאולה, תורה-ועבודה, ההערכה העצמית.

482. עמינוח, נחמיה. מהות רעיוננו

מתוך: "ילקוט", ירושלים, תרצ"א.

תפישת היהדות, התורה והרעיון החברתי. ביקורת המרכסיזם.

ג. פ ר ו ג ר מ ה

בפרק זה רוכזו ההחלטות שהתקבלו בכינוסים וועידות של הפועהמ"ז, וכן מאמרים שנכתבו בעתונות על-ידי חברי הפועהמ"ז מתוך כוונה להציע תוכניות מעשיות לאירגון ההסתדרות.

483. **החלטות הוועידה הרביעית של הסתדרות הפועהמ"ז בא"י**

מתוך: "האהלה", תרפ"ה, קובץ א', עמ' 9-8.

החלטות הוועידה הרביעית של הסתדרות הפועהמ"ז בא"י, פ"ת, י"ב - ט"ז חשון תרפ"ה.

מהתוכן: אירגון ותעמולה, הסתדרות, תרבות, עלייה, עבודה.

484. **הצטרפות הפועהמ"ז להסתדרות העובדים**

מתוך: "פנקס", תרפ"ה, ד-ה, עמ' 140-138.

כרוז שהוצא על-ידי הפועהמ"ז-השמאלי לאחר הצטרפותו להסתדרות-הכללית הכרוז מסביר את המניעים והתנאים להצטרפות וקורא לפועלים הדתיים בתוך ההסתדרות ומחוצה לה להסתפח לשורותיו.

דו"ח על הוועידה הרביעית של הפועהמ"ז והחלטותיה.

485. **קריאתנו**

מתוך: "האהלה", תרפ"ה, קובץ א', עמ' 41-39; קובץ ב-ג, עמ' 66-63.

קול קורא של הפועהמ"ז-שמאל לאחר הצטרפותו להסתדרות-הכללית, "אל כל החברים הנאמנים לדת ולמסורת אבות" בארץ, ואל "חברינו לדעה בהסתדרויות "צעירי המזרחי" ו"החלוץ המזרחי" בגולה".

486. י"ב. (ברנשטיין, ישעיהו). **להתחדשות "האהלה"**

מתוך: "האהלה", תרפ"ו, קובץ ד', עמ' 4-1.

לאחרי שנה, החלטות המועצה, היחסים עם ההסתדרות-הכללית, פגישת האירגון למושב-העובדים.

487. **החלטות המועצה של הפועהמ"ז**

מתוך: "האהלה", תרפ"ו, קובץ ד', עמ' 12-11.

החלטות המועצה של הפועהמ"ז-השמאלי.

488. **החלטות המועצה של הפועל-המזרחי (השמאלי)**

מתוך: "דבר", 25.11.25.

בירור דרכו של הפועהמ"ז-השמאלי בתוך ההסתדרות-הכללית. הבעת מחאה על הוצאתו מהסתדרות המזרחי-העולמי, ועל ההפרעות הנגרמות לו בהסתדרות-הכללית.

489. **הפועהמ"ז (בהסתדרות-הכללית) על מאורעות חיפה**

מתוך: "דבר", 2.9.25.

תגובה של הפועהמ"ז-השמאלי על ההתנגשויות בין פועלי ההסתדרות-הכללית לבין פועלי הפועהמ"ז-הימני. קורא לפועלים דתיים להצטרף להסתדרות הפועהמ"ז-השמאלי. דוחים הצטרפות שלא על רקע אידיאי.

ד. ל מ ז ר ח י

החלטת הוועידה הרביעית של הפועהמ"ז-השמאלי חייבה את השתתפותו במסגרת המרכז-העולמי-של-המזרחי. הכוונה היתה לפרוש משותפות עם "המזרחי" בא"י, ולהצטרף בעניני-עבודה להסתדרות הכללית. מקומו המכריע של אירגון העבודה בפעילותם של אירגוני הפועלים קשר ממילא את הפועהמ"ז-השמאלי בטבורו להסתדרות-הכללית. יתר על כן, מכיוון שהמרכז-העולמי-של-המזרחי והנהגת "המזרחי" בא"י היו תואמים במדיניותם, זאת משום חפיפה חלקית של המשתתפים בשני המוסדות, ובעטייה של שיבה משותפת במקום אחד, יצא כי האבחנה שביקש הפועהמ"ז-השמאלי לעשות בין שני האירגונים לא יכלה להיות אפקטיבית מבחינה מעשית. "המזרחי" כאירגון עולמי וכאירגון א"י, ביקש לדחות מעליו את המצטרפים להסתדרות-הכללית, בצורה של יחס עויין כלפיהם יותר מאשר אי-הגשת תמיכה. יצא שהפועהמ"ז-השמאלי איבד את זיקתו המעשית ל"מזרחי" במשך תקופת שהותו בתוך ההסתדרות-הכללית.

בפרק זה כללנו גם את יחסיו של הפועהמ"ז-השמאלי לחברה-החרדית.

490. מיצוי החשבון, מי יבין את מהותו של ה'מזרחי'

מתוך: 'האהלה', תרפ"ה, קובץ ב-ג, עמ' 46-47.

יחסו של הפועהמ"ז-השמאלי ל'מזרחי' - תרפ"ה.

491. תזכיר ללא תשובה

מתוך: 'האהלה', תרפ"ה, קובץ א', עמ' 10-13.

תזכיר שנשלח ע"י הפועהמ"ז-שמאל למרכז-העולמי-של-'המזרחי' לאחר הפילוג בוועידה הרביעית, מסביר את עמדתו של הפועהמ"ז-שמאל ל'מזרחי' ולפילוג בפועהמ"ז.

492. ר"ב. על העיקר שאיננו

מתוך: 'הנתיבה', תרפ"ו, גל' ה-ו, עמ' 95-96.

ביקורת על ה'מזרחי' שאינו מקדיש זמן מספיק לענייני התרבות והחינוך.

493. ר' בנימין. חודש ההסבר

מתוך: 'האהלה', תרפ"ו, קובץ ו', עמ' 1-2.

להסברת ההבדלים בין 'המזרחי' ואגודת-ישראל.

494. ר' בנימין. חודש ההסבר

מתוך: 'האהלה', תרפ"ו, קובץ ו', עמ' 1-2.

בין הפועהמ"ז לבין 'המזרחי' ואגודת-ישראל.

495. הצהרה גלויה בדבר ה'פועל המזרחי'

מתוך: 'הד-העם', תרפ"ה, גל' י', עמ' 7.

המרכז-העולמי-של-המזרחי, המרכז הא"י המזרחי-הצעיר בא"י מכריזות על הכרתם בפועהמ"ז-הימני כהנציג היחידי של הפועהמ"ז בארץ.

.496 **שרטוטים**

מתוך: "האהלה", תרפ"ה, קובץ ב-ג, עמ' 46-45.

תגובה על כנסיות-החרדים בא"י בשנת תרפ"ה. השתתפו בכנסיה גם רבני "המזרחי".

.497 בר כהנא. **ב"מרכז הרב", ועידת הצעירים החרדים באנגליה**

מתוך: "האהלה", תרפ"ה, קובץ ב-ג, עמ' 36-34.

על דרך חידוש הישיבות בא"י, ותחיית היהדות-החרדית בכלל.

.498 זינגר, י'. **ועידת חרדים בגרמניה**

מתוך: "האהלה", תרפ"ה, קובץ ב-ג, עמ' 33-30.

"בעוד אשר הציונים עובדים עבודתם לקומם הריסות העם היהודי מן הצד הלאומי, מתאמצים החרדים לחדש את רוח ישראל סבא ע"י חיזוק התורה והדת - חלוקת עבודה, היכולה להיות רק לברכה ולשלום לשני בתי ישראל".

ה. לצעירי-המזרחי וחלוצי-המזרחי

היה ברור לשני הפלגים של הפועהמ"ז כי מי שיקנה לו את ההשפעה בקרב האירגונים המקבילים בחו"ל, יזכה בהתמודדות על דמותו של הפועהמ"ז. הפועהמ"ז-השמאלי ניסה אמנם לפעול הרבה בקרב צעירי-המזרחי וחלוצי-המזרחי בפולין ובליטא, ואמנם נחל הצלחות מסויימות בפולין, בערים - וורשה ולודז', עם הקמת סניפים של הפועהמ"ז-השמאלי בערים אלה. אולם בסופו של חשבון לא היה אירגון זה, שהיה מוגבל בפעילותו בתוך ההסתדרות-הכללית, מסוגל להתחרות עם אירגון "המזרחי" הגדול והמבוסס במקומות אלו. מה גם שמנהיגי צעירי-המזרחי בפולין-ליטא הצטרפו עם עלייתם לארץ לפועהמ"ז-הימני, וממילא השפיעו השפעה חוזרת על חבריהם בחו"ל.

.499 **קריאתנו**

ראה ערך מס' 485.

.500 מועצת 'החלוץ וצעירי המזרחי' בווילנה

מתוך: 'האהלה', תרפ"ה, קובץ ב-ג, עמ' 37-36.

החלטות המועצה המצביעות על תמיכתה בפועהמ"ז-השמאלי.

.501 תנועתנו בגולה

מתוך: 'האהלה', תרפ"ו, קובץ ה', עמ' 15-14.

הצטרפות הסופר הלל צייטלין וחברי חוגו 'יבנה' אל חוגי צעיהמ"ז וחלוץ-המזרחי שאהדו את הפועהמ"ז-שמאל.

ה'ליגה למען א"י העובדת'.

החלטות מועצת 'חלוץ המזרחי האקטיבי' בוורשה שאהד את הפועהמ"ז-השמאלי.

.502 אל חברינו לדעה בהסתדרויות 'צעירי המזרחי'
ו'החלוץ המזרחי' בגולה!

מתוך: 'האהלה', תרפ"ה, קובץ ב-ג, עמ' 66-63.

קריאה של הפועהמ"ז-השמאלי אל צעיהמ"ז וחלוץ-המזרחי לתמיכה בדרכו האירגונית והרעיונית.

ו. ל פ ו ע ה מ " ז - י מ י ן

פרק זה בא להשלים מקורות לתולדות היחסים בין פלגי הפועהמ"ז בשנים תרפ"ה -תרפ"ח. שינוי היחס מהתנגדות קיצונית לדרכו הרעיונית והחברתית של הפועהמ"ז-הימני, ועד להסתייגות מתונה מציין את התקופה הנ"ל, המסתיימת עם האיחוד מחדש בין שני הפלגים. מנהיגו של הפועהמ"ז-הימני - ש"ח לנדוי, היה קרוב ברוחו לפועהמ"ז-השמאלי, מצב אשר הניח את הבסיס לאיחוד המחודש. האיחוד מחדש לא הספיק להתבסס תחת מנהיגותו של לנדוי, שהלך לעולמו כמחצית השנה לאחר מכן.

יש לראות את הפרקים על היחסים עם 'המזרחי' וצעירי-המזרחי כשייכים גם לפרק זה.

.503 גרדי, נתן. לאיחוד התנועה

מתוך: "האהלה", תרפ"ו, קובץ ו', עמ' 16-11.

לאיחוד מחדש עם הפועהמ"ז-הימני.

.504 בין ועידה לוועידה

מתוך: "האהלה", תרפ"ו, קובץ ו', עמ' 10-5.

קריאה לחברי הפועהמ"ז-הימני להצטרף להסתדרות-הכללית במסגרת הפועהמ"ז-השמאלי.

.505 לרחוק ולקרוב

מתוך: "האהלה", תרפ"ו, קובץ ה', עמ' 4-3.

בירור היחס בין הפועהמ"ז-השמאלי לפועהמ"ז-הימני.

.506 יציאת "הפועל-המזרחי השמאלי" מההסתדרות הכללית
איחוד שלם בהסתדרות "הפועל המזרחי"

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ח, גל' ה', עמ' 45.

.507 ברנשטיין, י'. לאיחוד ולהתלכדות

מתוך: "הנתיבה", תרפ"ח, גל' ה', עמ' 52-51.

חיוב האיחוד מחדש בין הפועהמ"ז-הימני לפועהמ"ז-השמאלי, להגשמת ה"ציונות השלמה".

ז. ל ה ס ת ד ר ו ת - ה כ ל ל י ת

הפועהמ"ז-השמאלי הצטרף להסתדרות-הכללית מתוך תקווה לאסוף תחת דגלו את הפועלים הדתיים בהסתדרות-הכללית, בנוסף לחבריו בארץ, ואלה שעתידים היו להגיע מהתנועות המקבילות בחו"ל. אולם התהליך ההיסטורי היה הפוך, חברי הפועהמ"ז-השמאלי התפזרו בתוך

ההסתדרות-הגדולה ולא נודע כי באו אל קרבה. הרגישות הטבעית של קבוצת מיעוט המצטרפת לאירגון של הרוב לא זכתה לתגובה מתאימה מצד מנהיגי וחברי ההסתדרות-הכללית ומכאן לרגשי המרירות והאכזבה בין חברי הפועהמ"ז-השמאלי, שאכלו את חלקתם המסופחת להסתדרות-הכללית.

התקופה המצויינת עומדת בסימן של התלהבות גדולה בעת ההצטרפות ועד לטענות של קיפוח ואפלייה לרעה של קבוצת-המיעוט בסוף התקופה, יש לציין כי גם לאחר שפרשו חברי הפועהמ"ז-השמאלי מההסתדרות-הכללית, נשארו רבים מחבריו וחלק מהנהגתו בתוך ההסתדרות-הכללית. הנשארים בתוך ההסתדרות הכללית ניסו אמנם להתארגן מחדש לאחר שנת תרפ"ח, אולם ללא הצלחה של ממש. כן גם רבים שהצטרפו מחדש לפועהמ"ז-הימני המשיכו להחזיק בכרטיסי-חבר של ההסתדרות-הכללית.

הפרקים העוסקים בפרוגרמה, באידיאולוגיה וב'מזרחי', רלבנטיים גם לפרק זה.

.508 'האהלה'

ראה ערך מס' 19.

.509 ר' בנימין. להחלטתו של 'הפועל המזרחי'

מתוך: 'הארץ', כ"ג חשון תרפ"ה (20.11.24).

על מניעי הפועהמ"ז-השמאלי לאיחוד עם הסתדרות-העובדים-הכללית ועל התועלת שתצמח מכך.

.510 בן-צבי, י'. למצטרפים

מתוך: 'הד העם', תרפ"ה, גל' ח'.

ביקורת על האיחוד שבין הפועהמ"ז וההסתדרות-הכללית.

.511 ילין, י"י. **למצטרפים**

מתוך: "הד העם", תרפ"ה, גל' ט'.

חיוב ההצטרפות בין הפועהמ"ז וההסתדרות-הכללית.

.512 **אסיפה פומבית גדולה של הפועל-המזרחי בירושלים**

מתוך: "הארץ", ח' טבת תרפ"ה (4.1.25).

פגישה בין חברי הפועהמ"ז המצטרפים להסתדרות-הכללית לבין נציגי ההסתדרות הכללית בירושלים.

.513 אבינוח, נ'. **בזה ניבחן**

מתוך: "דבר", 22.11.25.

טרוניות על אי-קיום הבטחותיה של ההסתדרות הכללית לפועהמ"ז-השמאלי כתנאי להצטרפות האחרון אליה.

.514 **קו וצו**

מתוך: "האהלה", תרפ"ה, קובץ ב-ג, עמ' 5-1.

בירור דרכו של הפועהמ"ז-השמאלי בהצטרפותו אל ההסתדרות-הכללית.

.515 **הוועידה החקלאית**

מתוך: "האהלה", תרפ"ו, קובץ ה', עמ' 5, 14-13.

על חוויותיו של הפועהמ"ז-השמאלי בוועידה החקלאית של ההסתדרות-הכללית.

רשימת קיצורים

פועהמ"ז	–	פועל-המזרחי, הסתדרות הפועהמ"ז בא"י
הצעיר- הא"י	–	הסתדרות של צעירים ליד 'המזרחי' בארץ
המזה"צ	–	הסתדרות המזרחי-הצעיר של צעירים ליד 'המזרחי' בארץ.
צעיהמ"ז	–	הסתדרויות צעירי-המזרחי ליד הסתדרויות 'המזרחי' בארצות השונות, בעיקר בפולין וליטא.
המרכז-העולמי	–	המרכז-העולמי של הסתדרות 'המזרחי' העולמית.
הס. הכ., הס. הע. הכ.	–	ההסתדרות-הכללית-של-העובדים בא"י.
פועה"צ	–	הסתדרות הפועל-הצעיר בא"י.
אחה"ע	–	הסתדרות אחדות-העבודה בא"י.
קופ"ח	–	קופת-חולים של הפועהמ"ז או של ההס. הכ.
ההנה"צ	–	ההנהלה-הציונית
ועה"פ	–	ועד-הפועל

